

Määräykset ja ohjeet 14/2012

Kirjanpitoa, tilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevat määräykset ja ohjeet: Vakuutusyhtiöt, työeläkevakuutusyhtiöt, vakuutusyhdistykset, vakuutusomistusyhteisöt, kolmannen maan vakuutusyhtiöiden sivuliikkeet ja lailla perustetut eläkelaitokset

Dnro

FIVA 16/01.00/2017

Antopäivä

13.12.2012

Voimaantulopäivä

1.1.2013

Lisätietoja

Vakuutusvalvonta/Työeläkelaitokset

FINANSSIVALVONTA

puh. 09 183 51

etunimi.sukunimi@finanssivalvonta.fi

finanssivalvonta.fi

Määräysten ja ohjeiden oikeudellinen luonne

Määräykset

Finanssivalvonnan määräys- ja ohjekokoelmassa "Määräys"-otsikon alla esitetään Finanssivalvonnan antamat määräykset. Määräykset ovat velvoittavia oikeussääntöjä, joita on noudatettava.

Finanssivalvonta antaa määräyksiä ainoastaan määräyksenantoon valtuuttavan lain säännöksen nojalla ja sen asettamissa rajoissa.

Ohjeet

Finanssivalvonnan määräys- ja ohjekokoelmassa "Ohje"-otsikon alla esitetään Finanssivalvonnan tulkintoja lainsäädännön tai muun velvoittavan sääntelyn sisällöstä.

"Ohje"-otsikon alla on lisäksi suosituksia ja muita toimintaohjeita, jotka eivät ole velvoittavia. Ohjeissa on myös kansainvälisten ohjeiden ja suositusten noudattamista koskevat Finanssivalvonnan suositukset.

Ohjeen kirjoitustavasta ilmenee, milloin kyseessä on tulkinta ja milloin suositus tai muu toimintaohje. Ohjeiden kirjoitustapaa sekä määräysten ja ohjeiden oikeudellista luonnetta on selvitetty tarkemmin Finanssivalvonnan verkkopalvelussa.

[Finanssivalvonta.fi > Sääntely > Määräysten ja ohjeiden oikeudellinen luonne](#)

Sisällysluettelo

1	Soveltamisala ja määritelmät	11
1.1	Soveltamisala	11
1.2	Määritelmät	11
2	Säädöstausta ja kansainväliset suositukset	12
2.1	Lainsäädäntö	12
2.2	Euroopan unionin asetukset	12
2.3	Euroopan unionin direktiivit	13
2.4	Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuudet.....	13
2.5	Kansalliset suositukset.....	14
3	Tavoitteet.....	15
4	Yleiset kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevat määräykset.....	16
4.1	Vakuutusyrityksen laskentajärjestelmälle asetetut vaatimukset	16
4.1.1	Liikemenojen laskennalle asetetut vaatimukset	16
4.1.2	Sijoitusten kirjaamiselle asetetut vaatimukset	17
4.2	Liikemenojen veloittaminen toiselta kirjanpitovelvolliselta.....	17
4.3	Tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden muutokset ja aikaisempien tilikausien virheiden korjaukset.....	17
4.3.1	Henki- ja vahinkovakuutusyhtiöt	17
4.3.2	Työeläkevakuutusyhtiöt	18
4.4	Ulkomaanrahan määräiset erät	18
4.5	Sijoitusten arvostaminen käypään arvoon	19
5	Sijoitusten arvostaminen hankintamenoon.....	20

5.1	Hankintamenoön arvostaminen – peruseriaatteet.....	20
5.1.1	Sijoitukset.....	20
5.1.2	Rakennusten hankintameno, poistot, arvonalentumiset ja arvonalentumisen palautukset.....	21
5.1.3	Joukkovelkakirjalainojen ja muiden vastaavien raha- ja pääomamarkkinavälineiden arvonalentuminen	21
5.1.4	Arvonkorotus.....	21
5.2	Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset.....	22
5.3	Sijoituksen käyttötarkoituksen muutos ja arvonkorotus	22
6	Saamiset.....	24
6.1	Saamisten arvostaminen	24
7	Suojaaminen hankintamenopohjaisessa kirjanpidossa	25
7.1	Yleiset periaatteet	25
7.2	Kirjanpidollinen suojaus	25
7.3	Vastuuvelan suojaus	27
7.3.1	Vastuuvelan kirjanpidollinen suojaus.....	27
7.3.2	Kirjanpito- ja tilinpäätöskäsittely	28
8	Johdannaissopimukset.....	29
8.1	Yleistä.....	29
8.2	Käsittely kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä	30
8.2.1	Optiosopimukset	30
8.2.2	Terminisopimukset.....	31
8.2.3	Koron- ja valuutanvaihtosopimukset.....	33
9	Arvopaperin lainaus- ja takaisinostosopimukset	34

9.1	Arvopapereiden lainaus	34
9.1.1	Lainaksiantaja	34
9.1.2	Lainaksiottaja	34
9.2	Takaisinostosopimukset	35
10	Sijoitusten käypien arvojen määrittäminen	36
10.1	Yleistä	36
10.1.1	Kiinteistösijoitusten käypien arvojen määrittäminen	36
10.1.2	Muiden kuin kiinteistösijoitusten käypien arvojen määrittäminen	38
11	Tuloslaskelma	40
11.1	Tuloslaskelman kaava	40
11.2	Tuloslaskelman täyttäminen	43
11.2.1	Vakuutusmaksutuotot	43
11.2.2	Korvauskulut ja tasoitusmäärän muutos	45
11.2.3	Rinnakkaisvakuutus, katastrofisopimukset, poolit	47
11.2.4	Sijoitustoiminnan tuotot	47
11.2.5	Sijoitusten realisoitumattomat arvonnousut ja arvonalaskut	48
11.2.6	Sijoitustoiminnan kulut	48
11.2.7	Myyntivoitot ja -tappiot	48
11.2.8	Johdannaissopimusten tuotot ja kulut	49
11.2.9	Arvopaperin lainaus ja takaisinostosopimukset	49
11.2.10	Muut vakuutustekniset tuotot/kulut	50
11.2.11	Liikemenot ja poistot	50
11.2.12	Muut tuotot ja kulut	53

		6 (122)
11.2.13	Tilinpäätössiirrot.....	53
11.2.14	Tuloverot ja muut välittömät verot	54
12	Tase.....	55
12.1	Taseen kaava.....	55
12.2	Taseen täyttäminen	60
12.2.1	Aineettomat hyödykkeet	60
12.2.2	Sijoitukset.....	60
12.2.3	Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset.....	62
12.2.4	Saamiset	63
12.2.5	Muu omaisuus.....	64
12.2.6	Siirtosaamiset	64
12.2.7	Oma pääoma	65
12.2.8	Tilinpäätössiirtojen kertymä	65
12.2.9	Pääomalainat	65
12.2.10	Vakuutustekninen vastuuelka	66
12.2.11	Pakolliset varaukset.....	66
12.2.12	Jälleenvakuutustallettevelat.....	66
12.2.13	Velat	66
12.2.14	Siirtovelat	67
13	Rahoituslaskelma	69
14	Liitetiedot.....	72
14.1	Vahinko- ja henkivakuutuksen vakuutusmaksutulo.....	72
14.2	Vahinkovakuutuksen vakuutusluokkaryhmäkohtaiset tiedot	73

14.3	Henkivakuutuksen vakuutusmaksutulo ja maksetut korvaukset.....	74
14.4	Lakisääteisen työeläkevakuutuksen vakuutusmaksutulo ja maksetut korvaukset	76
14.5	Henkivakuutuksen lisäedut	77
14.6	Vakuutusmaksutulosta vähennetyt erät	77
14.7	Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely.....	78
14.8	Sijoitussidonnaisten vakuutusten sijoitustoiminnan nettotuotot.....	79
14.9	Liikekulut	79
14.9.1	Tuloslaskelman erä Liikekulut.....	79
14.9.2	Kokonaisliikekulut toiminnoittain	80
14.10	Tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden muutokset ja aikaisempia tilikausia koskevien virheiden korjaukset sekä vastuovelkaa koskevan arvion muutokset, laatimisperiaatteiden muutokset ja virheiden korjaukset	81
14.10.1	Henki- ja vahinkovakuutusyhtiöt	81
14.10.2	Työeläkevakuutusyhtiöt	81
14.11	Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset.....	82
14.12	Sijoituksia koskevat liitetiedot - arvostus taseessa hankintamenoon	83
14.12.1	Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero.....	83
14.12.2	Kiinteistösijoitukset.....	84
14.12.3	Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet.....	84
14.12.4	Osakkeet ja osuudet	85
14.13	Lainasaamiset	85
14.14	Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset.....	86
14.15	Oma pääoma	86
14.15.1	Oman pääoman erittely	86

14.15.2	Oman pääoman jakautuminen ehdotetun voitonjaon jälkeen	86
14.15.3	Vakuus- ja peruspääoma	87
14.15.4	Arvonkorotusrahasasto	87
14.16	Voitonjakokelpoiset varat	87
14.17	Vakuutustekninen vastuovelka	88
14.17.1	Vakuutusmaksuvastuu	88
14.17.2	Korvausvastuu	88
14.17.3	Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuovelka	88
14.17.4	Työeläkevakuutusyhtiö	88
14.17.5	Lailla perustettu eläkelaitos (ei koske Melaa)	89
14.18	Velat	89
14.18.1	Pitkäaikaiset velat	89
14.19	Tuloveroja koskevat liitetiedot	89
14.20	Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	90
14.21	Arvopaperin lainausta ja takaisinostosopimuksia koskevat liitetiedot	91
14.22	Johdannaissopimuksia koskevat liitetiedot	92
14.23	Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot	93
14.24	Omistuksia muissa yrityksissä koskevat liitetiedot	94
14.25	Lähipiirilainat ja lähipiirille annetut vakuudet ja vastuusitoumukset (ei koske lailla perustettuja eläkelaitoksia) ja lähipiiriliiketoimet	94
14.26	Pääomalainat	95
14.27	Vakavaraisuutta koskevat liitetiedot	95
14.28	Riskit ja riskienhallinta	95
14.29	Konsernitilinpäätöksen liitetiedot	96

15	Tunnusluvut	97
15.1	Työeläkelaitoksen taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut	97
15.1.1	Yleistä	97
15.1.2	Tunnuslukujen laskentakaavat ja analyysien esittäminen.....	98
15.2	Henki- ja vahinkovakuutusyhtiön taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut ja osakekohtaiset tunnusluvut	102
15.2.1	Yleistä	102
15.2.2	Tunnuslukujen laskentakaavat ja analyysien esittäminen.....	104
15.2.3	Osakekohtaiset tunnusluvut.....	110
16	Toimintakertomus ja osavuosisikatsaus	111
16.1	Toimintakertomus.....	111
16.2	Tilinpäätöstiedote, osavuosisikatsaus ja johdon osavuotinen selvitys (ei koske työeläkevakuutusyhtiötä).....	112
17	Konsernitilinpäätös	113
17.1	Konsernitilinpäätös	113
17.1.1	Konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuus.....	113
17.1.2	Asunto- ja kiinteistöyhteisöt	114
17.1.3	Lakisääteistä eläketurvaa tarjoavien laitosten tilinpäätöstietojen yhdisteleminen ...	114
17.1.4	Arvonkorotukset, arvonalentumisten palautumiset tytäryrityksen osakkeisiin ja osuuksiin sekä tytäryrityksen taseessa tehdyt arvonkorotukset	114
17.1.5	Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat emoyhtiön osakkeet ja osuudet	115
17.1.6	Osakkuusyrietykset.....	115
17.1.7	Muut konsernitilinpäätöksen laatimiseen liittyvät määräykset.....	115
17.2	Vakuutuskannan luovuttaminen, vastuun siirtäminen ja yksittäisiin jälleenvakuutussopimuksiin liittyvät siirrot.....	115

		10 (122)
17.2.1	Vakuutuskannan luovutukset VYL 21 luku ja TVYL 29 §	115
17.2.2	Muut vakuutuskannan luovutukset ja vastuun siirtämiset	116
17.2.3	Yksittäisiin jälleenvakuutus sopimuksiin liittyvät siirrot (ns. portfoliosirrot).....	116
17.2.4	Työntekijäin ryhmähenkivakuutukseen liittyvät ryhmähenkivakuutuspoolin jäsenyhtiöiden väliset kausittaiset vastuun siirrot.....	117
18	Kumotut määräykset ja ohjeet	118
19	Muutoshistoria	119
20	Liitteet	121
20.1	Työeläkelaitokset	121
20.2	Henki- ja vahinkovakuutusyhtiöt	121

1 Soveltamisala ja määritelmät

1.1 Soveltamisala

Näitä määräyksiä ja ohjeita sovelletaan seuraaviin Finanssivalvonnasta annetussa laissa tarkoitettuihin valvottaviin:

- vakuutusyhtiöt
- työeläkevakuutusyhtiöt
- vakuutusyhdistykset
- vakuutusomistusyhteisöt
- kolmannen maan vakuutusyhtiöiden Suomessa olevat sivuliikkeet
- lailla perustetut eläkelaitokset (Merimieseläkekassa ja Maatalousyrittäjien eläkelaitos)

1.2 Määritelmät

Näissä määräyksissä ja ohjeissa käytetään jäljempänä seuraavia määritelmiä:

- (1) Vakuutusyrityksellä tarkoitetaan kaikkia edellä luvussa 1.1 esitettyyn määräysten ja ohjeiden soveltamisalaan kuuluvia Finanssivalvonnasta annetun lain mukaisia valvottavia.
- (2) Työeläkelaitoksella tarkoitetaan näissä määräyksissä työeläkevakuutusyhtiötä ja lailla perustettuja eläkelaitoksia (Merimieseläkekassa ja Maatalousyrittäjien eläkelaitos).

2 Säädöstausta ja kansainväliset suositukset

2.1 Lainsäädäntö

Näiden määräysten ja ohjeiden aihepiiriin liittyvät seuraavat säädökset:

- vakuutusyhtiölaki (521/2008, jäljempänä myös VYL)
- vakuutusyhdistyslaki (1250/1987, jäljempänä myös VakYhdL)
- laki ulkomaisista vakuutusyhtiöistä (398/1995, jäljempänä myös UVYL)
- laki työeläkevakuutusyhtiöistä (354/1997, jäljempänä myös TVYL)
- laki rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta (699/2004, jäljempänä myös RavaL) 4 luku
- laki lakisääteistä eläkevakuustointia harjoittavien eläkelaitosten vanhuuseläkkeiden rahastointia ja toimintapääomaa koskevien säännösten väliaikaisesta muuttamisesta (853/2008, jäljempänä myös laki 853/2008) ja laki edellisen lain 8 §:n muuttamisesta (327/2010)
- laki vakuutusluokista (526/2008, jäljempänä myös VakLuokkaL)
- kirjanpitolaki (1336/1997, jäljempänä myös KPL)
- osakeyhtiölaki (624/2006, jäljempänä myös OYL)
- sosiaali- ja terveysministeriön asetus vakuutusyhtiön tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä (614/2008, jäljempänä myös STMtpA)
- sosiaali- ja terveysministeriön asetus vakuutusyhtiön tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen 11 ja 15 §:n muuttamisesta (572/2012)
- sosiaali- ja terveysministeriön asetus Merimieseläkekassan ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä (6/2007) ja kyseisen asetuksen muuttamisesta (49/2009)
- valtioneuvoston asetus rahoitus- ja vakuutusryhmittymän konsernitilinpäätöksestä (89/2002)
- sosiaali- ja terveysministeriön asetus henki- ja vahinkovakuutusyhtiön vastuuvelan laskennassa käytettävästä enimmäiskorosta (610/2008)
- asetus vakuutusyhdistyksen vastuuvelan laskentaperiaatteista (453/1995)
- kirjanpitoasetus (1339/1997, jäljempänä myös KPA)
- rahoitusvakuuslaki (11/2004)
- julkisen kaupankäynnin kohteena olevan arvopaperin liikkeeseenlaskija noudattaa lisäksi arvopaperimarkkinalain (746/2012, jäljempänä myös AML) ja soveltuvin osin sen nojalla annetun valtiovarainministeriön asetuksen säännöksiä arvopaperin liikkeeseenlaskijan säännöllisestä tiedonantovelvollisuudesta (1020/2012, jäljempänä myös VMtaA)

2.2 Euroopan unionin asetukset

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1606/2002 (32002R1606) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen, annettu 19 päivänä heinäkuuta 2002, kansainvälisten tilinpäätösstandardien soveltamisesta; EYVL L 243, 11.9.2002, s. 1—4

- Komission asetus (EY) N:o 1126/2008 (32008R1126) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen, annettu 3 päivänä marraskuuta 2008, tiettyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien hyväksymisestä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1606/2002 mukaisesti; EUVL L 320, 29.11.2008, s. 1—481

2.3 Euroopan unionin direktiivit

- Neuvoston direktiivi, 91/674/ETY (31991L0674) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen, annettu 19 päivänä joulukuuta 1991, vakuutusyritysten tilinpäätöksistä ja konsolidoiduista tilinpäätöksistä; EYVL L 374, 31.12.1991, s. 7—31
- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/65/EY (32001L0065) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen, annettu 27 päivänä syyskuuta 2001, direktiivien 78/660/ETY, 83/349/ETY ja 86/635/ETY muuttamisesta tietynlaisten yhtiöiden sekä pankkien ja muiden rahoituslaitosten tilinpäätöksien ja konsolidoitujen tilinpäätöksien laadinnassa noudatettavien arvostussääntöjen osalta; EYVL L 283, 27.10.2001, s. 28—32
- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/51/EY (32003L0051) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen, annettu 18 päivänä kesäkuuta 2003, yhtiömuodoltaan tietynlaisten yhtiöiden, pankkien ja muiden rahoituslaitosten sekä vakuutusyritysten tilinpäätöksistä ja konsolidoiduista tilinpäätöksistä annettujen direktiivien 78/660/ETY, 83/349/ETY, 86/635/ETY ja 91/674/ETY muuttamisesta (ETA:n kannalta merkityksellinen teksti); EUVL L 178, 17.7.2003, s. 16—22
- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/46/EY, annettu 14 päivänä kesäkuuta 2006 (32006L0046) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen, yhtiömuodoltaan tietynlaisten yhtiöiden tilinpäätöksistä annetun neuvoston direktiivin 78/660/ETY, konsolidoiduista tilinpäätöksistä annetun neuvoston direktiivin 83/349/ETY, pankkien ja muiden rahoituslaitosten tilinpäätöksistä ja konsolidoidusta tilinpäätöksestä annetun neuvoston direktiivin 86/635/ETY sekä vakuutusyritysten tilinpäätöksistä ja konsolidoiduista tilinpäätöksistä annetun neuvoston direktiivin 91/674/ETY muuttamisesta
- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/138/EY, annettu 25 päivänä marraskuuta 2009, vakuutus- ja jälleenvakuutustoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta (Solvenssi II)
- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/34/EY(32013L0034), annettu 26 päivänä elokuuta 2013 tietyntyyppisten yritysten vuositilinpäätöksistä, konsernitilinpäätöksistä ja niihin liittyvistä kertomuksista. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/43/EY muuttamisesta ja neuvoston direktiivien 78/660/ETY ja 83/349/ETY kumoamisesta (ETA:n kannalta merkityksellinen teksti);(EUVL L 182, 29.6.2013, s.19 - 76)

2.4 Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuudet

- (1) Finanssivalvonnan oikeus antaa velvoittavia määräyksiä perustuu seuraaviin lain säännöksiin:
 - vakuutusyhtiölain 8 luvun 29 §
- (2) VYL 8 lukua ja siihen sisältyviä Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuuksia sovelletaan
 - työeläkevakuutusyhtiöihin TVYL 1 §:n mukaisesti
 - vakuutusyhdistyksiin VakYhdL 10 luvun 1 §:n mukaisesti
 - kolmannen maan vakuutusyhtiöiden Suomessa oleviin ulkomaisiin sivuliikkeisiin UVYL 40 b §:n mukaisesti

- lailla perustettuihin eläkelaitoksiin merimieseläkelain 196 §:ssä ja maatalousyrittäjän eläkelain 126 §:n mukaisesti.

2.5 Kansalliset suositukset

- Kirjanpitolautakunnan (KILA) yleisohjeet, joita sovelletaan vakuutustoimintaan niiltä osin kuin ne eivät ole ristiriidassa vakuutustoimintaa koskevien säädösten kanssa.

3 Tavoitteet

- (1) Näiden määräysten ja ohjeiden tavoitteena on
- varmistaa, että valvottavan laatima tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan valvottavan toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Lisäksi tavoitteena on varmistaa, että valvottavat soveltavat tilinpäätöksen laadintaan liittyviä säännöksiä mahdollisimman yhdenmukaisesti. *(Annettu 23.11.2017, voimaan 31.12.2017)*
 - palvella mahdollisimman kattavasti valvottavan tilinpäätöksen laadintaa.

4 Yleiset kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevat määräykset

- (1) Vakuutusyhtiölain (VYL) 8 luvussa säädetään vakuutusyhtiön omasta pääomasta, tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja konsernista.
- (2) Finanssivalvonnan oikeus antaa kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevia velvoittavia määräyksiä perustuu VYL 8 luvun 29 §:ään.
- (3) VYL 8 lukua ja siihen sisältyviä Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuuksia sovelletaan
 - työeläkevakuutusyhtiöihin sen mukaan, mitä TVYL 1 §:ssä säädetään
 - vakuutusyhdistyksiin sen mukaan, mitä VakYhdL 10 luvun 1 §:ssä säädetään
 - kolmannen maan vakuutusyhtiöiden Suomessa oleviin ulkomaisiin sivuliikkeisiin sen mukaan, mitä UVYL 40 b §:ssä säädetään ja
 - lailla perustettuihin eläkelaitoksiin sen mukaan mitä merimieseläkelain 196 §:ssä ja maatalousyrittäjän eläkelain 126 §:ssä säädetään.

4.1 Vakuutusyrityksen laskentajärjestelmälle asetetut vaatimukset

4.1.1 Liikemenojen laskennalle asetetut vaatimukset

MÄÄRÄYS (kohdat 4-8)

- (4) Vakuutusyrityksen on järjestettävä laskentatoimensa siten, että kirjanpidon tavanomaisten tuloslaskenta- ja erilläänpitotehtävien ohella, on mahdollista kohdistaa kirjanpidon erät aiheuttamisperiaatetta noudattaen tai erilaisia jakosääntöjä apuna käyttäen yhteisiä palveluja käyttäville kirjanpitovelvollisille ja yhden yhtiön eri toiminnoille ja vakuutusluokkaryhmille.
- (5) Laskentatoimen avulla tulee voida selvittää toimintokohtaiset liikemenot ja poistot. Lisäksi on voitava selvittää tilinpäätöksen liitetiedoissa esitettävät vakuutusluokkaryhmä- ja menolajikohtaiset tiedot.
- (6) Toimintokohtaiset ja vakuutusluokkaryhmäkohtaiset tiedot voidaan tuottaa liikekirjanpidossa, kustannuslaskennassa tai laatimalla erillislaskelmia. Jos kustannuslaskennan tietoja sisällytetään tilinpäätökseen, kustannuslaskennan luotettavuuteen tulee kiinnittää erityistä huomiota ja kustannuslaskenta on voitava täsmäyttää liikekirjanpitoon. Täsmäytyslaskelmat tulee dokumentoida ja varustaa niiden laatijan allekirjoituksella.
- (7) Ulkopuolisista palveluista aiheutuneet kulut käsitellään vastaavalla tavalla kuin omalla henkilöstöllä hoidettuna toimintokohtaisina liikemenoina.
- (8) Omien tilojen laskennallista vuokraa tai muita laskennallisia eriä ei merkitä tuloslaskelmaan. Jos liiketila on vuokrattu toiselta yhtiöltä, kirjataan vuokrameno liikemenoihin. Vuokranantaja kirjaa vastaavasti vuokratulon sijoitustoiminnan tuottoihin kiinteistösijoitusten tuottoina.

4.1.2 Sijoitusten kirjaamiselle asetetut vaatimukset**MÄÄRÄYS (kohta 9-10)**

- (9) Vakuutusyrityksen tulee kirjanpidon perusteella pystyä selvittämään sijoituksia hankintamenoon arvostettaessa sijoitusten alkuperäinen hankintameno, kertyneet arvonalentumiset, poistot sekä tuloutetut ja rahastoidut arvonnkorotukset erikseen saamisiksi sekä sijoitus- ja käyttöomaisuudeksi katsottavien sijoitusten osalta.
- (10) Jos sijoitukset arvostetaan kirjanpidossa käypään arvoon, tulee vakuutusyrityksen kirjanpitonsa perusteella kyetä selvittämään sijoitusten alkuperäinen hankintameno, kertyneet arvonalentumiset ja kumulatiivinen käypä arvo (sijoituskohteittain).

4.2 Liikemenojen veloittaminen toiselta kirjanpitovelvolliselta**MÄÄRÄYS (kohdat 11-14)**

- (11) Liikemenot käsitellään joko menonsiirtona tai suoritemyyntinä.
- (12) Siirrettävien menojen jakosäännöt ja suoritemyyntin yksikköhinnat on vahvistettava vuosittain etukäteen ja niiden perusteet tulee dokumentoida vuosittain. Palvelujen vastaanottajalle aiheutuvien kustannusten tulee olla perusteltavissa vastaavista palveluista vapailla markkinoilla perittävillä korvauksilla.
- (13) Menonsiirtona voidaan kirjata konserni- ja yhteistoimintayritysten välinen omakustannushintainen palvelujen myynti. Menonsiirtona voidaan kirjata myös vastaavat ulkopuoliset menonsiirtoerät, jotka liittyvät vakuutusalaan. Tällaisia ovat esimerkiksi saadut hyvitykset poolien hoitokuluista, rinnakkaisvakuutusten palkkiot ja työttömyysvakuutuksen hoitopalkkiot. Menonvähennyserä on myös kansaneläkelaitokselta saatu korvaus työterveyshuollosta. Menonsiirto kirjataan palvelun myyjän menojen vähennykseksi ja palvelun ostajan menojen lisäykseksi.
- (14) Palvelujen katteellinen myynti on kirjattava suoritemyyntinä. Suoritemyynti kirjataan palvelujen tuottajan kirjanpidossa muihin tuottoihin ja palvelujen hankkijan kirjanpidossa menojen lisäykseksi.

4.3 Tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden muutokset ja aikaisempien tilikausien virheiden korjaukset**4.3.1 Henki- ja vahinkovakuutusyhtiöt****MÄÄRÄYS (kohdat 15-19)**

- (15) Tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden muutokset sekä aikaisempia tilikausia koskevien virheiden korjaukset tehdään omaa pääomaa (Edellisten tilikausien voitto/tappio) oikaisemalla.
- (16) Oikaisut tehdään takautuvasti, jolloin selvitetään muutoksista kertynyt vaikutus omaan pääomaan niin pitkälle kuin mahdollista. Jokaista muutoksen vaikutuksen kohteena olevaa oman pääoman

erää oikaistaan aikaisimman esitettävän kauden alussa ja muutetaan vertailutiedot jokaiselta tilinpäätöksessä esitettävältä tilikaudelta ikään kuin uutta tilinpäätöksen laatimisperiaatetta olisi sovellettu aina.

- (17) Jos toimintakertomuksessa tai tilinpäätöksen liitetiedoissa esitetään tunnuslukuja useammalta tilikaudelta, on myös nämä saatettava mahdollisuuksien mukaan vertailukelpoisiksi (KILA:n lausunto 2005/1750).
- (18) Kaikki kirjanpidolliset arvioiden muutokset kirjataan ei-takautuvasti tulokseen.
- (19) Vastuovelkaa koskevan arvion muutos, laatimisperiaatteiden muutokset ja aikaisempia tilikausia koskevien virheiden korjaukset merkitään tuloslaskelmaan.

4.3.2 Työeläkevakuutusyhtiöt

MÄÄRÄYS (kohdat 20–21)

- (20) Työeläkevakuutusyhtiöt merkitsevät tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden muutokset ja aikaisempia tilikausia koskevat virheiden korjaukset tuloslaskelmaan. Myös vastuovelkaa koskevat arvion muutokset, laatimisperiaatteiden muutokset ja aikaisempia tilikausia koskevien virheiden korjaukset merkitään tuloslaskelmaan.
- (21) Kaikki kirjanpidolliset arvioiden muutokset kirjataan myös ei-takautuvasti tulokseen.

4.4 Ulkomaanrahan määräiset erät

- (22) KPL 5 luvun 3 §:n mukaan ulkomaanrahan määräiset saamiset samoin kuin ulkomaanrahan määräiset velat ja muut sitoumukset muutetaan euromääräiseksi tilinpäätöspäivän kurssiin.

MÄÄRÄYS (kohdat 23–26)

- (23) Kurssierot käsitellään noudattaen KILA:n yleisohjetta ulkomaanrahan määräisten saamisten sekä velkojen ja muiden sitoumusten muuttamisesta euromääräisiksi (13.12.2005). Yleisohjetta noudatetaan myös suojaamistilanteissa.
- (24) Kurssierot lasketaan tapahtumapäivän ja maksupäivän tai tapahtumapäivän ja tilinpäätöspäivän kurssien välisinä eroina noudattaen soveltuvin osin KILA:n edellä mainittua yleisohjetta. Vakuutusliikkeen kurssierot voidaan laskea myös asianomaisten valuuttamääräisten erien vaihtuvilla ja kiinteillä kurssilla laskettujen lukujen erotuksena, mikäli menettely antaa oikean ja riittävän kuvan kurssimuutosten vaikutuksesta.
- (25) Valuuttakurssierot käsitellään kirjanpidossa pääsääntöisesti tulon tai menon oikaisueränä ja rahoitustapahtumiin liittyvät kurssierot sijoitustoiminnan muina tuloina/menoina. Vähäiset menon tai tulon oikaisuerinä syntyneet kurssierot voidaan käsitellä sijoitustoiminnan muina tuloina/menoina.
- (26) Vakuutusteknisen laskelman kurssieroja sijoitussidonnaista vakuutusta lukuun ottamatta käsitellään sijoitustoiminnan muina tuloina ja menoina, mutta estettä tulon ja menon oikaisuna käsitellylle ei myöskään ole.

4.5 Sijoitusten arvostaminen käypään arvoon

- (27) Mikäli vakuutusyrittäjä valitsee rahoitusvälineiden ja/tai sijoituskiinteistöjen merkitsemisen käypään arvoon, noudatetaan KPL 5 luvun 2a §:n ja KPL 5 luvun 2b §:n säännöksiä. (*Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016*)
- (28) Sijoitussidonnaista vakuutusta kattavat sijoitukset arvostetaan taseessa käypään arvoon luvun 10.1 mukaisesti, mikäli henkivakuutusyhtiö ei sovelle muuta vakuutusta (muuta kuin sijoitussidonnaista) kattavien sijoitusten arvostamiseen KPL 5 luvun 2 a ja 2 b §:n mukaista arvostusta. (*Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016*)

5 Sijoitusten arvostaminen hankintamenoon

- (1) Vakuutusyhtiölain (VYL) 8 luvussa säädetään vakuutusyhtiön omasta pääomasta, tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja konsernista.
- (2) Finanssivalvonnan oikeus antaa kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevia velvoittavia määräyksiä perustuu VYL 8 luvun 29 §:ään.
- (3) VYL 8 lukua ja siihen sisältyviä Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuuksia sovelletaan
 - työeläkevakuutusyhtiöihin sen mukaan, mitä TVYL 1 §:ssä säädetään
 - vakuutusyhdistyksiin sen mukaan, mitä VakYhdL 10 luvun 1 §:ssä säädetään
 - kolmannen maan vakuutusyhtiöiden Suomessa oleviin ulkomaisiin sivuliikkeisiin sen mukaan, mitä UVYL 40 b §:ssä säädetään ja
 - lailla perustettuihin eläkelaitoksiin sen mukaan mitä merimieseläkelain 196 §:ssä ja maatalousyrittäjän eläkelain 126 §:ssä säädetään.

5.1 Hankintameno arvostaminen – peruseriaatteet

- (4) Sijoitukset arvostetaan hankintamenoon VYL 8 luvun 16 §:n 1 ja 2 momenttien mukaisesti.
- (5) Sijoitusten hankintameno määritellään KPL 4 luvun 5 §:ssä ja VYL 8 luvun 4 §:n 7 momentissa.

MÄÄRÄYS (kohdat 6-8)

- (6) Mikäli välillisiä menoja luetaan hankintamenoon, on noudatettava KILA:n yleisohjetta kiinteiden menojen lukemisesta hyödykkeen hankintamenoon (31.1.2006).
- (7) Jos sijoituksesta aikaisemmin kirjattu arvonalentuminen on palautettu, saa arvonalentumisen palautus olla enintään aikaisemmin tehdyn arvonalentumisen suuruinen.
- (8) Sijoituksen jäljellä olevalla hankintamenolla tarkoitetaan alkuperäisen hankintamenon, kertyneiden poistojen ja kertyneiden arvonalentumisten erotusta.

5.1.1 Sijoitukset

MÄÄRÄYS (kohdat 9-10)

- (9) Indeksiin sidotut lainat ja muut vastaavan tyyppiset yhdistetyt instrumentit, joihin liittyy johdannainen/johdannaisia, jaetaan kirjanpidossa pääsopimukseksi ja johdannaissopimukseksi ja kumpikin arvostetaan erikseen alimman arvon periaatteella (poikkeus VYL 8 luku 16 § 2 momentti). Vaihtoehtoisesti voidaan koko yhdistetty instrumentti kirjata ja arvostaa yhtenä kokonaisuutena. Alimman arvon periaatetta noudatetaan myös siinä tapauksessa, että lainan pääoma on turvattu.
- (10) Optiolainan alkuperäiseksi hankintamenoksi katsotaan, milloin optiolainaa ei ole hankittu erillään optiotodistuksesta, lainaosuuden ensimmäinen julkisesti noteerattu markkinahinta merkinnän tai muun hankinnan jälkeen tai milloin sellaista ei ole saatavissa, lainaosuudesta saatavan pääoma- ja korkovirran markkinakorolla diskontattu nykyarvo.

5.1.2 Rakennusten hankintameno, poistot, arvonalentumiset ja arvonalentumisen palautukset

- (11) VYL 8 luvun 16 §:n 1 momentin mukaan rakennusten hankintameno kirjataan vaikutusaikanaan suunnitelman mukaan poistoina kuluksi.

MÄÄRÄYS (kohdat 12–16)

- (12) Myös rakennusten aineosat, irtaimisto ja muut pitkävaikutteiset menot poistetaan vaikutusaikanaan suunnitelman mukaan.
- (13) Rakennuksesta tehdään suunnitelman mukaisten poistojen lisäksi arvonalentuminen siltä osin, kun rakennuksen suunnitelman mukaiset poistot eivät ole riittäneet alentamaan rakennuksen jäljellä olevaa hankintamenoa käyvän arvon suuruiseksi (poikkeus VYL 8 luku 16 § 1 momentti).
- (14) Mikäli rakennuksen käypä arvo nousee yli jäljellä olevan hankintamenon, tehdään arvonalentumisen palautus. Arvonalentumisen palautus ei saa ylittää aiemmin kirjattua arvonalentumista. Suunnitelman mukaisia poistoja ei palauteta.
- (15) Suunnitelman mukaisten poistojen laskennassa noudatetaan KILA:n yleisohjetta suunnitelman mukaisista poistoista (16.10.2007).
- (16) Mikäli muutetaan rakennuksen taloudellista pitoaikaa, on kysymys poistosuunnitelman muuttamisesta. Tällöin korjataan muutostilikauden ja seuraavien tilikausien suunnitelman mukaisia poistoja.

5.1.3 Joukkovelkakirjalainojen ja muiden vastaavien raha- ja pääomamarkkinavälineiden arvonalentuminen**MÄÄRÄYS (kohta 17)**

- (17) Mikäli joukkovelkakirjalainan arvoa alennetaan muilla kuin yleisen korkotason vaihteluista johtuvilla arvonalentumisilla (VYL 8 luku 16 § 2 momentti). Arvonalentumista arvioitaessa on huomioitava mm. seuraavia seikkoja:

- liikkeeseenlaskijan merkittävät taloudelliset vaikeudet
- koronmaksun viivästyminen tai maksamatta jättäminen
- konkurssi tai muu taloudellinen uudelleenjärjestely.

(Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)

5.1.4 Arvonkorotus

- (18) Sijoitusten arvonkorottamisista säädetään VYL 8 luvun 16 §:n 3 momentissa.

MÄÄRÄYS (kohdat 19–25)

- (19) Arvonkorotusta tehtäessä on noudatettava varovaisuuden periaatetta. Tytär- ja osakkuusyriyten osakkeet ja osuudet arvostetaan pääsääntöisesti hankintamenon tai arvonalentumisella alennettun hankintamenon määräisinä.

- (20) Tytär- ja osakkuusyriytysten osalta arvonkorotuksia saa tehdä vain asunto- ja kiinteistöyhteisön osakkeisiin/osuuksiin tai sellaisen tytär- ja osakkuusyriytteen osakkeisiin/osuuksiin, joka toimii itsenäisesti suhteessa emoyriyttykseen ja jolla ei ole varsinaisia synergiaetuja emoyriyttyksen kanssa. Emoyriyttyksen omien tulonodotusten paraneminen ei saa vaikuttaa tytär- ja osakkuusyriyttysosakkeiden/ -osuuksien arvonkorotusten edellytysten arviointiin.
- (21) Rakennuksen tuloutettu ja rahastoitu (arvonkorotusrahasto) arvonkorotus poistetaan suunnitelman mukaan (Käyttöomaisuusluonteisen rakennuksen arvonkorotuksesta tehdään poisto, mikäli arvonkorotus on tehty 31.12.2004 jälkeen). Katso myös luku 12.2.7 kohta (58) ja luku 14.15.4 kohta (57).
- (22) Mikäli omaisuuden hankintamenosta on tehty arvonalentuminen, on arvonalentuminen palautettava ennen arvonkorotuksen tekemistä. Rakennusten suunnitelman mukaisia poistoja ei palauteta, vaan poistoilla vähennetyn alkuperäisen hankintamenon ylittävä osuus kirjataan arvonkorotuksena.
- (23) Tuloutetun arvonkorotuksen peruutus on kirjattava arvonkorotuksen oikaisuksi tuloslaskelmaan ja rahastoitu arvonkorotus on peruutettava taseessa siltä osin, kuin sijoituksen käypä arvo on laskeut alle korotetun arvon tai omaisuus on tuhoutunut.
- (24) Rakennusten osalta aiheeton tuloutettu arvonkorotus oikaistaan arvonalentumisena.
- (25) Myyntivoitto tai myyntitappio on myyntihinnan sekä jäljellä olevan hankintamenon ja tuloutettujen arvonkorotusten erotus. Rahastoitu arvonkorotus peruutetaan myynnin yhteydessä taseesta.

5.2 Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset

- (26) Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset esitetään VYL 8 luvun 15 §:n 2 momentin mukaan taseessa arvostettuina käypään arvoon. Käyvän arvon muutos merkitään tuotoksi tai kuluksi tuloslaskelmaan. (*Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016*)

MÄÄRÄYS (kohdat 27–28)

- (27) Jäljellä olevien sijoitusten arvostuseron muutos merkitään arvonmuutosvuonna täysimääräisesti tuloslaskelmaan (sijoitusten realisoitumattomat arvonnousut/-laskut).
- (28) Tilikaudella myytyjen sijoitusten arvostuseron muutos merkitään myyntivoittoihin/-tappioihin.

5.3 Sijoituksen käyttötarkoituksen muutos ja arvonkorotus

- (29) VYL 8 luvun 16 §:n 6 momentin mukaan hyödyke siirretään sijoitusomaisuudeksi tai käyttöomaisuudeksi katsottavien sijoitusten ryhmästä toiseen VYL 8 luvun 16 §:n 1-4 momentissa tarkoitettun tasearvon määräisenä.

MÄÄRÄYS (kohdat 30–32)

- (30) Mikäli omaisuuden käyttötarkoitus muuttuu sijoitusomaisuudesta käyttöomaisuudeksi tai päinvastoin, tuloutettua tai rahastoitua arvonkorotusta ei oikaista eikä peruuteta. Arvonkorotusta seurataan kuitenkin kirjanpidossa omaisuuden tosiasiallisen käyttötarkoituksen mukaisesti.

- (31) Käyttötarkoituksen muutoksen seurauksena voi käyttöomaisuudeksi katsottavaan omaisuuteenkin kohdistua tuloutettua arvonkorotusta. Tuloutettuina arvonkorotuksina käsitellään myös sulautumisen yhteydessä aikaisemmin tuloutetut arvonkorotukset sekä sellaiset ennen vuotta 1978 tehdyt arvonkorotukset, joiden vastaerä on vapaassa omassa pääomassa, kuten arvonkorotukset, joilla on katettu vastuuvelan kasvua.
- (32) Käyttötarkoituksen muutoksen seurauksena voi sijoitusomaisuudeksi katsottavaan omaisuuteenkin kohdistua arvonkorotusrahastoon kirjattua arvonkorotusta. Sijoitusomaisuuden arvonkorotuksia on saatettu kirjata arvonkorotusrahastoon myös ennen vuotta 1978 voimassa olleiden säännösten perusteella.

6 Saamiset

- (1) Vakuutusyhtiölain (VYL) 8 luvussa säädetään vakuutusyhtiön omasta pääomasta, tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja konsernista.
- (2) Finanssivalvonnan oikeus antaa kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevia velvoittavia määräyksiä perustuu VYL 8 luvun 29 §:ään.
- (3) VYL 8 lukua ja siihen sisältyviä Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuuksia sovelletaan
 - työeläkevakuutusyhtiöihin sen mukaan, mitä TVYL 1 §:ssä säädetään
 - vakuutusyhdistyksiin sen mukaan, mitä VakYhdL 10 luvun 1 §:ssä säädetään
 - kolmannen maan vakuutusyhtiöiden Suomessa oleviin ulkomaisiin sivuliikkeisiin sen mukaan, mitä UVYL 40 b §:ssä säädetään ja
 - lailla perustettuihin eläkelaitoksiin sen mukaan mitä merimieseläkelain 196 §:ssä ja maatalousyrittäjän eläkelain 126 §:ssä säädetään.

6.1 Saamisten arvostaminen

- (4) VYL 8 luvun 14 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan rahat ja muut kuin taseessa sijoituksiksi merkittävät saamiset arvostetaan nimellisarvoon kuitenkin enintään todennäköiseen arvoon.

MÄÄRÄYS (kohdat 5-6)

- (5) Vakuutusmaksusaamisten nimellisarvosta vähennetään kokemusperäinen raukeaminen, jolloin saadaan niiden todennäköinen arvo.
- (6) Vahinko- ja henkivakuutusyhtiössä saaminen on nimellisarvoa pienempi sillä määrällä, jolla saaminen voidaan kokemusperäisesti todeta käyvän aiheettomaksi pääasiassa sen johdosta, että vakuutustarve lakkaa kesken sovitun vakuutuskauden. Saaminen, josta ei todennäköisesti saada maksusuoritusta, kirjataan luottotappioksi.

7 Suojaaminen hankintamenopohjaisessa kirjanpidossa

- (1) Vakuutusyhtiölain (VYL) 8 luvussa säädetään vakuutusyhtiön omasta pääomasta, tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja konsernista.
- (2) Finanssivalvonnan oikeus antaa kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevia velvoittavia määräyksiä perustuu VYL 8 luvun 29 §:ään.
- (3) VYL 8 lukua ja siihen sisältyviä Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuuksia sovelletaan
 - työeläkevakuutusyhtiöihin sen mukaan, mitä TVYL 1 §:ssä säädetään
 - vakuutusyhdistyksiin sen mukaan, mitä VakYhdL 10 luvun 1 §:ssä säädetään
 - kolmannen maan vakuutusyhtiöiden Suomessa oleviin ulkomaisiin sivuliikkeisiin sen mukaan, mitä UVYL 40 b §:ssä säädetään
 - lailla perustettuihin eläkelaitoksiin sen mukaan mitä merimieseläkelain 196 §:ssä ja maatalousyrittäjän eläkelain 126 §:ssä säädetään.

7.1 Yleiset periaatteet

- (4) Mikäli vakuutusyrittäjä suojaa sijoituksiin kuuluvaa erää tai vastuovelkaa, suojaamisessa ja sen kirjanpidollisessa käsittelyssä on noudatettava tätä määräystä.
- (5) Suojaamisella tarkoitetaan tilannetta, jossa vakuutusyrittäjä suojaa erikseen
 - tiettyä sijoitusta tai sen osaa, samanlaisten sijoitusten ryhmää tai kassavirtaa
 - vastuovelkaa
 tulevaisuuden arvonmuutoksia vastaan yhtiön riskienhallinnan mukaisesti.
- (6) Operatiivisella suojauksella tarkoitetaan taloudellista suojausta. Operatiivisesti suojaavia johdannaisopimuksia käsitellään kirjanpidossa samalla tavalla kuin ei-suojaavia johdannaisopimuksia.
- (7) Kirjanpidollisella suojauksella tarkoitetaan kirjanpidossa yhden tai useamman suojausinstrumentin nimenomaisesti määrittämistä siten, että sen tai niiden arvon muutokset kumoavat suojauskohteen arvon tai rahavirtojen muutokset kokonaan tai osittain.
- (8) Markkinaehtoisella vastuuvälillä tarkoitetaan direktiivin 2009/138/EC VI luvun 2 jakson ja VYL 10 luvun mukaista vastuuvälillä (Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)

7.2 Kirjanpidollinen suojaus

MÄÄRÄYS (kohdat 9-22)

- (9) Kirjanpidollisen suojaustoimenpiteen tulee täyttää tämän määräyksen mukaiset suojaamisen kriteerit suojauskohteen tehokkuudesta, suojattavasta riskistä, suojausinstrumentista, suojauskohteen kohteesta ja suojaussuhteesta.

Suojauskohteen tehokkuus
- (10) Suojauskohteen tehokkuudella tarkoitetaan sitä, että suojausinstrumentin arvonmuutos kumoaa suojattavasta riskistä johtuvat arvon- tai rahavirtojen muutokset tehokkaasti.

Suojattava riski

- (11) Suojaamisen tulee liittyä tiettyyn, yksilöityyn ja nimenomaisesti osoitettuun riskiin tai riskeihin. Riski, jota vastaan suojaudutaan, voi olla korkoriski, valuuttariski, luottoriski, hyödykeriski tai osakkeen hintariski, joka aiheuttaa suojaussuhteessa joko arvon tai rahavirran muutoksia. Yksilöidyn riskin täytyy vaikuttaa tulokseen ja siltä on pystyttävä suojautumaan.
- (12) Mikäli suojausinstrumentti suojaa usealta eri riskiltä, edellytetään, että:
- suojattavat riskit ovat yksilöitävissä,
 - suojaus on tehokas ja
 - suojausinstrumentti ja suojattavat erät ovat kohdistettavissa toisiinsa.

Suojausinstrumentti

- (13) Pääsääntöisesti suojausinstrumenttina voi olla vain johdannainen, jolla on raportoivan yrityksen ulkopuolinen vastapuoli.
- (14) Suojausinstrumentti tulee määrittää suojaavaksi sopimuksen tekohetkestä koko sen voimassaoloajalle.
- (15) Suojaussuhteen ulkopuolelle voidaan jättää optioiden aika-arvo ja valuuttatermiinien korkoelementti. Suojaussuhteen ulkopuolelle jätettyjen johdannaisten osatekijöiden arvonmuutokset tulee kirjata tulosvaikutteisesti.
- (16) Asetettu optio voi olla suojausinstrumentti ainoastaan siinä tapauksessa, että se on kohdistettu kumoamaan ostetun option vaikutusta.

Suojauskohde

- (17) Suojauksen kohteena voi olla taseeseen merkitty sijoitus, joka altistaa vakuutusyrityksen riskille sijoituksen arvon tai vastaisten rahavirtojen muutoksesta ja joka on määritetty suojattavaksi. Suojauksen kohteena voi olla myös osa suojattavasta sijoituksesta.
- (18) Suojauksen kohteena voi myös olla samanlaisten sijoitusten muodostama ryhmä edellyttäen, että suojauksen kriteerit voidaan täyttää. Suojattaessa keskenään samanlaisia sijoituksia ryhmänä, yksittäisillä sijoituksilla tulee olla samankaltainen riski, jolta suojaudutaan. Lisäksi suojatusta riskistä johtuvan kunkin ryhmään kuuluvan yksittäisen sijoituksen arvon odotetaan vaihtelevan samansuuntaisesti suhteessa riskistä johtuvaan koko ryhmän arvonmuutokseen.
- (19) Suojauksen kohteena voi olla myös taseen vastuovelkaan liittyvä valuuttariski ja markkinaehtoisesta vastuuvelan korkoriski.

Suojaussuhde

- (20) Suojaussuhde täyttää kirjanpidollisen suojauksen kriteerit ja suojaamisen edellytykset vain siinä tapauksessa, että suojaus täyttää seuraavat ehdot:
- Suojaussuhde on dokumentoitu kirjallisesti sille hetkelle, kun suojaus aloitetaan.
 - Dokumentoinnin tulee sisältää:
 - yksilöidyt tiedot suojausinstrumentista ja suojauskohdeesta,
 - kuvaus suojattavasta riskistä (riskeistä) ja riskin (riskien) luonteesta,

- arvio ko. suojaussuhteen tehokkuudesta (selvitys siitä, miten vakuutusyrittäjä arvioi suojausinstrumentin kykyä kumota suojattavasta riskistä johtuvat muutokset suojattavan erän arvossa),
 - kuvaus siitä, miten ja milloin kyseessä olevaa suojausinstrumentin tehokkuutta mitataan,
 - kuvaus yrityksen riskienhallinnan tavoitteesta ja suojaukseen ryhtymisen strategiasta, jotka liittyvät tähän suojaukseen.
- Suojausinstrumentin odotetaan kumoavan suojattavasta riskistä johtuvat arvonnousut tai rahavirtojen muutokset erittäin tehokkaasti alun perin dokumentoidun, kyseistä suojaussuhdetta koskevan riskienhallintastrategian mukaisesti.
 - Suojausinstrumentin tehokkuus on mitattavissa luotettavasti toisin sanoen sekä suojauskohteen arvo tai rahavirrat että suojausinstrumentin käypä arvo ovat määritettävissä luotettavasti.
 - Suojausta on arvioitu jatkuvasti, periodikohtaisesti ja kumulatiivisesti, ja sen on todettu tosiasiallisesti olleen hyvin tehokas eli suojausinstrumentin tehokkuuden tulee olla välillä 80 - 125 % koko suojausinstrumentin ajan.
- (21) Johdannaisten käytöstä tulee olla yhtiön hallituksen hyväksymät kirjallisesti dokumentoidut periaatteet. Dokumentaation tulee sisältää kuvaus kirjanpidollisen suojaamisen tehokkuuden arviointimenettelyistä.
- (22) Johdannaissopimuksen käyttötarkoitus (kirjanpidollisesti suojaava) on määritettävä ja dokumentoitava sopimusta tehtäessä. Jos näin ei menetellä, sopimusta on käsiteltävä kirjanpidossa ei-suojaavana.

7.3 Vastuuvelan suojaus

- (23) Vastuuvelkaa voidaan suojata joko operatiivisesti tai kirjanpidollisesti.

7.3.1 Vastuuvelan kirjanpidollinen suojaus

MÄÄRÄYS (kohdat 24–27)

- (24) Kirjanpidollisen suojausinstrumentin kohteena voi olla taseen vastuuvelkaan liittyvä valuuttariski ja markkinaehtoisen vastuuvelan korkoriski.
- (25) Vastuuvelan kirjanpidolliseen suojaukseen sovelletaan lukujen 7.1 ja 7.2 määritelmiä kirjanpidollisesta suojausinstrumentista, suojausinstrumentin tehokkuudesta, suojattavasta riskistä, suojausinstrumentista, suojauskohteesta ja suojaussuhteesta.
- (26) Johdannaissopimusta tai johdannaissopimusten joukkoa pidetään suojaavina johdannaissopimuksina sen lisäksi mitä luvussa 7.1 sanotaan vain, jos johdannaisten yhteenlaskettujen arvonnousujen ja markkinaehtoisen vastuuvelan arvonnousujen välillä on riittävä yhteys. Arvonnousujen välillä on riittävä yhteys, ja suojaus on tehokas, jos suojaavan johdannaisten arvonnousut kumoavat suojattavan kohteen arvonnousut 80 – 125 %:sti.
- (27) Markkinaehtoisen vastuuvelan suojaamisessa käytettävät OTC -johdannaissopimukset tulee tehdä ISDA tai vastaavan raamisopimuksen muotoisena ja niihin on liitettävä CSA tai EU asetuksen 648/2012 mukaisen toimiluvan saaneen keskusvastapuolen kanssa tehtävä muu vakuusjärjestely.

7.3.2 Kirjanpito- ja tilinpäätöskäsittely

MÄÄRÄYS (kohdat 28–34)

Taseen vastuvelan suojaaminen valuuttariskiltä

- (28) Vastuvelan suojaamiseen valuuttariskiltä sovelletaan luvun 8.2 säännöksiä suojaavien johdannaisopimusten käsittelystä kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä.

Markkinaehtoisen vastuvelan suojaaminen

- (29) Jos suojaus on tehokas, niin suojausinstrumentin ja markkinaehtoisen vastuvelan arvonmuutokset kumoavat toisensa, eikä kummankaan arvonmuutoksia kirjata kirjanpitoon.
- (30) Mikäli kuitenkin suojaavien korkojohdannaisten negatiivinen arvonmuutos ylittää suojattavan markkinaehtoisen vastuvelan positiivisen arvonmuutoksen, ylitys kirjataan sijoitusten arvonalentumisiin. Ylitystä vastaava arvonalennuskirjaus peruutetaan, mikäli se seuraavassa tilinpäätöksessä osoittautuu aiheettomaksi. Peruutus kirjataan sijoitusten arvonalentumisten palautuksiin.
- (31) Sijoitustoiminnan tulokseen myyntivoittojen ja -tappioiden ryhmään kirjataan myös suojaaviin johdannaisopimuksiin liittyvät realisoituneet voitot ja tappiot.
- (32) Korkojohdannaisista merkitään tilikauden tuotoksi ja kuluksi sopimuksen perusteella tilikauteen kohdistuvat korot. Korkojohdannaisen sulkemisen yhteydessä syntyvä voitto tai tappio kirjataan tilikauden tulokseen syntymishetkellä tai se voidaan jaksottaa johdannaisopimuksen jäljellä olevalle juoksuajalle.
- (33) Mikäli osoittautuu, että suojaussuhde ei täytä kirjanpidollisen suojauksen edellytyksiä (80 -125 %), suojaussuhde puretaan ja johdannaisopimukset käsitellään kirjanpidossa tämän jälkeen ei-suojaavina. Ei-suojaavien johdannaisopimusten kirjanpito- ja tilinpäätöskäsittely on esitetty määräys- ja ohjekokoelman luvussa 8.2.
- (34) Suojaavista johdannaisopimuksista annetaan luvun 14.22 mukaiset liitetiedot.

8 Johdannaissopimukset

8.1 Yleistä

- (1) Johdannaissopimus on sopimus, jolla on kaikki seuraavat ominaisuudet:
- sen arvo muuttuu tietyn koron, rahoitusinstrumentin hinnan, hyödykkeen hinnan, valuuttakursin, hinta- tai kurssi-indeksin, luottoluokituksen tai luottoindeksin taikka muun muuttujan arvon muuttuessa
 - se ei sopimusta tehtäessä vaadi lainkaan nettosijoitusta tai vaatii pienemmän nettosijoituksen kuin vaadittaisiin toisentyypisissä sopimuksissa, joiden odotettaisiin reagoivan markkinatekijöiden muutoksiin vastaavalla tavalla
 - se toteutetaan tulevana ajankohtana.

Johdannaissopimusten määritelmät

- (2) Optiosopimuksella tarkoitetaan sopimusta, jossa ostajalla on oikeus mutta ei velvollisuutta toteuttaa sopimus sen eräpäivänä (eurooppalainen optio) tai eräpäivään mennessä (amerikkalainen optio). Toteutus voi olla kohde-etuuden toimittaminen (rahoitusinstrumentti) tai sopimuksessa määritellyllä tavalla tapahtuva nettoarvon tilitys.
- (3) Optiosopimuksia ovat esimerkiksi erityyppisiin kohde-etuuksiin (esimerkiksi valuutat, osakkeet, korot, hyödykkeet ja indeksit) liittyvät osto- ja myyntioptiot, warrantit, korkokatot ja korkolattiat sekä näiden yhdistelmät (korkokaulukset), koronvaihtosopimukseen liittyvät optiot (swaptiot) sekä luotto-optiot ja luottoswapit.
- (4) Termiinisopimuksella tarkoitetaan etukäteen sovittuun hintaan tapahtuvaa kohde-etuuden toimistusta tai nettoarvon tilitystä määrättyä eräpäivänä. Termiinisopimus on molempia osapuolia (ostaja ja myyjä) sitova.
- (5) Termiinisopimuksia ovat erityyppisiin kohde-etuuksiin (esimerkiksi valuutat, osakkeet, korkoinstrumentit, hyödykkeet ja indeksit) liittyvät termiini- ja futuurisopimukset.
- (6) Koron- ja/tai valuutanvaihtosopimuksella tarkoitetaan kiinteän ja/tai vaihtuvan korkovirran vaihtamista toiseen korkovirtaan samassa tai eri valuutassa. Sopimukseen voi liittyä pääomien vaihto tai ne voivat perustua nimellispääomiin, joita ei vaihdeta sopimusten osapuolten kesken.
- (7) Sopimuksen sulkemisella tarkoitetaan sellaisen vastakkaisen identtisen sopimuksen tekemistä, jolla sopimuksesta syntyvä tuotto tai kulu varmistetaan lopullisesti ennen sopimuksen eräpäivää.
- (8) Positiolla tarkoitetaan yhdestä tai useammasta tase-erästä tai johdannaissopimuksesta tai niiden yhdistelmästä muodostuvaa ryhmää (tase-asema).
- (9) OTC -johdannaisella tai OTC -johdannaissopimuksella tarkoitetaan johdannaissopimuksia, joita ei panna täytäntöön direktiivin 2004/39/EY 4 artiklan 1 kohdan 14 alakohdassa määritetyllä säännellyllä markkinalla tai sellaisella kolmannen maan markkinalla, jota pidetään säänneltyä markkinana vastaavana markkinana direktiivin 2004/39/EY 19 artiklan 6 kohdan mukaisesti.

8.2 Käsittely kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä

8.2.1 Optiosopimukset

OHJE (kohdat 10–20)

Sopimuksen solmiminen

- (10) Sopimusta tehtäessä ostetusta osto- tai myyntioptiosta suoritettava preemiomaksu tulisi merkitä kirjanpitoon maksetun ennakkomaksun luonteisesti varoiksi. Vastaavasti asetetusta osto- tai myyntioptiosta saatava preemiomaksu tulisi merkitä kirjanpitoon saadun ennakkomaksun luonteisesti velaksi. Taseeseen kirjattavassa preemiomaksuerässä tulisi ottaa tarvittaessa huomioon sopimuksen tekemiseen välittömästi liittyvät palkkiot ynnä muut kulut.

Sopimuksen sulkeminen

- (11) Optiosopimuksen sulkemisen yhteydessä tulisi kirjata alkuperäisestä sopimuksesta maksetun, aikaisemmillä tilikausilla kirjatuilla arvonmuutoksilla oikaistun preemion ja position sulkemiseen käytetystä optiosta saadun preemion erotus tuotoksi tai kuluksi sille tilikaudelle, jolloin sopimus suljetaan. Vastaavasti tulisi kirjata tuotoksi tai kuluksi alkuperäisestä sopimuksesta saadun, aikaisemmin kirjatuilla arvonmuutoksilla oikaistun preemion ja vastakkaisesta sopimuksesta maksetun preemion erotus.

Sopimuksen raukeaminen

- (12) Jos optiosopimus raukeaa käyttämättömänä, sopimuksen ostajan tulisi kirjata maksamansa preemio kuluksi ja sopimuksen myyjä saamansa preemio tuotoksi sille tilikaudelle, jolloin raukeaminen tapahtuu. Aikaisemmillä tilikausilla kirjatut mahdolliset arvonmuutokset oikaisevat tuottoa ja kulua.

Sopimuksen toteuttaminen

- (13) Optiosopimuksen toteuttamisen yhteydessä selviää sopimuksesta realisoituva voitto tai tappio ja sen mukaisesti maksettu tai saatu preemio tulisi kirjata joko tuotoksi tai kuluksi tai niiden oikaisuksi sille tilikaudelle, jonka aikana toteuttaminen tapahtuu.
- (14) Jos optiosopimus toteutetaan ostamalla tai myymällä kohde-etuus sopimuksen mukaisesti, maksettu tai saatu preemio tulisi merkitä kohde-etuuden hankintamenon tai luovutushinnan lisäykseksi tai vähennykseksi.

Suojaamistarkoituksessa solmitut sopimukset – käsittely tilinpäätöksessä

- (15) Suojaamistarkoituksessa solmitun optiosopimuksen tilinpäätöspäivän sulkemishinnan (markkina-arvon) ja sitä alemman preemion kirjanpitoarvon erotuksesta tulisi kirjata tilinpäätöksessä tuotoksi, kuitenkin enintään määrä, joka vastaa suojattavasta tase-erästä tai positioon luetuista eristä tilikauden kuluksi kirjattua määrää.
- (16) Mikäli suojattavasta tase-erästä kirjataan tuloslaskelmaan arvostustuottoa (arvonlennuksen palautus), tulisi maksetun preemion kirjanpitoarvon ja sitä alemman optiosopimuksen tilinpäätöspäivän sulkemishinnan erotuksesta kirjata kuluksi määrä, joka vastaa suojattavasta tase-erästä tai positioon luetuista eristä tilikauden tuotoksi kirjattua määrää. Kuluksi tulisi kirjata myös suojattavan tase-erän tai positioon luettavien erien arvonnousun ylittävä osa preemion arvonnoususta.

Ylitystä vastaava arvonalennuskirjaus tulisi peruuttaa, mikäli se osoittautuu seuraavassa tilinpäätöksessä aiheettomaksi.

- (17) Suojaavaan optiopositioon kuuluvan saadun premion (velkaerä) kirjanpitoarvon ja sitä alemman optiosopimuksen tilinpäätöspäivän sulkemishinnan erotuksesta tulisi kirjata vastaavalla tavalla tuottoa ja tilinpäätöspäivän sulkemishinnan ja sitä alemman kirjanpitoarvon erotuksesta vastavasti kulua.
- (18) Suojaamistarkoituksessa tehdystä optiosopimuksesta ei tulisi kirjata arvostustuottoa tai -kulua, jos suojattavasta tase-erästä tai positioon luettavista eristä ei kirjata tuloslaskelmaan arvonnmuutosta tai jos suojataan taseen ulkopuolista erää. Mikäli kuitenkin sopimuksen negatiivinen arvonnmuutos ylittää suojattavien erien positiivisen arvonnmuutoksen, ylitys tulisi kirjata tulosvaikutteisesti. Ylitystä vastaava arvonalennuskirjaus tulisi peruuttaa, mikäli se osoittautuu seuraavassa tilinpäätöksessä aiheettomaksi.

Muussa kuin suojaamistarkoituksessa tehdyt sopimukset – käsittely tilinpäätöksessä

- (19) Option myyjän tulisi kirjata realisoitumaton tappio (tilinpäätöspäivän sulkemishinnan ja sitä alemman kirjanpitoarvon erotus) täysimääräisesti. Sen sijaan realisoitumatonta voittoa ei tulisi kirjata ennen kuin sopimus raukeaa, suljetaan tai toteutetaan.
- (20) Option ostajan tulisi kirjata realisoitumaton tappio premion määrään asti. Koska ostaja ei tappiutilanteessa käytä optiotaan, vaan antaa sen raueta, preemiomaksu muodostaa sopimuksesta syntyvän maksimitappion. Realisoitumattomia voittoja ei tulisi kirjata.

8.2.2 Termiinisopimukset

OHJE (kohdat 21–32)

Sopimuksen solmiminen

- (21) Termiinisopimuksen solmiminen ei aiheuta kirjausta, koska sopimuksen tekohetkellä ei suoriteta maksuja. Sopimukset ja niiden muutokset tulisi kuitenkin rekisteröidä välittömästi taseen ulkopuolisina sitoumuksina sopimuksen tekohetkestä alkaen.

Sopimuksen sulkeminen

- (22) Termiinisopimuksen sulkemishinnan ja sopimuksen mukaisen hinnan erotus oikaistuna aikaisemilla tilikausilla kirjatulla arvonnmuutoksilla tulisi kirjata sen tilikauden tuotoksi tai kuluksi, jolloin sopimus suljetaan.

Sopimuksen toteuttaminen

- (23) Jos sopimus toteutetaan luovuttamalla kohde-etuus sopimuksen mukaisesti, termiin toteutushinta muodostaa hankitun kohteen myyntihinnan. Toteutushinnan ja kohde-etuuden poistamattoman hankintamenon erotus tulisi kirjata sen tilikauden tuotoksi tai kuluksi, jolloin luovutus tapahtuu.
- (24) Jos termiinisopimus toteutetaan vastaanottamalla kohde-etuus, tulisi kohde-etuuden hankintameno merkitä (termiinihintana) taseeseen. Sopimuksen toteutushetkellä ei tulisi tehdä tulosvaikutteista kirjausta. Kohde-etuus tulisi arvostaa seuraavan kerran laadittavassa tilinpäätöksessä asiana omaisuuslajia koskevien määräysten mukaisesti.

- (25) Mikäli termiiniluonteinen sopimus toteutetaan nettoarvontilityksenä suorittamalla ainoastaan toteutushinnan ja markkinahinnan erotus, suoritettava määrä tulisi merkitä sen tilikauden tuotoksi tai kuluksi, jolloin sopimus päättyy ja velvollisuus nettoarvon tilitykseen syntyy.
- (26) Kun rahamarkkinatermiinillä tai muulla vastaavalla sopimuksella on suojattu tase-erän tai position johdannaissopimuksen eräpäivän jälkeistä korkotuottoa tulisi johdannaissopimuksesta eräpäivänä saatava tai suoritettava määrä jaksottaa olennaisuuden periaatteella tuotoksi tai kuluksi sinä ajanjaksona, johon suojaus kohdistuu.
- (27) Mikäli termiinisopimus tehdään suojaamaan kyseessä olevan sopimuksen kohde-etuutta, joka realisoidaan termiinisopimuksen erääntyessä, voidaan nettoarvon tilityksen määrällä oikaista kohteen luovutushintaa. Vastaavasti, jos termiinisopimuksella suojataan tulevia termiinisopimuksen kohde-etuuteen tehtäviä sijoituksia, voidaan nettoarvon tilityksen määrällä oikaista kohteen hankintahintaa. Hankintamenon oikaisu jaksottuu hankitun joukkovelkakirjalainan tai rahamarkkinasijoituksen hintaerojaksotuksen yhteydessä kyseisen instrumentin pitoajalle.

Suojaamistarkoituksessa tehdyt sopimukset – käsittely tilinpäätöksessä

- (28) Suojaavan termiinisopimuksen arvonmuutoksena tulisi kirjata tuloslaskelmaan tuotoksi sopimuksen mukaisen hinnan ja sitä alemman sopimuksen tilinpäätöshetken varovaisesti arvioidun todennäköisen sulkemishinnan erotuksesta määrä, joka vastaa suojattavasta tase-erästä tai positioon luetuista eristä tilikauden kuluksi kirjattua määrää oikaistuna sopimuksesta aikaisempina tilikausina kirjatulla arvonmuutoksilla.
- (29) Suojaavan termiinisopimuksen arvonmuutoksena tulisi kirjata kuluksi tilinpäätöshetken todennäköisen sulkemishinnan ja sitä alemman sopimuksen mukaisen hinnan erotuksesta määrä, joka vastaa suojattavasta tase-erästä tai positioon luetuista eristä kirjattua positiivista arvonmuutosta (arvonlennuksen palautus) oikaistuna sopimuksesta aikaisemmin kirjatulla arvonmuutoksilla. Termiinisopimuksen arvonlaskusta tulisi kirjata kuluksi myös suojattavan tase-erän tai positioon luettavien erien arvonnousun ylittävä osuus. Ylitystä vastaava arvonlennuskirjaus tulisi peruuttaa, mikäli se osoittautuu seuraavassa tilinpäätöksessä aiheettomaksi.
- (30) Jos suojattavasta tase-erästä tai positioon luetuista eristä ei tuloslaskelmaan kirjata arvonmuutosta tai jos suojataan taseen ulkopuolista erää, suojaavasta sopimuksesta ei tulisi kirjata arvostustuottoa tai -kuluja tuloslaskelmaan. Mikäli kuitenkin sopimuksen negatiivinen arvonmuutos ylittää suojattavien erien positiivisen arvonmuutoksen, ylitys tulisi kirjata kuluksi. Ylitystä vastaava arvonlennuskirjaus tulisi peruuttaa, mikäli se osoittautuu seuraavassa tilinpäätöksessä aiheettomaksi.
- (31) Valuuttatermiinin korkoelementti eli sopimuspäivän avistakurssin ja sopimuksen terminikurssin välinen erotus tulisi jaksottaa korkotuotoksi tai -kuluksi tai niiden vähennykseksi termiinisopimuksen voimassaoloaikana. Terminikurssin ja avistakurssin välinen piste-ero voidaan kirjata suoraan tulokseen, mikäli se ei olennaisesti vaikuta tilinpäätöksen antamaan kuvaan tilikauden tuloksesta. Valuuttatermiinillä suojattu lyhytaikainen valuuttamääräinen saaminen tai velka voidaan kuitenkin arvostaa suoraan terminikurssiin, mikäli korkoeron merkitys on vähäinen.

Muussa kuin suojaamistarkoituksessa tehdyt sopimukset – käsittely tilinpäätöksessä

- (32) Muussa kuin suojaamistarkoituksessa tehdyn termiinisopimuksen tilinpäätöshetken todennäköisen sulkemishinnan ja sopimuksen mukaisen hinnan negatiivinen erotus aikaisempina tilikausina kirjatulla arvonmuutoksilla oikaistuna tulisi kirjata ennen sopimuksen sulkemista tai päättymistä

tehtävässä tilinpäätöksessä kuluksi. Realisoitumattomia tuottoja ei tulisi kirjata. Ei-suojaavien valuuttajohdannaisten termiinikurssin ja avistakurssin välinen piste-ero tulisi jaksottaa ja kirjata korkotuottoihin tai -kuluihin. Termiinikurssin ja avistakurssin välinen piste-ero voidaan kirjata suoraan tulokseen, mikäli se ei olennaisesti vaikuta tilinpäätöksen antamaan kuvaan tilikauden tuloksesta.

8.2.3 Koron- ja valuutanvaihtosopimukset

OHJE (kohdat 33–38)

Sopimuksen solmiminen

- (33) Koron- ja valuutanvaihtosopimusten solmiminen ei aiheuta kirjausta, koska sopimuksen solmimishetkellä ei suoriteta maksuja. Kaikki sopimukset tulisi kuitenkin rekisteröidä taseen ulkopuolisina sitoumuksina sopimusten tekohetkestä alkaen.

Sopimuksen sulkeminen

- (34) Koron- ja valuutanvaihtosopimuksen sulkemisen yhteydessä syntyvä voitto tai tappio tulisi jaksottaa suojatun saamisen tai velan jäljellä olevalle juoksuajalle, jos johdannaissopimuksella on suojattu taseessa olevaa saamis- tai velkaerää. Mikäli saamis- tai velkaerä on poistunut taseesta, johdannaissopimuksen voitto tai tappio tulisi kirjata heti tuotoksi tai kuluksi.

Suojaamistarkoituksessa tehdyt sopimukset – käsittely tilinpäätöksessä

- (35) Koron- ja valuutanvaihtosopimuksista tulisi merkitä tilikauden tuotoksi ja kuluksi sopimuksen perusteella tilikauteen kohdistuvat korot.
- (36) Tuloslaskelmaan tulisi merkitä lisäksi tuotoksi suojaamistarkoituksessa tehdyistä koron- ja valuutanvaihtosopimuksista aiheutuvien, tilinpäätöshetkeen diskontattujen kassavirtojen nykyarvojen positiivinen erotus, kuitenkin enintään määrä, joka vastaa suojattavasta tase-erästä tai positioon luettavista eristä kirjattua arvostuskulua. Sopimuksista aiheutuvien tilinpäätöshetkeen diskontattujen kassavirtojen negatiivisesta erotuksesta tulisi kirjata kuluksi määrä, joka vastaa suojattavasta tase-erästä tai positioon luettavista eristä kirjattua positiivista arvonmuutosta. Suojattavan tase-erän tai positioon luettavien erien arvonnousun ylittävä osuus diskontattujen kassavirtojen nykyarvojen negatiivisesta erotuksesta tulisi kuitenkin aina kirjata kuluksi. Ylitystä vastaava arvonalennuskirjaus tulisi peruuttaa, mikäli se osoittautuu seuraavassa tilinpäätöksessä aiheettomaksi.
- (37) Mikäli tase-erästä tai positioon luettavista tase-eristä ei kirjata tilinpäätöksessä arvonmuutosta, ei myöskään koron- tai valuutanvaihtosopimusten tilinpäätöshetkeen diskontattujen kassavirtojen nykyarvojen erotuksesta syntyvää tuottoa tai kulua tulisi kirjata. Mikäli kuitenkin kassavirtojen nykyarvojen negatiivinen erotus ylittää suojattavan kohteen positiivisen arvonmuutoksen, ylitys tulisi kirjata. Ylitystä vastaava arvonalennuskirjaus tulisi peruuttaa, mikäli se seuraavassa tilinpäätöksessä osoittautuu aiheettomaksi.

Muussa kuin suojaamistarkoituksessa tehdyt sopimukset – käsittely tilinpäätöksessä

- (38) Muussa kuin suojaamistarkoituksessa tehtyjen koron- ja valuutanvaihtosopimusten tilinpäätöshetkeen diskontattujen kassavirtojen negatiivinen erotus tulisi kirjata aina täysimääräisesti kuluksi. Positiivista erotusta ei tulisi kirjata tuloslaskelmaan tuotoksi.

9 Arvopaperin lainaus- ja takaisinostosopimukset

9.1 Arvopapereiden lainaus

9.1.1 Lainaksiantaja

OHJE (kohdat 1-4)

- (1) Lainatut arvopaperit tulisi säilyttää lainauksen aikana lainaksiantajan taseessa.
- (2) Tilinpäätöstä laadittaessa lainassa olevat arvopaperit tulisi arvostaa kyseistä omaisuuslajia koskevan arvostussäännöksen mukaan. Arvopapereiden lainauksesta saatu preemio ja muut kompensatiot (käteisosinko ja merkintäoikeuksia vastaavat vastikkeet) tulisi merkitä tuloslaskelmaan suoriteperusteisesti tuotoksi.
- (3) Jos lainaksiottaja ei kykene palauttamaan lainaamiaan arvopapereita, jolloin lainaksiantaja saa vakuuden realisoinnista muuta vastiketta, realisoituu lainaksiantajalle arvopapereiden poistamatoman hankintamenon ja tämän vastikkeen erotuksen suuruinen myyntivoitto tai -tappio.
- (4) Lainaksiantajan tulisi pitää lainaksi annetuista arvopapereista rekisteriä, josta käy ilmi lainauksen kohde, lainansaaja ja lainaussopimuksen alkamis- ja päättymispäivä.

9.1.2 Lainaksiottaja

OHJE (kohdat 5-9)

- (5) Lainaksiottajan ei tulisi merkitä lainaamiaan arvopapereita kirjanpitoonsa. Lainaksiottajan myydessä arvopaperit edelleen myyntihinta tulisi merkitä taseeseen lyhytaikaiseksi velaksi lainaksiantajalle.
- (6) Lainaksiottajan tilinpäätöksessä lyhytaikainen velka tulisi merkitä taseeseen lainaksi otettujen arvopapereiden myyntihinnan tai sitä korkeamman tilinpäätöshetken markkinahinnan määräisenä. Lainaksiottajan tulisi kirjata maksamansa preemion ja muut vastikkeet (käteisosinko ja merkintäoikeuksia vastaavat vastikkeet) tilinpäätökseen suoriteperusteisesti kuluksi.
- (7) Ostaessaan arvopaperit markkinoilta lainaksiantajalle palautusta varten lainaksiottajalle realisoituu arvopapereiden myyntihinnan ja uusien arvopapereiden ostohinnan erotuksen suuruinen myyntivoitto tai -tappio.
- (8) Mikäli käy ilmeiseksi, että lainattuja arvopapereita ei pystytä palauttamaan, tulisi tästä aiheutuvat kulut ja menetykset merkitä pakollisina varauksina kuluksi.
- (9) Lainaksiottajan tulisi pitää rekisteriä lainaksi ottamistaan arvopapereista, josta käy ilmi lainauksen kohde, lainaksiantaja, lainaussopimuksen päättymispäivä sekä edelleen luovutuksen päivämäärä ja myyntihinta.

9.2 Takaisinostosopimukset

OHJE (kohdat 10–12)

- (10) Takaisinostosopimuksin myydyt arvopaperit tulisi säilyttää myyjän taseessa. Vastaavasti niitä arvopapereita, jotka on ostettu takaisinmyyntisopimuksin, ei tulisi merkitä ostajan taseeseen.
- (11) Arvopapereiden takaisinostosopimuksilla luovutetuista arvopapereista saadut vastikkeet tulisi kirjata veloiksi ja maksetut vastikkeet saamisiksi.
- (12) Takaisinostosopimuksin myydyt arvopaperit tulisi arvostaa tilinpäätöksessä kyseistä omaisuuslajia koskevan arvostussäännöksen mukaan. Sopimuksesta saatu tai maksettu korvaus tulisi merkitä kirjanpitoon korkona. Korko tulisi jaksottaa sopimuksen voimassaoloajalle.

10 Sijoitusten käypien arvojen määrittäminen

- (1) Vakuutusyhtiölain (VYL) 8 luvussa säädetään vakuutusyhtiön omasta pääomasta, tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja konsernista.
- (2) Finanssivalvonnan oikeus antaa kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevia velvoittavia määräyksiä perustuu VYL 8 luvun 29 §:ään.
- (3) VYL 8 lukua ja siihen sisältyviä Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuuksia sovelletaan
 - työeläkevakuutusyhtiöihin sen mukaan, mitä TVYL 1 §:ssä säädetään
 - vakuutusyhdistyksiin sen mukaan, mitä VakYhdL 10 luvun 1 §:ssä säädetään
 - kolmannen maan vakuutusyhtiöiden Suomessa oleviin ulkomaisiin sivuliikkeisiin sen mukaan, mitä UVYL 40 b §:ssä säädetään ja
 - lailla perustettuihin eläkelaitoksiin sen mukaan mitä merimieseläkelain 196 §:ssä ja maatalousyrittäjän eläkelain 126 §:ssä säädetään.

10.1 Yleistä

MÄÄRÄYS (kohdat 4-9)

- (4) Sijoitusten käypä arvo määritetään sijoituskohteittain (erillisarvostus).
- (5) Ulkomaanrahan määräisten sijoitusten käypä arvo muutetaan euromääräiseksi tilinpäätöspäivän kurssiin. Mikäli sijoitukset ovat sopimuksilla tai muutoin sidottu tiettyyn kurssiin, käypä arvo saadaan muuttaa euromääräiseksi sitä noudattaen. Tilinpäätöspäivän kurssi on määritetty KILA:n yleisohjeessa ulkomaanrahan määräisten saamisten sekä velkojen ja muiden sitoumusten muuttamisesta euromääräisiksi (13.12.2005).
- (6) Mikäli sijoitus on suojattu johdannaissopimuksella, otetaan suojaavien johdannaisten arvostustulos huomioon sijoituksen käypää arvoa määritettäessä.
- (7) Tässä määräyksessä annettuja käyvän arvon määrittämisperiaatteita sovelletaan myös sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevien sijoitusten käyvän arvon määrittämiseen.
- (8) Vakuutusyrityksen tulee säännöllisesti tarkistaa sijoituksen käyvän arvon arvostusmenetelmän toimivuus ja testata menetelmän luotettavuus. Valitun menetelmän käyttö on perusteltava ja menetelmä dokumentoitava.
- (9) Vastapuoliriskiin, sopimusten likvidisyyteen, arvonmäärittämismenetelmien epävarmuustekijöihin ja muihin vastaaviin seikkoihin liittyvät näkökohdat tulee ottaa arvostuksessa huomioon varovaisuuden periaatteen mukaisesti.

10.1.1 Kiinteistösjoitusten käypien arvojen määrittäminen

- (10) Kiinteistökohteella tarkoitetaan kiinteistöä, toisen maalla olevaa rakennusta, rakennelmaa tai muuta laitosta, maahan kohdistuvaa siirtokelpoista vuokraoikeutta, tilaa, määräalaa, vesialuetta, vesivoiman käyttöoikeutta ja tietyn asunto- tai kiinteistöosakeyhtiön osakkeita. Kiinteistöön katsotaan kuuluvan maa-alue, rakennus ja niihin liittyvä irtaimisto.

MÄÄRÄYS (kohdat 11–20)

- (11) Käyvän arvon määrittämisen on perustuttava vuosittain tehtävään kiinteistökohtaiseen luotettavaan arvioon. Arvioijalla on oltava riittävä asiantuntemus.
- (12) Käypä arvo tarkoittaa arviointipäivän markkina-arvoa.
- (13) Markkina-arvo tarkoittaa hintaa, jolla kiinteistökohteita voitaisiin arviointipäivänä myydä vapailla markkinoilla normaalioloissa riippumattoman myyjän ja ostajan välisellä sopimuksella.
- (14) Mikäli kiinteistön markkina-arvo ei ole johdettavissa kiinteistömarkkinoilta, käypä arvo määritetään seuraavasti:
- sijoituskiinteistön osista tai vastaavien sijoituskiinteistöjen markkina-arvosta johdettuun arvoon, jos niiden markkina-arvo on luotettavasti määritettävissä; tai
 - yleisesti hyväksytyjen tuottoarvoon perustuvien arvostusmallien ja –tekniikoiden avulla laskettuun arvoon, jos se on luotettavasti määritettävissä; tai
 - jos sijoituskiinteistön käypää arvoa ei voida määrittellä luotettavasti, sijoituskiinteistö arvostetaan siten, kun VYL 8 luvun 16 §:n 1 momentissa on säädetty. (*Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016*)
- (15) Markkina-arvoa/käypää arvoa määritettäessä tulee ottaa huomioon:
- kiinteistön käyttötarkoitus, ikä, kunto ja erityisominaisuudet
 - rakennusoikeus, sijainti, liikenneyhteydet, sopivuus rakennustarkoituksiin ja kunnallisteknisten töiden valmiusaste
 - vuokrataso, vuokrasopimusten sisältö ja alueen vuokranäkymät
 - yleinen markkinatilanne ja tuottovaatimukset.
- (16) Tyhjien ja omassa käytössä olevien kiinteistökohteiden markkina-arvon/käyvän arvon määrittämisessä on noudatettava erityistä varovaisuutta. Rinnakkaisten arviointimenetelmien käyttö on erityisesti tällöin suotavaa.
- (17) Jos asunto- tai kiinteistöyhteisöllä on velkaa, on osakkeiden edellä mainitulla tavalla määritetystä markkina-arvosta/ käyvästä arvosta vähennettävä osakkeiden osuus yhteisön veloista kunkin vuoden tilinpäätöksen mukaan. Niin sanottujen hajaosakkeiden velkaosuuden vähentämisessä noudatetaan olennaisuuden periaatetta.
- (18) Jos kiinteistökohteen arvo on alentunut, tulee kiinteistön käypä arvo tarkistaa. Näin saatua alemmaa arvoa saa nostaa seuraavissa tilinpäätöksissä, kun arvo perustuu kiinteistön uudelleen arviointiin.
- (19) Mikäli kiinteistökohteesta on olemassa konsernin tai yhteistoimintaryhmän ulkopuoliselta taholta saatu sitova ostotarjous tai sopimuksen perusteella määräytyvä lunastushinta, voidaan sitä käyttää käypänä arvona.
- (20) Valtion asuntolainoin lainoittamien kiinteistösjoitusten käypänä arvona pidetään aravarajoituslain 10 §:n mukaista luovutuskorvausta

10.1.2 Muiden kuin kiinteistösijoitusten käypien arvojen määrittäminen**MÄÄRÄYS (kohdat 21–33)**

- (21) Käypä arvo tarkoittaa markkina-arvoa.
- (22) Kun sijoituskohde noteerataan arvopaperipörssissä, markkina-arvo tarkoittaa tilinpäätöspäivän viimeistä saatavilla olevaa jatkuvan kaupankäynnin mukaista ostokurssia tai sen puuttuessa viimeisintä kaupankäyntikurssia tai, milloin tilinpäätöspäivä ei ole pörssin kaupantekopäivä tai milloin noteerausta ei ole, tätä päivää edeltävää viimeistä vastaavaa kurssia.
- (23) Kun muille kuin yllä mainituille sijoituksille on olemassa markkinat, markkina-arvo tarkoittaa tilinpäätöspäivän viimeistä saatavilla olevaa ostokurssia tai sen puuttuessa viimeisintä kaupankäyntikurssia tai, milloin tilinpäätöspäivä ei ole kaupantekopäivä tai milloin kurssia ei ole, tätä päivää edeltävää viimeistä vastaavaa kurssia.
- (24) Kun edellisissä kohdissa mainittua markkina-arvoa ei voida pitää todellisen markkina-arvon kannalta luotettavana, voidaan käyttää kolmen edellisen kaupantekopäivän viimeisten kaupantekokurssien määrillä painotettua keskiarvoa tai muuta todennäköistä luovutusarvoa. Peruste tälle on selostettava tilinpäätöksen laatimisperiaatteissa.
- (25) Mikäli muiden sijoitusten markkina-arvo ei ole johdettavissa markkinoilta, käypä arvo määritetään
- rahoitusvälineen osista tai samanlaisten rahoitusvälineiden markkina-arvosta johdettuun arvoon, jos niiden markkina-arvo on luotettavasti määriteltävissä; tai
 - yleisesti hyväksytyjen arvostusmallien ja –tekniikoiden avulla laskettuun arvoon, jos se on luotettavasti määriteltävissä; tai
 - jos rahoitusvälineen käypää arvoa ei voida määrittellä luotettavasti, rahoitusväline arvostetaan siten, kun VYL 8 luvun 16 §:n 1 ja 2 momentissa on säädetty. (*Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016*)
- (26) Mikäli sijoituskohteesta on olemassa konsernin tai yhteistoimintaryhmän ulkopuoliselta taholta saatu sitova ostotarjous tai sopimuksen perusteella määräytyvä lunastushinta, voidaan sitä käyttää käypänä arvona.

Tytäryritysten osakkeet ja osuudet

- (27) Kun määritetään käypää arvoa emoyrityksen omistamille tytäryrityksen osakkeille tai osuuksille, on tytäryrityksen omistamia emoyrityksen osakkeita tai osuuksia pidettävä arvottomina.

Osakkuusyritysten osakkeet ja osuudet

- (28) Markkina-arvon puuttuessa osakkuusyritysten osakkeiden ja osuuksien käypänä arvona voidaan pitää myös pääomaosuusmenetelmän mukaista arvoa tai substanssiarvoa, ellei ole erityistä perustetta muuhun.

Toisten vakuutusyhtiöiden osakkeet ja osuudet

- (29) Toisten vakuutusyhtiöiden osakkeiden ja osuuksien käypänä arvona voidaan käyttää markkina-arvon puuttuessa varovaisesti arvioitua todennäköistä luovutushintaa. Mikäli näin käytetylle arvostusmenetelmälle ei ole vahvoja perusteita, on käypänä arvona käytettävä enintään substanssiarvoa.

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutustalletesaamiset

- (30) Käypä arvo määritetään kohdan (25) mukaisesti. Mikäli todennäköistä luovutushintaa ei ole löydettävissä, käypänä arvona pidetään nimellisarvoa, paitsi jos mahdollinen luottotappion vaara edellyttää nimellisarvoa alemman todennäköisen arvon käyttämistä. Nimellisarvoa on alennettava, vaikkei luottotappiota olisi vielä lopullisesti todettu.

Indeksiin sidotut lainat ja muut vastaavat yhdistetyt instrumentit

- (31) Mikäli indeksiin sidotulle lainalle tai vastaavalle yhdistetylle instrumentille ei ole saatavissa markkina-arvoa, sitovaa ostotarjousta tai lunastushintaa, määritetään pääsopimuksen ja siihen liittyvän johdannaisen käypä arvo laskemalla todennäköinen lunastusarvo liikkeeseenlaskijan tai muun osapuolen takaamien suoritusten nykyarvona (rahavirtojen nykyarvo).

Johdannaisten käyvän arvon määrittämistä koskevat periaatteet

- (32) Johdannaissopimuksen käypänä arvona käytetään tilinpäätöspäivän julkisesti noteerattua markkinahintaa tai vastaavan sopimuksen markkinahintaa, jota voidaan pitää luotettavana. Vastaavan sopimuksen markkinahinta voi perustua sopimuksen kassavirtojen nykyarvoon tai optioiden arvonmääritysmalliin. Mikäli tällaisen markkinahinnan laskemiseen käytetään jotakin arvonmääritysmallia, on valitun menetelmän käyttö perusteltava ja menetelmä dokumentoitava. Valittua arvonmääritysmallia on kyseisen johdannaissopimuksen osalta sovellettava jatkuvasti, ellei ilmene perusteltua syytä sen muuttamiselle.
- (33) Mikäli käytetään muita kuin yleisesti tunnettuja johdannaisten arvonmääritysmalleja, on osoitettava, että yleisesti käytettyjen arvonmääritysmallien oletukset eivät ole paikkansapitäviä kyseisten johdannaisten osalta. Lisäksi on perusteltava, miksi käytetty malli antaa tarkemman arvion johdannaisen käyvästä arvosta.

11 Tuloslaskelma

- (1) Vakuutusyhtiölain (VYL) 8 luvussa säädetään vakuutusyhtiön omasta pääomasta, tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja konsernista.
- (2) Finanssivalvonnan oikeus antaa kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevia velvoittavia määräyksiä perustuu VYL 8 luvun 29 §:ään.
- (3) VYL 8 lukua ja siihen sisältyviä Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuuksia sovelletaan
 - työeläkevakuutusyhtiöihin sen mukaan, mitä TVYL 1 §:ssä säädetään
 - vakuutusyhdistyksiin sen mukaan, mitä VakYhdL 10 luvun 1 §:ssä säädetään
 - kolmannen maan vakuutusyhtiöiden Suomessa oleviin ulkomaisiin sivuliikkeisiin sen mukaan, mitä UVYL 40 b §:ssä säädetään ja
 - lailla perustettuihin eläkelaitoksiin sen mukaan mitä merimieseläkelain 196 §:ssä ja maatalousyrittäjän eläkelain 126 §:ssä säädetään.

11.1 Tuloslaskelman kaava

- (4) Tuloslaskelma laaditaan STMtpA:n tuloslaskelmakaavaa noudattaen.
- (5) Pääsääntöisesti vahinkovakuutusyhtiön, vakuutusyhdistyksen ja vahinkovakuutusta harjoittavan sivuliikkeen tuloslaskelmaan kuuluvat osat I ja IV.
- (6) Yksinomaan jälleenvakuutustoimintaa (vahinko- ja/tai henkiläjälleenvakuutustoimintaa) harjoittavat yhtiöt ja sivuliikkeet käyttävät vahinkovakuutusyhtiön kaavaa kaikessa vakuutusliikkeessään.
- (7) Henkivakuutusyhtiön ja henkivakuutusta harjoittavan sivuliikkeen tuloslaskelmaan kuuluvat osat II ja IV. Harjoitettaessa yksinomaan henkivakuutustoimintaa sijoitustoiminnan tuotot ja kulut esitetään henkivakuutuksen vakuutusteknisessä laskelmassa. Henkivakuutusyhtiön tai sivuliikkeen tuloslaskelmaan kuuluvat osat I, II ja IV, jos yhtiö tai sivuliike harjoittaa henkivakuutuksen ja sen jälleenvakuutuksen ohella merkittävässä määrin vahinkovakuutusluokkaan 1 ja 2 kuuluvaa tapaturma- ja sairausvakuutusta ja näiden jälleenvakuutusta. Tällöin vahinkovakuutuksen ensivakuutus ja jälleenvakuutus merkitään laskelmaan I ja henkivakuutuksen ensivakuutus ja jälleenvakuutus laskelmaan II.
- (8) Lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavan yhtiön (työeläkevakuutusyhtiö) tuloslaskelmaan kuuluvat osat III ja IV. Lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittava yhtiö esittää sijoitustoiminnan tuotot ja kulut lakisääteisen eläkevakuutuksen vakuutusteknisessä laskelmassa.
- (9) Konsernituloslaskelmaan voi konsernin rakenteesta riippuen kuulua osat I – IV.

MÄÄRÄYS (kohdat 10–11)

- (10) Annettaessa STMtpA:n mukaista tuloslaskelman kaavaa yksityiskohtaisempia tietoja, voidaan joko käyttää tilinpäätöksen liitetietoja tai lisätä kaavaan nimikkeitä. Jos kaavan nimikkeitä lisätään, pääryhmien nimikkeitä ei saa muuttaa, pääryhmiä ei saa jakaa, eriä ei saa siirtää pääryhmästä toiseen eikä esitysjärjestystä saa muuttaa.

- (11) Tuloslaskelmassa varustetaan tulosta heikentävät erät ja negatiiviset erotukset miinusetumerkillä (-).

I Vakuutustekninen laskelma - Vahinkovakuutus¹

Vakuutusmaksutuotot			
Vakuutusmaksutulo	_____		
Jälleenvakuuttajien osuus	_____	_____	
Vakuutusmaksuvastuun muutos	_____		
Jälleenvakuuttajien osuus	_____	_____	_____
Osuus sijoitustoiminnan nettotuotosta ²			_____
Muut vakuutustekniset tuotot ³			_____
Korvauskulut			
Maksetut korvaukset	_____		
Jälleenvakuuttajien osuus	_____	_____	
Korvausvastuun muutos	_____		
Jälleenvakuuttajien osuus	_____	_____	_____
Liikekulut ⁴			_____
Muut vakuutustekniset kulut ³			_____
Vakuutustekninen kate/tulos ennen tasoitusmäärän muutosta ⁵			_____
Tasoitusmäärän muutos			_____
Vakuutustekninen kate/tulos ⁵			_____

1 Laskelman numeroa I, II, III ja IV ei sisällytetä kaavaan. Vahinkovakuutus/henkivakuutus/lakisääteinen eläkevakuutus –termin voi jättää pois, jos vakuutusteknisiä laskelmia on vain yksi.

2 Osuus merkitään vain jos henkivakuutusyhtiö tai henkivakuutusta harjoittava sivuliike harjoittaa merkittävässä määrin myös vahinkovakuutusta.

3 Kohtaan merkitään omalla vastuulla oleva osuus eli jälleenvakuuttajien osuudella vähennettynä.

4 Kohtaan merkitään menonsiirroilla ja menevän jälleenvakuutuksen palkkioilla vähennetty nettomäärä.

5 Kohtaan merkitään vakuutustekninen kate, jos sijoitustoiminnan tuottoja ei esitetä vakuutusteknisessä laskelmassa.

II Vakuutustekninen laskelma - Henkivakuutus¹

Vakuutusmaksutulo			
Vakuutusmaksutulo	_____		
Jälleenvakuuttajien osuus	_____	_____	
Sijoitustoiminnan tuotot			_____
Osuus sijoitustoiminnan nettotuotosta ⁶			_____
Sijoitusten realisoitumattomat arvonnousut ^{7,8}			
Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset	_____		
Muiden sijoitusten arvonnousut	_____	_____	
Muut vakuutustekniset tuotot ³			_____
Korvauskulut			
Maksetut korvaukset	_____		
Jälleenvakuuttajien osuus	_____	_____	
Korvausvastuun muutos	_____		
Jälleenvakuuttajien osuus	_____	_____	_____
Vakuutusmaksuvastuun muutos			
Vakuutusmaksuvastuun muutos		_____	
Jälleenvakuuttajien osuus		_____	_____
Liikekulut ⁴			_____
Sijoitustoiminnan kulut			_____
Sijoitusten realisoitumattomat arvonlaskut ^{7,9}			
Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset	_____		
Muiden sijoitusten arvonlaskut	_____	_____	
Muut vakuutustekniset kulut ³			_____
Sijoitustoiminnan nettotuotto-osuuden siirto ²			_____
Vakuutustekninen tulos/kate ⁵			_____

III Vakuutustekninen laskelma - Lakisääteinen eläkevakuutus¹

Vakuutusmaksutulo ³			
Sijoitustoiminnan tuotot			_____
Osuus sijoitustoiminnan nettotuotosta ⁶			_____
Sijoitusten realisoitumattomat arvonnousut ^{7,8}			_____
Muut vakuutustekniset tuotot ³			_____
Korvauskulut			
Maksetut korvaukset ³	_____		
Korvausvastuun muutos ³	_____	_____	
Vakuutusmaksuvastuun muutos ³			_____
Liikekulut ⁴			_____
Sijoitustoiminnan kulut			_____
Sijoitusten realisoitumattomat arvonlaskut ^{7,9}			_____
Muut vakuutustekniset kulut ³			_____
Vakuutustekninen tulos/kate ⁵			_____

6 Kohtaa sovelletaan konsernituloslaskelmassa.

7 Mikäli sijoitukset arvostetaan taseessa käypään arvoon.

8 Erään merkitään myös sijoitusten arvonkorotus. Arvonkorotus voidaan esittää myös erillisenä eränä (KPA 1 luvun 9 §).

9 Erään merkitään myös sijoitusten arvonkorotuksen oikaisu.

IV Muu kuin vakuutustekninen laskelma¹

Vahinkovakuutuksen vakuutustekninen tulos/kate ^{5,10}	_____	_____
Henkivakuutuksen vakuutustekninen tulos/kate ^{5,10}	_____	_____
Lakisääteinen eläkevakuutuksen tekninen tulos/kate ^{5,10}	_____	_____
Sijoitustoiminnan tuotot vahinkovakuutuksessa ^{6,11}	_____	_____
Sijoitusten realisoimattomat arvonnousut ^{6,11,7,8}	_____	_____
Sijoitustoiminnan kulut vahinkovakuutuksessa ^{6,11}	_____	_____
Sijoitusten realisoimattomat arvonlaskut ^{6,11,7,9}	_____	_____
Sijoitustoiminnan nettotuotto-osuuden siirto ⁶	_____	_____
Muut tuotot		
Konsernireservin vähennys ^{6,12,13,14}	_____	_____
Muut	_____	_____
Muut kulut		
Konserniliikearvon poisto ^{6,12,13,14}	_____	_____
Liikearvon poisto ^{13,14}	_____	_____
Muut	_____	_____
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta ¹⁶		
Tilikauden ja aikaisempien tilikausien verot	_____	_____
Laskennalliset verot ⁶	_____	_____
Voitto (Tappio) varsinaisesta toiminnasta	_____	_____
Osuus osakkuusyritysten voitosta (tappiosta) ⁶	_____	_____
Voitto (Tappio) ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	_____	_____
Tilinpäätössiirrot		
Poistoeron muutos	_____	_____
Verotusperusteisten varausten muutos	_____	_____
Tuloverot		
Tilikauden ja aikaisempien tilikausien verot	_____	_____
Laskennalliset verot ⁶	_____	_____
Muut välittömät verot	_____	_____
Vähemmistöosuudet ⁶	_____	_____
Tilikauden voitto (tappio)	_____	_____

*(Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)***11.2 Tuloslaskelman täyttäminen****11.2.1 Vakuutusmaksutuotot****MÄÄRÄYS (kohdat 12–21)****Vakuutusmaksutulo**¹⁰ Erä merkitään vain, jos vakuutusteknisiä laskelmia on enemmän kuin yksi.¹¹ Kohtaa sovelletaan vahinkovakuutuksessa.¹² Konsernireservin vähennys ja konserniliikearvon poisto voidaan yhdistellä.¹³ Erä voidaan yhdistellä eri toimintojen kuluihin.¹⁴ Ei tarvitse eritellä, mikäli ei ole suuruudeltaan olennainen oikean ja riittävän kuvan antamisen kannalta.¹⁶ Erä voidaan yhdistellä kohtaan "Tuloverot".

- (12) Tuloslaskelmaan merkitään tilikauden vakuutusmaksutulo asiakasryhmä-, maksutapa- ja muilla vastaavilla alennuksilla sekä vakuutusmaksusaamisten luottotappioilla vähennettynä ja ilman maksuihin sisältynyttä vakuutusmaksuveroa ja muita julkisia maksuja. Vakuutusmaksutulossa huomioidaan TyEL:n vakuutusmaksun hoitokustannusosan alennukseen liittyvän velan muutos. *(Annettu 13.12.2019, voimaan 31.12.2019)*
- (13) Vakuutusmaksutulo sisältää vahinkovakuutuksen ja lakisääteisen eläkevakuutuksen maksut niiltä vakuutus sopimuksissa sovituilta vakuutuskausilta, jotka ovat alkaneet tilikauden aikana riippumatta siitä, onko maksut tilinpäätöstä tehtäessä maksettu, veloitettu tai ei. Vain perittävässä oleva maksu voidaan sisällyttää maksutuloon maksamattomana.
- (14) Vakuutusmaksutuloksi kirjataan myös vakuutusmaksut, jotka kohdistuvat vakuutus sopimuksissa sovituihin, ennen tilinpäätöshetkeä alkaneisiin vakuutusmaksukausiin ja joita vastaava vakuutus turva on tilinpäätöshetkellä voimassa, kuitenkin siten, että saamisiin liittyvä raukeaminen vähennetään kokemusperäisen arvion mukaisena.
- (15) Tilikauden aikana suoritettuja seuraavalla tilikaudella alkavan vakuutusmaksukauden vakuutusmaksuja ei lueta tilikauden vakuutusmaksutuloksi, vaan ne merkitään velkoihin ensivakuutus-/jälleenvakuutustoiminnasta.
- (16) Vakuutusmaksutulo sisältää muun muassa:
- veloittamatta olevat vakuutusmaksut, silloin kun maksut voidaan laskea vasta vuoden lopussa
 - puolivuosi-, neljännesvuosi- tai kuukausieräisistä vakuutuksista veloittamatta olevat erät sekä vakuutuksenottajilta perittävät maksutapakorotukset; henkivakuutuksessa vain, mikäli niihin on saamisoikeus
 - kertamaksut
 - rinnakkaisvakuutuksessa vakuutusyhtiön tai -yhdistyksen osuus kokonaisvakuutusmaksuista
 - jälleenvakuutuksen- ja edelleenvakuutuksenottajilta saatavat jälleenvakuutusmaksut
 - portfoliosiirtomaksut
 - TyEL 163 §:ään perustuva, laiminlyönnin ajalta 31.12.2019 asti peritty korotus ja 1.1.2020 jälkeen peritty laiminlyöntimaksu. *(Annettu 13.12.2019, voimaan 31.12.2019)*
- (17) Vakuutusmaksutulosta vähennetään muun muassa:
- luottotappiot vakuutusmaksusaamisista
 - jälleenvakuutuksen- ja edelleenvakuutuksenottajille hyvitetty portfoliosiirtomaksut
 - lakkautettujen vakuutusten maksunpalautukset
 - vakuutusmaksuvero, lakisääteisten vahinkovakuutuslajien (tapaturmavakuutus, liikennevakuutus, potilasvakuutus ja ympäristövahinkovakuutus) jakojärjestelmämaksut ja luvussa 14.6 mainitut muut julkiset maksut, joita ovat esim. TyEL 163 §:ään ja YEL 122 §:ään liittyvät maksut Valtiokonttorille. *(Annettu 13.12.2019, voimaan 31.12.2019)*
- (18) Luottotappio vakuutusmaksusaamisesta kirjataan vakuutusmaksutulon vähennykseksi, kun on käynyt todennäköiseksi, ettei vakuutusmaksusaamisesta ole odotettavissa maksusuoritusta. Mikäli luottotappio myöhemmin osoittautuu aiheettomaksi, tehdyn luottotappiokirjauksen palautus merkitään samaan tuloslaskelman erään.

- (19) Edellä mainitulla tavalla kirjataan myös sekä TyEL:n että YEL:n luottotappiot.

Jälleenvakuuttajien osuus

- (20) Jälleenvakuuttajien osuus vakuutusmaksutulosta sisältää kaikki ne maksetut ja maksettavat vakuutusmaksut, jotka liittyvät yhtiön jälleenvakuuttajien kanssa tekemiin jälleenvakuutus sopimuksiin. Jälleenvakuuttajien vakuutusmaksutulo-osuudesta ei vähennetä palkkioita ja voitto-osuuksia.

Vakuutusmaksuvastuun muutos

- (21) Vakuutusmaksuvastuun muutos esitetään tilikauden loppu- ja alkuuureiden erotuksena. Valuutaturssierojen osuus muutoksesta voidaan esittää myös sijoitustoiminnan tuotoissa ja kuluissa.

11.2.2 Korvauskulut ja tasoitusmäärän muutos

MÄÄRÄYS (kohdat 22–41)

Maksetut korvaukset

- (22) Maksetuiksi korvauksiksi luetaan kaikki tilikautena maksetut korvaukset vahingon sattumisajankohdasta riippumatta sekä jälleenvakuutuksen korvausvastuun vastaanottoa (+) ja luovutusta (-) koskevat portfoliosiiromaksut.
- (23) Työtapaturma- ja ammattitautilain 213 §:n mukainen maksu Tapaturmavakuutuskeskukselle merkitään maksettuihin korvauksiin. (Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)
- (24) Maksettuihin korvauksiin luetaan maksut vakuutusten takaisinostoista.
- (25) Korvaustoiminnan hoitamisesta tilikauden aikana aiheutuvat liikemenot ja poistot sisällytetään vahinkovakuutuksen eri vakuutusluokkaryhmien sekä henkivakuutuksen vakuutuslajien maksettuihin korvauksiin luvun 11.2.11 mukaisesti.
- (26) Korvausselvittelyn yhteydessä haltuun otettu vahingoittunut omaisuus ja luotto- ja takausvakuutuksen vahingoista yhtiölle tai sivuliikkeille jääneet vastavakuudet, joita tilinpäätöshetkellä ei vielä ole realisoitu ja joita ei ole vähennetty korvausvastuusta, merkitään käyvästä arvosta kuitenkin enintään vastuun määräisenä tilikauden maksettujen korvausten vähennykseksi ja taseen omaisuudeksi. Riidattomat regressisaamiset käsitellään vastaavalla tavalla.
- (27) Vahingoittunut omaisuus merkitään taseeseen aineellisiin hyödykkeisiin/tavaravarastoihin. Vastavakuuksien kattaman saamisen määrä ja riidattomat regressisaamiset merkitään muihin saamiin.
- (28) Korvausselvittelyn yhteydessä haltuun otettu omaisuus, luotto- ja takausvakuutuksen vahingoista yhtiölle jääneet vastavakuudet tai vahinkoihin liittyvät riidattomat regressisaamiset voidaan vähentää myös korvausvastuusta.
- (29) Mikäli korvausselvittelyn yhteydessä haltuun otetusta omaisuudesta tai vastavakuuksina saatusta omaisuudesta aikanaan saatava myyntihinta poikkeaa kirjanpitoarvosta, merkitään koko erotus maksettujen korvausten tilille sinä vuonna, jolloin myynti tapahtuu tai käypä arvo muuttuu.

- (30) Maksettuihin korvauksiin ei sisällytetä lakisääteisten vahinkovakuutuslajien (tapaturmavakuutus, liikennevakuutus, potilasvakuutus ja ympäristövahinkovakuutus) jakojärjestelmäkorvauksia.
- (31) TyEL115 §:ssä, työtapaturma- ja ammattitautilain 152 §:ssä ja liikennevakuutuslain 12 a §:n 1 momentissa tarkoitettujen etuuksien ja korvausten viivästymisen johdosta maksettavat korotukset käsitellään sijoitustoiminnan korkokuluina. (Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)
- (32) Lakisääteisessä eläkevakuutuksessa korvaustoiminnan hoitokulut ja vakuutusmaksun työkyvyttömyysriskin hallintaosalla katettavat työkyvyttömyysriskin hallintaan tähtäävän toiminnan kulut (Työkyvyttömyysriskin hallinnasta aiheutuneet kulut) esitetään erikseen omina erinäin maksetuissa korvauksissa, eikä niitä sisällytetä vakuutuslajikohtaisiin maksettuihin korvauksiin. (Annettu 29.2.2016, voimaan 1.3.2016)
- (33) Lakisääteisessä eläkevakuutuksessa yhtiöiden yhteisesti vastattavat korvaukset merkitään maksettuihin korvauksiin kustannustenjakoon osallistuvien kesken tehdyllä tasoituksella ja tämän mahdollisella korolla korjattuina (kustannustenjakokorvaukset). (Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)
- (34) Työttömyysvakuutusrahaston (TVR) erät sekä palkattomien aikojen perusteella karttuneiden eläkeosien kustannusten jaon erät kirjataan omana eränäin kustannustenjakokorvauksiin. (Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)
- (35) Saatavat erät Eläke-Kansan konkurssipesältä ovat mukana kustannustenjaon selvittelyssä ja sisältyvät kustannustenjaon eriin. Katso luku 14.4 Lakisääteisen työeläkevakuutuksen vakuutusmaksutulo ja maksetut korvaukset. (Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)
- (36) TyEL 46 §:n ja 102 §:n mukaiset lääkäripalkkiot, matkakustannukset ynnä muut kulut merkitään korvausmenoon rahastoituna eläkemenona. Myös YEL:n, MYEL:n ja MEL:n osalta edellä mainitut kulut on kirjattava korvausmenoon. (Annettu 11.10.2016, voimaan 1.1.2017)
- (37) Valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003 VEKL) mukaisista etuuksista aiheutuvat suoritukset merkitään tuloslaskelman korvauskuluihin. Korvauskuluihin merkitään myös VEKL:stä eläkelaitokselle aiheutuvien menojen ja kulujen peittämiseksi saatavat erät korkoineen. Saaminen/velka VEKL:stä kirjataan korkoineen siirtosaamiseen/-velkaan.

Korvausvastuun ja tasoitusmäärän muutos

- (38) Korvausvastuun muutos käsittää tunnettujen ja tuntemattomien vahinkotapahtumien korvausvastuun muutoksen ja henkivakuutuksessa korvausvastuuseen kuuluvan tasoitusmäärän muutoksen. (Annettu 7.3.2019, voimaan 31.3.2019)
- (39) Muussa kuin lakisääteisessä eläkevakuutuksessa korvausvastuun muutokseen ja korvausvastuuseen sisällytetään maksamattomiin korvauksiin liittyvät korvaustoiminnan hoitamisesta aiheutuvat kulut luvun 11.2.11 mukaisesti.
- (40) Korvausvastuun muutos ilmoitetaan tilikauden loppu- ja alkuuureiden erotuksen suuruisena. Valuuttakurssierojen osuus muutoksesta voidaan esittää myös sijoitustoiminnan tuotoissa ja kuluissa.
- (41) Vahinkovakuutuksen tuloslaskelmakaavassa tasoitusmäärän muutos esitetään omana eränäin.

11.2.3 Rinnakkaisvakuutus, katastrofisopimukset, poolit

MÄÄRÄYS (kohdat 42–45)

- (42) Rinnakkaisvakuutuksessa kukin vakuutuksenantaja kirjaa osuutensa ensivakuutuksena. Näin siinäkin tapauksessa, että joku vakuutuksenantajista johtavana vakuutuksenantajana hoitaa vakuutus sopimukseen liittyvät käytännön toimet kaikkien vakuutuksenantajien puolesta, mutta vastaa tällöinkin juridisesti vakuutuksenottajalle vain vakuutus sopimuksessa tarkoitettua omasta osuudesta.
- (43) Katastrofisopimusten piiriin kuuluvien vahinkojen korvauskuluksi vakuutuksenantaja kirjaa kokonaiskorvauksen vähennettynä sopimukseen osallistuneiden yhtiöiden suorittamilla osuuksilla. Sopimusyhtiö kirjaa osuutensa kyseessä olevan ensivakuutusluokkaryhmän korvaukseksi.
- (44) Eri poolien osuus yhtiön vakuutusliikkeestä kirjataan jälleenvakuuttajien osuutena. Vastaavasti eri pooleilta yhtiöille tuleva liike kirjataan vastaanotettuna jälleenvakuutuksena.
- (45) Työntekijäin ryhmähenkivakuutuspoolin liikkeen kirjaavat henkivakuutusyhtiöt rinnakkaisvakuutuksena. Myös muiden poolien hoitama ensivakuutusliike kirjataan rinnakkaisvakuutuksena pooliosuuksien suhteessa.

11.2.4 Sijoitustoiminnan tuotot

MÄÄRÄYS (kohdat 46–52)

- (46) Sijoitustoiminnan tuottoihin merkitään osinkotuotot, korkotuotot, saamisten ja arvopapereiden indeksikorotukset, sijoitusomaisuuden ja käyttöomaisuuden myyntivoitot, arvonalentumisten palautukset ja muut vastaavat sijoitustoiminnan tuotot.
- (47) Osinkotuottoja ovat osakkeista ja osuuksista saadut osingot, takuupääoman korot sekä muut voitto-osuudet. Osingot ja takuupääoman korko kirjataan pääsääntöisesti sille tilikaudelle, jona voitonjaosta on päätetty.
- (48) Korkotuottoihin merkitään kertyneet korot sijoituksista ja saamisista sekä luottovarausprovisiot, indeksikorotukset, viivästyneistä vakuutusmaksusuorituksista perityt korot, lakisääteisten vahinkovakuutuslajien jakojärjestelmän korot sekä vakuutusmaksuja pakkotäytäntöteitse perittäessä kertyneet viivästyskorot ja kertakaikkiset viivästyskorotukset.
- (49) Joukkovelkakirjalainan ja muun vastaavan raha- ja pääomamarkkinavälineen nimellisarvon ja hankintamenon erotus jaksotetaan korkotuottojen lisäykseksi tai vähennykseksi arvopaperin juoksuaikana (=hintaeron jaksottaminen).
- (50) Yhdistelmäinstrumentista voidaan kirjata tilikaudelle tuottoa, mikäli liikkeeseenlaskija tai muu osapuoli on alkuperäisissä lainaehdoissa tai muussa kirjallisessa sopimuksessa sitoutunut maksamaan tuoton (taattu tuotto). Tuoton takaavan järjestelyn tulee olla liikkeeseenlaskijaa tai muuta osapuolta sitova siten, ettei sitä voida purkaa sopimusaikana.
- (51) Kiinteistösijoitusten tuottoja ovat vuokrat ja käyttökorvaukset, puun ja maa-ainesten myyntituotot ja kiinteistöosakkeista saadut osingot ynnä muut vastaavat kiinteistötuotot sekä korot lainasaamisista saman konsernin kiinteistöyhteisöiltä ja omistusyhteyskiinteistöyhteisöiltä.

- (52) Sijoitusten arvonalentumisten palautukset esitetään sijoitustoiminnan tuotoissa.

11.2.5 Sijoitusten realisoitumattomat arvonnousut ja arvonlaskut

MÄÄRÄYS (kohdat 53–54)

- (53) Sijoitusten arvonorotukset ja arvonorotusten peruutukset esitetään tuloslaskelmassa kohdissa Sijoitusten realisoitumattomat arvonnousut ja Sijoitusten realisoitumattomat arvonlaskut. Arvonorotukset voidaan esittää myös erillisenä eränä (KPA 1 luku 9 §).
- (54) Sijoitusten realisoitumattomat positiiviset arvomuutokset merkitään tuloslaskelmassa Sijoitusten realisoitumattomiin arvonnousuihin ja sijoitusten realisoitumattomat negatiiviset arvomuutokset Sijoitusten realisoitumattomiin arvonlaskuihin, arvostettaessa sijoitukset käypään arvoon ja kirjataessa arvon muutos tuloslaskelmaan.

11.2.6 Sijoitustoiminnan kulut

MÄÄRÄYS (kohdat 55–60)

- (55) Sijoitustoiminnan kuluihin merkitään kiinteistösijoitusten kulut, korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut, sijoitusomaisuuden myyntitappiot, arvonalentumiset sekä sijoitustoiminnan hoitamisesta aiheutuneet hoitomenot ja poistot.
- (56) Kiinteistösijoitusten kuluja ovat kiinteistöjen hoitokulut, kiinteistöosakkeiden hoito- ja pääomavastikkeet, luottotappiot vuokrasaamisista, kiinteistövero, metsänhoitomaksu ynnä muut välittömät kiinteistösijoitusten kulut sekä kiinteistösijoitusten hoitamisesta aiheutuvat liikemenot ja poistot luvun 11.2.11 mukaisesti.
- (57) Kuluja muista sijoituksista ovat luottotappiot korkosaamisista ynnä muut vastaavat sijoitustoiminnan kulut sekä muiden sijoitusten kuin kiinteistösijoitusten hoitamisesta aiheutuvat liikemenot ja poistot luvun 11.2.11 mukaisesti.
- (58) Korkokuluihin ja muihin vieraan pääoman kuluihin sisällytetään kaikista veloista kertyneet korot (mukaan lukien kiinteistösijoitusten korot sekä lakisääteisten vahinkovakuutuslajien jakojärjestelmän korot) sekä muut vieraan pääoman kulut.
- (59) Korkokuluihin merkitään myös velkojen indeksikorotukset, korkolain ja liikennevakuutuslain 12 a §:n 5 momentin sekä liikennevakuutusasetuksen 4 a §:n mukaiset viivästyskorot ja työntekijän eläkelain 115 §:n mukaiset viivästyskorot, työtaturma- ja ammattitautilain 152 §:n 1 momentissa ja liikennevakuutuslain 12 a §:n 1 momentissa tarkoitetut etuuskien ja korvausten viivästymisen johdosta maksettavat korotukset. (Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)
- (60) Sijoitusten arvonalentumiset esitetään sijoitustoiminnan kuluissa.

11.2.7 Myyntivoitot ja -tappiot

MÄÄRÄYS (kohdat 61–63)

- (61) Sijoitustoiminnan tuottoja ja kuluja ovat myös sijoitusten myyntivoitot ja -tappiot.

- (62) Käyttöomaisuudeksi katsottavien sijoitusten myyntivoitot ja -tappiot esitetään myös sijoitustoiminnan tuotoissa ja kuluissa.
- (63) Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevien emoyhtiön osakkeiden myyntivoitto/-tappio kirjataan tuloslaskelmaan sijoitustoiminnan tuottoihin/kuluihin.

11.2.8 Johdannaissopimusten tuotot ja kulut

OHJE (kohdat 64–70)

- (64) Johdannaissopimuksien tuotot ja kulut (suojaavat ja ei-suojaavat sopimukset), jotka syntyvät kun johdannaissopimukset suljetaan tai sopimukset erääntyvät, tulisi kirjata realisoituneiden tuottojen tapaan myyntivoittojen ja tappioiden ryhmään.
- (65) Arvostettaessa johdannaissopimukset (suojaavat ja ei-suojaavat sopimukset) tilinpäätöksessä tulisi arvostustulos kirjata arvonalennuksiin (hankintamenon alittava osuus) ja niiden palautuksiin.
- (66) Mikäli johdannaissopimus toteutetaan myymällä alla oleva omaisuuserä, tulisi johdannaissopimuksen tulos kirjata myyntivoiton tai -tappion oikaisuksi. Mikäli taas johdannaissopimus toteutetaan ostamalla uusi omaisuuserä, tulisi johdannaissopimuksesta syntynyt tulos kirjata hankintahinnan lisäykseksi ja vähennykseksi.
- (67) Suojatessa saamista ja velkaa korkotason muutokselta tulisi johdannaissopimuksesta syntyneet tuotot ja kulut kirjata korkotuottojen ja kulujen oikaisuna.
- (68) Vastuuvelan suojaamiseksi tehtyjen johdannaissopimusten luvun 7.3.2 kohdan (30) mukainen arvostustulos tulisi kirjata sijoitusten arvonalentumisiin ja arvonalentumisten palautuksiin.
- (69) Sekä suojaavien että ei-suojaavien valuuttajohdannaisten termiinikurssin ja avistakurssin välinen piste-ero tulisi jaksottaa ja kirjata korkotuottoihin tai -kuluihin. Termiinikurssin ja avistakurssin välinen piste-ero voidaan kirjata suoraan tulokseen, mikäli se ei olennaisesti vaikuta tilinpäätöksen antamaan kuvaan tilikauden tuloksesta.
- (70) Tuloslaskelmaan merkityn arvostustuoton tai -kulun vastaerä tulisi merkitä termiinisopimusten osalta taseen siirtosaamisiin tai siirtovelkoihin. Optiosopimusten osalta tulisi oikaista taseeseen merkittyjä preemiomaksuja.

11.2.9 Arvopaperin lainaus ja takaisinostosopimukset

OHJE (kohdat 71–72)

- (71) Arvopapereiden lainauksesta saadut korvaukset tulisi merkitä tuloslaskelmaan sijoitustoiminnan muiden sijoitusten tuottoihin. Lainauksesta maksetut korvaukset tulisi vastaavasti merkitä muiden sijoitusten kuluihin.
- (72) Takaisinostosopimuksessa syntyvästä lainasta maksettava korko tulisi merkitä sijoitustoiminnan korkokuluihin ja saatavasta saatu korko vastaavasti muiden sijoitusten korkotuottoihin. Luovutetuista arvopapereista saadut vastikkeet tulisi kirjata taseessa "Muihin velkoihin" ja maksetut vastikkeet merkitään vastaavasti "Muihin saamisiin".

11.2.10 Muut vakuutustekniset tuotot/kulut**MÄÄRÄYS (kohta 73)**

- (73) Muihin vakuutusteknisiin tuottoihin/kuluihin merkitään muun muassa vakuutuskannan luovutuksessa syntynyt voitto/tappio.

11.2.11 Liikemenot ja poistot**MÄÄRÄYS (kohdat 74–101)**

- (74) Liikemenot ja poistot sisällytetään toimintokohtaisesti tuloslaskelman eriin.
- (75) Toimintokohtaisiin kuluihin sisällytetään olennaisuuden periaatetta noudattaen toimintojen välittömät ja välilliset kulut:
- palkat, palkkiot, henkilösivukulut ja muut kulut
 - koneiden ja kaluston, aineettomien oikeuksien ja pitkävaikutteisten menojen suunnitelman mukaiset poistot ja myyntivoitot/tappiot
 - valinnaisesti myös liikearvon/konserniliikearvon suunnitelman mukaiset poistot ja konsernireservin vähennys, ellei niitä ole esitetty muissa kuluissa/tuotoissa.
- (76) Kirjanpitovelvollisten väliset menonsiirrot sekä suoritemyynnin osalta hankkijan kirjanpitoon kirjattavat menot sisällytetään toimintokohtaisiin kuluihin.
- (77) Toimintokohtaiset kulut on jaoteltava vakuutusluokkaryhmittäin/vakuutuslajeittain luvuissa 14.2 - 14.4 esitetyllä tavalla ja sijoitustoiminnan osalta sijoitusryhmittäin luvussa 14.7 esitetyllä tavalla.

Liikemenojen kohdistaminen tuloslaskelman eriin

- (78) Liikemenot ja poistot kohdistetaan aiheuttamisperiaatetta noudattaen ja erilaisia jakosääntöjä apuna käyttäen tuloslaskelman eriin alla luettujen toimintojen mukaisesti:
- (79) Korvauskuluihin - maksettuihin korvauksiin - korvaustoiminnan hoitamisesta aiheutuvat kulut
- Vahingon, eläkehakemuksen ja muun vakuutustapahtuman rekisteröinti ja käsittely
 - Korvausten/vahingon/eläkkeen selvittäminen
 - Regressien ja panttien hoitaminen ja realisointi
 - Korvaus-/eläkepäätöksen laatiminen
 - Korvauksiin liittyvien oikeustoimien hoitaminen
 - Korvausten/eläkkeen maksaminen
 - Kuntoutustoiminnan hoitaminen
- (80) Lakisäateisessä eläkevakuutuksessa vakuutusmaksuun sisältyvällä työkyvyttömyysriskin hallintaosalla katettuja työkyvyttömyysriskin hallintaan tähtäävän toiminnon hoitokuluja seurataan erillään muista korvaustoimen hoitokuluista (luvut 11.2.2 ja 14.4). (Annettu 29.2.2016, voimaan 1.3.2016)

- (81) Korvaustoiminnon kuluihin sisällytetään osuudet Tapaturmavakuutuskeskuksentyötapaturma- ja ammattitautilain 213 §:n mukaisista korvaustoiminnan hoitokuluista sekä tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnan ja tapaturma-asioiden korvauslautakunnan kuluista. Myös tulevan jälleenvakuutuksen korvaustoiminnan kulut esitetään tässä erässä. (Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)
- (82) Liikekuluihin - vakuutusten hankintamenoihin - vakuutusten hankinnasta aiheutuvat kulut
- Vakuutuksista neuvotteleminen
 - Tarjousten tekeminen
 - Vakuutushakemuksen käsittely
 - Vakuutuksen myöntäminen
 - Vakuutussopimuksen solmiminen
 - Vakuutusasiakirjan laatiminen
 - Uuden vakuutuksen liittäminen vakuutuskantaan
 - Vakuutusten mainostaminen
 - Vakuutusten myyminen suoramyyynnillä
 - Myyntiverkoston ylläpitäminen
- (83) Hankintamenoihin sisällytetään lisäksi ensivakuutuksen hankinta- ja uudistamispalkkiot sekä tulevan jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet.
- (84) Liikekuluihin - vakuutusten hoitokuluihin - muut vakuutusten hoitamisesta aiheutuvat kulut
- Vakuutuskannan hoitaminen
 - Tulevan ja menevän jälleenvakuutuksen kannan hoitaminen
 - Vakuutusmaksun veloittaminen ja periminen
 - Hyvitysten ja alennusten käsittely
 - Tilastojen laadinta
 - Maksu- ja vastuuvélkaperusteiden laatiminen
 - Tuotesuunnittelu
 - Vahingontorjunta (ennalta ehkäisevä)
- (85) Liikekuluihin - hallintokuluihin - hallinnosta aiheutuvat kulut
- Yrityskuvan ylläpitäminen
 - Tiedotustoiminta
 - Konttori-, henkilöstö- ja koulutuspalvelut ynnä muut sisäiset palvelut
 - Sisäinen laskentatoimi
 - Kirjanpito ja tilinpäätös
 - Tilintarkastus
 - Sisäinen tarkastus

- Ylin johto ja hallintoelimet
 - Omistaja- ja sijoittajasuhteiden hoitaminen
 - Lakisääteiset maksut
- (86) Lakisääteisiin maksuihin sisällytetään:
- ETK:n kustannusosuus = työeläkeyhtiön osuus ETK:n yhteisesti katettavista kustannuksista (ennakot ja lopullinen tarkistuserä)
 - Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 16 §:ssä tarkoitettu oikeushallintomaksu
 - Finanssivalvonnan valvontamaksu
- (87) Mikäli työeläkevakuusyhtiö ostaa ETK:lta rekisteripalveluja tai muita palveluja, jotka ETK erikseen laskuttaa, kirjataan ne aiheuttamisperiaatteen mukaan kyseiselle toiminnolle. Kyseisiä kuluja ei sisällytetä Lakisääteiset maksut -erään.
- (88) Eläke-Kansan konkurssipesältä saatavia eriä ei kirjata lakisääteisiin maksuihin, vaan ne ovat mukana kustannustenjaon selvittelyssä ja sisältyvät vastuunjaon eriin. (*Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016*)
- (89) Sijoitustoiminnan kuluihin - sijoitusten hoitokuluihin - sijoitustoiminnan hoitamisesta aiheutuvat kulut
- Sijoitussuunnitelmien tekeminen
 - Sijoituspäätösten tekeminen
 - Luoton myöntäminen
 - Lainakannan hoitaminen
 - Kiinteistöjen hoitaminen
 - Arvopaperien hoitaminen
 - Valuuttaposition hoitaminen
 - Sijoitussaamisten periminen
 - Panttien hoitaminen
 - Sijoitusten realisointien hoitaminen
 - Sijoitustoimintaan liittyvä sisäinen laskentatoimi
 - Rahoituksen ja maksuvalmiuden hoitaminen
 - Ulkopuolisille maksetut varainhoitopalkkiot
- (90) Muihin kuluihin muusta toiminnasta aiheutuvat kulut
- Muihin tuottoihin kirjatusta suoritteiden myynnistä aiheutuvat kulut
- (91) Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet kirjataan liikekuluihin omiana vähennyseränä.
- (92) Yllä mainittuihin kulueriin kohdistetaan lisäksi käyttöä kuvaavien mittareiden avulla alueorganisaation palvelut, atk-palvelut, atk-järjestelmien tuotantokäyttö ja atk-järjestelmien kehittäminen.

- (93) Oman liiketoiminnan käytössä olevista tiloista ulkopuoliselle maksetut vuokrat ja vastaavasti oman ja vuokratun tilan käytöstä aiheutuneet huoneiston käyttökulut (tilojen käytön mukaiset kulut kuten sähkö-, siivous-, vartiointi- ja muut vastaavat kulut) merkitään aina tuloslaskelman toimintokohtaisiin liikemenoihin. Suoraan omistettua ja yhtiömuotoista kiinteistöä kohdellaan samalla tavalla. Kiinteistöjen omia ylläpitokuluja ei sisällytetä näihin kuluihin.

Suunnitelman mukaiset poistot ja poistoero

- (94) Suunnitelman mukaisten poistojen laskennassa noudatetaan KILA:n antamaa yleisohjetta suunnitelman mukaisista poistoista (16.10.2007).
- (95) Rakennusten hankintamenosta tehtäviä suunnitelmapoistoja käsitellään luvussa 5.1.2.
- (96) Poistosuunnitelmat ja niiden muutokset on laadittava kirjalliseen muotoon.
- (97) Tilinpäätöksessä saadaan erityisistä syistä kirjata suunnitelman ylittäviä poistoja, mikä mahdollistaa myöhemmin suunnitelman alittavien poistojen kirjaamisen. Erityisenä syynä voi olla esimerkiksi verotus.
- (98) Tilinpäätöksessä tosiasiallisesti tehtyjen eli tilikauden tuotoista vähennettyjen kokonaispoistojen ja suunnitelmapoistojen erotus eli poistoero merkitään tuloslaskelmaan. Taseen vastaavissa esitetään suunnitelmapoistoin vähennetty hankintameno. Kertynyt poistoero esitetään taseen vastataavaa puolella tilinpäätössiirtojen kertymässä.

11.2.12 Muut tuotot ja kulut

MÄÄRÄYS (kohdat 99–100)

- (99) Muita tuottoja ovat erät, joilla on selvä yhteys varsinaiseen liiketoimintaan (esimerkiksi hallinto ynnä muiden palveluiden katteellinen myynti, palvelun myynti vakuutusyhtiöryhmän ulkopuolelle). Muita kuluja ovat myydyistä palveluista aiheutuvat kulut (luku 4.2).
- (100) Muihin tuottoihin ja kuluihin merkitään vakuutusyhtiön liitännäistoiminnasta johtuvat tuotot ja kulut.

11.2.13 Tilinpäätössiirrot

MÄÄRÄYS (kohdat 101–102)

- (101) Tilinpäätössiirrot muodostuvat tilikauden poistoeron muutoksesta ja verotusperusteisten varausten muutoksesta. (Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)
- (102) Verotusperusteisten varausten (KPL 5 luvun 15 §) muutos esitetään tilikauden lopussa ja alussa taseessa olleiden varausten erotuksen suuruisena. Kun investointivarauksella katetaan investoinnin hankintamenoa, varauksen käyttö merkitään tuloslaskelmassa investointivarauksen vähennykseksi ja poistoeron lisäykseksi. (Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)

11.2.14 Tuloverot ja muut välittömät verot**MÄÄRÄYS (kohdat 103–109)**

(103) Tuloslaskelman kohtaan tuloverot sisällytetään kaikki tuloverot.

Tilikauden verot

(104) Tilikauden veroihin merkitään tilikauden verolaskelman mukainen vero, jota laskettaessa otetaan huomioon muun muassa verotettava tulo, vahvistettujen tappioiden vähentäminen ja verokanta, sekä aikaisempien tilikausien verot.

(105) Mikäli tuloksen kannalta olennainen osa veroista kohdistuu aikaisempiin tilikausiin esimerkiksi jälkiveroista johtuen, esitetään se erikseen tuloslaskelmassa (aikaisempien tilikausien verot) tai liitetiedoissa.

(106) Tilikaudelle maksuunpantujen ennakkoverojen oikaisemisesta tai täydentämisestä suoriteperusteisesti syntyvä verovelka tai -saaminen kirjataan olennaisuuden periaatetta noudattaen siirtovelkana tai -saamisena taseeseen.

Laskennalliset verot

(107) Laskennallisiin veroihin merkitään muun muassa kirjanpidon tuloksen ja verotettavan tulon jakotuseroista johtuva laskennallisten verovelkojen ja -saamisten muutos edellisestä tilikaudesta, jos laskennalliset verovelat ja -saamiset esitetään taseessa.

(108) Mikäli rahoitusvaroihin kuuluvat sijoitukset ja/tai sijoituskiinteistöt arvostetaan taseessa käypään arvoon, merkitään taseeseen ja tuloslaskelmaan ja/tai käyvän arvon rahastoon kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon väliaikaisista eroista johtuva laskennallisen verovelan tai -saamisen muutos. Käyvän arvon muutokseen sisältyvä laskennallinen verovelka tai -saaminen saadaan merkitä taseeseen erityistä varovaisuutta noudattaen.

(109) Laskennallisen veron laskennassa noudatetaan erityistä varovaisuutta ja KILA:n yleisohjetta laskennallisista verovelkoista ja -saamisista (12.9.2006).

12 Tase

- (1) Vakuutusyhtiölain (VYL) 8 luvussa säädetään vakuutusyhtiön omasta pääomasta, tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja konsernista.
- (2) Finanssivalvonnan oikeus antaa kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevia velvoittavia määräyksiä perustuu VYL 8 luvun 29 §:ään.
- (3) VYL 8 lukua ja siihen sisältyviä Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuuksia sovelletaan
 - työeläkevakuutusyhtiöihin sen mukaan, mitä TVYL 1 §:ssä säädetään
 - vakuutusyhdistyksiin sen mukaan, mitä VakYhdL 10 luvun 1 §:ssä säädetään
 - kolmannen maan vakuutusyhtiöiden Suomessa oleviin ulkomaisiin sivuliikkeisiin sen mukaan, mitä UVYL 40 b §:ssä säädetään ja
 - lailla perustettuihin eläkelaitoksiin sen mukaan mitä merimieseläkelain 196 §:ssä ja maatalousyrittäjän eläkelain 126 §:ssä säädetään.

12.1 Taseen kaava

- (4) Tase laaditaan STMtpA:n tasekaavaa noudattaen.

MÄÄRÄYS (kohta 5)

- (5) Annettaessa STMtpA:n mukaista taseen kaavaa yksityiskohtaisempia tietoja, voidaan joko käyttää tilinpäätöksen liitetietoja tai lisätä kaavaan nimikkeitä. Jos kaavan nimikkeitä lisätään, pääryhmien nimikkeitä ei saa muuttaa, pääryhmiä ei saa jakaa, eriä ei saa siirtää pääryhmästä toiseen eikä esitysjärjestystä saa muuttaa.

VASTAAVAA			
Aineettomat hyödykkeet			
Kehittämismenot		_____	
Aineettomat oikeudet ¹		_____	
Liikearvo		_____	
Konserniliikearvo ^{2,3}		_____	
Muut pitkävaikutteiset menot		_____	
Ennakkomaksut ¹		_____	_____
Sijoitukset			
Kiinteistösijoitukset			
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet		_____	
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä		_____	
Lainasaamiset omistusyhteisyrittäjäryhmittä		_____	_____
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyrittäjäryhmittä			
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä		_____	
Samaan konserniin kuuluvien yritysten liikkeelle laskemat rahoitusmarkkinavälineet ja lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä		_____	
Osakkeet ja osuudet osakkuusyrittäjäryhmittä ^{1,2}		_____	
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrittäjäryhmittä ⁴		_____	
Osakkeet ja osuudet muissa omistusyhteisyrittäjäryhmittä ²		_____	
Omistusyhteisyrittäjäryhmittä liikkeelle laskemat rahoitusmarkkinavälineet ja lainasaamiset omistusyhteisyrittäjäryhmittä		_____	_____
Muut sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet		_____	
Rahoitusmarkkinavälineet		_____	
Osuudet yhteissijoituksista		_____	
Kiinnelainasaamiset		_____	
Muut lainasaamiset		_____	
Talletukset		_____	
Muut sijoitukset		_____	_____
Jälleenvakuutustalletusaamiset			_____
Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset			_____
Saamiset			
Ensivakuutustoiminnasta			
Vakuutuksenottajilta ¹		_____	
Vakuutusedustajilta ¹		_____	_____
Jälleenvakuutustoiminnasta			_____
Muut saamiset			_____
Maksamattomat osakkeet/osuudet/ takuupääoma/pohjarahasto			_____

1 Erää ei tarvitse eritellä taseessa, mikäli ei ole suuruudeltaan olennainen oikean ja riittävän kuvan antamisen kannalta.

2 Erä esitetään vain konsernitaseessa.

3 Konserniliikearvo ja konsernireservi voidaan yhdistellä taseessa.

4 Erä esitetään vakuutusyhtiön ja yhdistyksen taseessa ja konsernitaseessa, jos osakkeita ja osuuksia ei konsernitaseessa eritellä muista omistusyhteisyrittäjäryhmittä.

Laskennalliset verosaamiset ⁵	_____	_____
Muu omaisuus		
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto ¹	_____	
Muut aineelliset hyödykkeet ¹	_____	
Tavaravarastot ¹	_____	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat ¹	_____	
Rahat ja pankkisaamiset	_____	
Muu omaisuus	_____	_____
Siirtosaamiset		
Korot ja vuokrat	_____	
Vakuutusten aktivoidut hankintamenot	_____	
Muut siirtosaamiset	_____	_____
Vastaavaa yhteensä		_____

⁵ Erä esitetään konsernitaseessa. Erillistilinpäätöksessä laskennalliset verovelat ja saamiset saadaan erityistä varovaisuutta noudattaen merkitä omana eräänään taseeseen (KPL 5 luvun 18 §). KPA 2 luvun 6 §:n mukaan liitetietona on esitettävä KPL 5 luvun 18 §:ssä tarkoitetut laskennalliset verovelat ja –saamiset, jos ne ovat olennaisia eikä niitä ole merkitty taseeseen.

VASTATTAVAA		
Oma pääoma/Peruspääoma ⁹		
Vakuus ⁹	_____	
Muu peruspääoma ⁹	_____	
Osakepääoma/Pohjarahasto ⁹	_____	
Takuupääoma	_____	
Ylikurssirahasto	_____	
Arvonkorotusrahaso	_____	
Vararahasto ⁶	_____	
Käyvän arvon rahasto	_____	
Muut rahastot		
Yhtiö/yhdistysjärjestyksen mukaiset rahastot	_____	
Muut rahastot	_____	
Keskushallinnon tili ⁹	_____	
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	_____	
Tilikauden voitto (tappio)	_____	
Pääomalainat	_____	
Vähemmistöosuudet ²	_____	
Tilinpäätössiirtojen kertymä		
Poistoero	_____	
Verotusperäiset varaukset	_____	
Konsernireservi ^{2,3}	_____	
Vakuutustekninen vastuovelka		
Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksuvastuu ⁷	_____	
Jälleenvakuuttajien osuus	_____	
Henkivakuutuksen vakuutusmaksuvastuu ⁷	_____	
Jälleenvakuuttajien osuus	_____	
Lakisääteisen eläkevakuutuksen vakuutusmaksuvastuu ^{7,8}	_____	
Vahinkovakuutuksen korvausvastuu ⁷	_____	
Jälleenvakuuttajien osuus	_____	
Henkivakuutuksen korvausvastuu ⁷	_____	
Jälleenvakuuttajien osuus	_____	
Lakisääteisen eläkevakuutuksen korvausvastuu ^{7,8}	_____	
Vahinkovakuutuksen tasoitusmäärä ⁷	_____	
Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuovelka		
Vakuutustekninen vastuovelka	_____	
Jälleenvakuuttajien osuus	_____	_____
Pakolliset varaukset		
Eläkevaraukset ¹	_____	

6 Kohtaa sovelletaan osakeyhtiöissä.

7 Vahinkovakuutus/henkivakuutus/lakisääteinen eläkevakuutus –termin voi jättää pois, jos tuloslaskelmaan sisältyy vain yksi vakuutustekninen laskelma.

8 Erällä tarkoitetaan omalla vastuulla olevaa eli jälleenvakuuttajien osuudella vähennettynä osuutta.

9 Erä merkitään sivuliikkeen osalta

14/2012

Antopäivä: 13.12.2012
Voimassa: 1.1.2013 lukien toistaiseksi

59 (122)

Verovaraukset ¹	_____	
Muut pakolliset varaukset ¹	_____	_____
Jälleenvakuutustallettevelat		_____
Velat		
Ensivakuutustoiminnasta	_____	
Jälleenvakuutustoiminnasta	_____	
Joukkovelkakirjalainat	_____	
Vaihtovelkakirjalainat	_____	
Lainat rahoituslaitoksilta	_____	
Eläkelainat	_____	
Muut velat	_____	
Laskennalliset verovelat ⁵	_____	_____
Siirtovelat		_____
Vastattavaa yhteensä		_____

(Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)

12.2 Taseen täyttäminen

12.2.1 Aineettomat hyödykkeet

- (6) Aineettomiin hyödykkeisiin merkitään muun muassa aineettomat oikeudet ja muut pitkävaikutteiset menot.
- (7) Aineettomien hyödykkeiden aktivoinnista säädetään KPL 5 luvun 5a §:ssä. (Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)

MÄÄRÄYS (kohdat 8-10)

- (8) Aineettomina oikeuksina esitetään sekä erikseen luovutettavissa olevat että muunlaiset oikeudet kuten toimiluvat ja ostettujen tietokoneohjelmien käyttöoikeudet.
- (9) Liikearvona esitetään yrityskaupan, kannanluovutuksen tai sulautumisen yhteydessä syntynyt vastikkeellinen erä, jota ei voida kohdistaa vastaanotettuihin omaisuuseriin.
- (10) Muita pitkävaikutteisia menoja ovat esimerkiksi vuokra- ja osakehuoneistojen perusparannusmenot, metsämaan ojitukset, metsäautoteiden rakentamismenot, tietokoneohjelmien suunnittelu- ja ohjelmointimenot ynnä muut pitkävaikutteiset menot, mikäli ne on aktivoitu.

12.2.2 Sijoitukset

Saman konsernin yritykset, omistusyhteisytykset ja omistusrajat

OHJE (kohta 11)

- (11) Saman konsernin yrityksellä tarkoitetaan tilinpäätöksessä ja konsernitilinpäätöksessä kaikkia niitä yhteisöjä, jotka kuuluvat emo- ja tytäryrityksenä laajimpaan konserniin, jossa vakuutusyhtiö tai vakuutusyhdistys on mukana riippumatta siitä, ovatko ne yhdistelty konsernitilinpäätökseen. Saman konsernin yritys on käsitteenä laajempi kuin konserniyritys. Saman konsernin yritys voi olla esimerkiksi vakuutusyhtiö ja sen tytäryritys, mutta myös vakuutusyhtiön oma emoyritys tai viimeksi mainitun muu tytäryritys. (Konserniyritys: Vakuutusyhtiö tai vakuutusyhdistys ja sen oman konsernin tytäryritykset ovat konserniyrityksiä) (KILA:n lausunto 1999/1557).

MÄÄRÄYS (kohdat 12-29)

- (12) Omistusyhteisytykset määritellään ottamalla huomioon vain vakuutusyhtiön tai vakuutusyhdistyksen omat omistukset. Konsernitilinpäätöksessä omistusyhteisytykset määritellään ottamalla huomioon vakuutusyhtiön tai vakuutusyhdistyksen oman konsernin kaikki omistukset, mutta ei laajemman konsernin omistuksia (Osakkuusyryitys KPL 1 luku 8 §).
- (13) Omistus- ja äänimäärärajat katsotaan kokonaisomistuksen perusteella, jos saman yhteisön osakkeita tai osuuksia sisältyy sekä sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena oleviin sijoituksiin että muihin sijoituksiin. Mikäli yhteisö näin tarkasteltuna olisi tytär-, osakkuus- tai muu omistusyhteisyryitys, käsitellään sitä sellaisena siltä osin kuin osakkeita ja osuuksia ei esitetä sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevissa sijoituksissa.

Kiinteistösiioitukset

Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet

- (14) Kiinteistöihin merkitään suorassa omistuksessa olevat kiinteistökohteet toisin sanoen kiinteistöt, toisen maalla olevat rakennukset, rakennelmat tai muut laitokset, kiinteistöjen vuokraoikeuksien hankintamenot, tilat, määräalat, vesialueet ja oikeudet vesivoimalaitoksen käytössä olevaan vesi-voimaan edellyttäen, että vesivoiman käyttöoikeuden vakuudeksi on vahvistettu kiinnitys.
- (15) Kiinteistöihin sisällytetään maa-alueen ja rakennuksen lisäksi niihin liittyvä irtaimisto ja liittymismaksut. Kiinteistöjen vuokraoikeuksien hankintamenoihin sisällytetään sekä maa- ja vesialueiden että rakennusten ja rakennelmien vuokraoikeudet, jotka on aktivoitu.
- (16) Kiinteistöosakkeisiin merkitään osakkeet keskinäisissä ja muissa asunto- ja kiinteistöyhteisöissä sekä hallintayhteisöissä, jotka omistavat kiinteistöjä ja/tai kiinteistöosakkeita. Erään merkitään myös osuudet kiinteistösijoitusrahastoihin. (Annettu 7.3.2019, voimaan 31.3.2019)

Lainasaamiset

- (17) Lainasaamisiksi saman konsernin yrityksiltä ja omistusyhteisyrittäyksiltä merkitään näihin luettavilta kiinteistöyhteisöiltä olevat velkakirjasaamiset, ei-jälkimarkkinakelpoiset pääomalainat ja rakennusaikaiset tilisaamiset.
- (18) Myös kiinteistösijoituksiin liittyvät ennakkomaksut ja rakenteilla olevat kohteet esitetään kiinteistösijoituksina.

Muut sijoitukset

Osakkeet ja osuudet

- (19) Osakkeisiin ja osuuksiin merkitään osakeyhtiön osakkeet, optiotodistukset, osuuskunnan osuustodistukset, keskinäisen vakuutusyhtiön ja -yhdistyksen takuupääomaosuudet, avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön yhtiöosuudet, osuudet sijoitusrahastoissa, puhelinosuustodistukset, siirtokelpoiset liittymismaksut ja ynnä muut vastaavan tyyppiset erät.

Rahoitusmarkkinavälineet

- (20) Rahoitusmarkkinavälineisiin merkitään luottolaitosten, muiden yhteisöjen sekä valtion, kuntien tai muiden julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat rahoitusmarkkinavälineet ja muut kiinteätuoitoiset arvopaperit. Arvopapereita, joiden korko vaihtelee tiettyjen tekijöiden mukaan, esimerkiksi pankkien välisten markkinoiden tai euromarkkinoiden korkokannan mukaan, on myös pidettävä rahoitusmarkkinavälineisiin kuuluvina.
- (21) Rahoitusmarkkinavälineitä ovat sijoitus-, yritys- ja kuntatodistukset, valtion velkasitoumukset, obligatiot, debentuurit, vaihtovelkakirjalainat, optiolainat, indeksiin sidotut lainat (indeksiobligatio ja osakeindeksilainat), jälkimarkkinakelpoiset pääomalainat, muut joukkovelkakirjalainat, talletustodistukset sekä muut vastaavat jälkimarkkinakelpoiset haltija- ja määränväliset velkasitoumukset.

Osuudet yhteissijoituksista

- (22) Osuuksiin yhteissijoituksista merkitään osuudet sijoituksista, jotka useat yhteisöt, säätiöt tai eläkerahastot ovat perustaneet ja joiden hoito on uskottu yhdelle näistä.

Lainasaamiset

- (23) Taseen eri kohdissa oleviin lainasaamisiin merkitään lainaustoimintaan liittyvät rahalainat kuten sijoituslainat, lakisääteisen eläkevakuutuksen takaisinlainaukseen liittyvät eläkelainat, muut vakuutuskirjalainat, ei-jälkimarkkinakelpoiset pääomalainat ja henkilökuntalainat.

Kiinnelainasaamiset

- (24) Kiinnelainasaamiset esitetään taseessa aina erikseen. Kiinnelainasaamisilla tarkoitetaan lainasaamisia, joiden vakuutena on kiinteistökiinnitys. Muihin sijoituksiin kuuluvat kiinnelainasaamiset esitetään taseessa erikseen silloinkin, kun niiden vakuutena on myös vakuutuskirja.

Talletukset

- (25) Talletuksiin merkitään sellaiset talletukset luottolaitoksissa, joiden nostoa koskee aikarajoitus (mukaan lukien yliyöntalletukset). Ne talletukset, joita edellä mainittu aikarajoitus ei koske, esitetään tase-erässä Rahat ja pankkisaamiset, vaikka ne tuottaisivat korkoa.

Muut sijoitukset

- (26) Muihin sijoituksiin merkitään kaikki ne sijoitukset, jotka eivät kuulu taseen muiden sijoitusten kohtiin.

Jälleenvakuutustalletesaamiset

- (27) Jälleenvakuutustalletesaamisiin merkitään sellaiset saamiset jälleenvakuutuksenottajilta, jotka on jälleenvakuutuksenantajan velvoitteiden vakuudeksi tallennettu näiden jälleenvakuutuksenottajien tai kolmansien osapuolten haltuun tai jotka nämä jälleenvakuutuksenottajat ovat pidättäneet.
- (28) Näitä saamisia ei saa yhdistää muihin saamisiin jälleenvakuutuksenottajalta eikä kuitata niitä velkoja vastaan, jotka jälleenvakuutuksenantaja on velkaa jälleenvakuutuksenottajalle.
- (29) Jälleenvakuutuksenottajien tai kolmansien osapuolten haltuun jälleenvakuutuksen antajan velvoitteiden vakuudeksi annetut arvopaperit tai muut sijoitukset, jotka pysyvät vakuuden antajan omaisuutena, merkitään sijoituksena taseeseen ja esitetään annettuina pantteina vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevassa liitetiedossa.

12.2.3 Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset

MÄÄRÄYS (kohdat 30–33)

- (30) Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena oleviin sijoituksiin merkitään henkivakuutusyhtiöissä sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuvelan katteena olevat sijoitukset sekä mahdolliset etukäteen hankitut, myöhemmin sidottavaksi tarkoitetut sijoitukset.
- (31) Erään merkitään tältä osin myös rahoitusmarkkinavälineisiin, talletuksiin ja pankkisaamisiin liittyvät kertyneet korot sekä saamiset vakuutusmaksun välittäjiltä.
- (32) Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset sisältävät myös ne sijoitukset, joita pidetään hallussa tontiinin jäsenten puolesta ja jotka on tarkoitus jakaa näiden kesken.
- (33) Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset sisältävät myös emoyhtiön osakkeet, mikäli ne liittyvät sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin.

12.2.4 Saamiset

MÄÄRÄYS (kohdat 34–45)

Saamiset ensivakuutustoiminnasta

- (34) Saamisiksi ensivakuutuksenottajilta merkitään maksamattomat perittäväissä olevat vahinkovakuutuksen ja lakisääteisen eläkevakuutuksen maksut niiltä vakuutussovimuksissa sovituilta vakuutuskausilta, jotka ovat alkaneet ennen tilikauden päättymistä riippumatta siitä, onko maksut tilinpäätöstä tehtäessä veloitettu vai ei.
- (35) Saamisiksi kirjataan myös muut maksamattomat vakuutusmaksut, jotka kohdistuvat vakuutussovimuksissa sovituihin, ennen tilinpäätöshetkeä alkaneisiin vakuutusmaksukausiin ja joita vastaava vakuutusturva on tilinpäätöshetkellä voimassa.
- (36) Saaminen TyEL 186 §:n mukaisesta pakkovakuuttamisesta ja pakkovakuuttamisen yhteydessä peritty korotus 31.12.2019 asti ja 1.1.2020 jälkeen peritty laiminlyöntimaksu sekä TyEL 163 §:n mukainen myöhässä otetun TyEL:n mukaisen vakuutuksen johdosta peritty vakuutusmaksun korotus 31.12.2019 asti ja 1.1.2020 jälkeen peritty laiminlyöntimaksu merkitään saamisiksi ensivakuutuksenottajilta. *(Annettu 13.12.2019, voimaan 31.12.2019)*
- (37) Saamisiksi ensivakuutuksen vakuutusedustajilta merkitään saamiset vakuutuksenvälittäjiltä ja vakuutusasiamiehiltä.

Saamiset jälleenvakuutustoiminnasta

- (38) Saamisiksi jälleenvakuutustoiminnasta merkitään tilityksiin perustuvat saamiset jälleenvakuutuksenottajilta ja jälleenvakuutuksenantajilta sekä jälleenvakuutuksen välittäjiltä.
- (39) Myös kertyneet jälleenvakuutusmaksut, joista ei vielä ole tilitystä, esitetään tässä erässä.

Muut saamiset

- (40) Muihin saamisiin merkittävät erät ovat saamisia, jotka perustuvat saamisen summan ja velallisen osoittavaan asiakirjaan (kauppakirja tai muu vastaava asiakirja).
- (41) Muihin saamisiin merkitään muun muassa saamiset saman konsernin yrityksiltä ja yhteistoimintayrityksiltä sekä riidattomat regressisaamiset ja luottovahingoista yhtiölle jääneet vastavakuudet, mikäli niitä ei ole vähennetty korvausvastuusta.
- (42) Muihin saamisiin merkitään etukäteen suoritettujen korvaukset sekä vahvistettuun verotukseen perustuvat saamiset.
- (43) Muihin saamisiin merkitään vahinkovakuutusyhtiössä saaminen lakisääteisten vahinkovakuutuslajien jakojärjestelmästä.

Maksamattomat osakkeet ja osuudet

- (44) Maksamattomiin osakkeisiin ja osuuksiin merkitään maksamatta olevat saamiset merkitystä osakepääomasta, pohjarahastosta tai takuupääomasta.

Laskennalliset verosaamiset

- (45) Laskennalliset verosaamiset (ja -velat) on esitettävä joko taseessa tai liitetiedoissa, mikäli nämä ovat olennaisia.

12.2.5 Muu omaisuus

MÄÄRÄYS (kohdat 46–48)

Aineelliset hyödykkeet

- (46) Koneisiin ja kalustoon merkitään konttori-, atk- ynnä muut koneet, laitteet ja kalusteet. Tavaravastoihin merkitään muun muassa mahdollisesti aktivoidut tarvikevarastot sekä korvausselvittelyn yhteydessä yhtiön haltuun otettu vahingoittunut omaisuus, mikäli sitä ei ole vähennetty korvausvastuusta.

Rahat ja pankkisaamiset

- (47) Rahat ja pankkisaamiset erään merkitään käteinen raha ja ne pankkisaamiset, joiden nostoa ei koske aikarajoitus.

Muu omaisuus

- (48) Muuhun omaisuuteen merkitään taseen muihin omaisuuden eriin kuulumaton omaisuus.

12.2.6 Siirtosaamiset

MÄÄRÄYS (kohdat 49–57)

Korot ja vuokrat

- (49) Tase-erään merkitään tilinpäätöspäivään mennessä kertyneet korot ja vuokrat, joita ei vielä ole maksettu.
- (50) Sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyvien rahoitusmarkkinavälineiden, talletusten ja pankkisaamisten kertyneet korot esitetään tase-erässä Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset.

Vakuutusten aktivoidut hankintamenot

- (51) Jos vakuutusten hankintamenoja on aktivoitu, esitetään ne siirtosaamisena ja niiden muutos tuloslaskelmassa liikemenojen oikaisueränä.
- (52) Aktivoinnin kokonaismäärä on määriteltävä turvaavasti siten, että se pystytään kuolettamaan vakuutus sopimuksen mukaisilla kustannuskuormituserillä ja muilla tähän käytettävissä olevilla vastaavilla tuotoilla. Aktivoitu määrä on kirjattava kuluksi vaikutusaikanaan.

Muut siirtosaamiset

- (53) Muihin siirtosaamisiin merkitään tulojen ja menojen jaksottamiseen liittyvät laskennalliset erät (tulojäämät ja menoennakot).
- (54) Laskennalliset erät esitetään siirtosaamisissa silloinkin, kun ne koskevat veroja ja sosiaaliturvaa. Esimerkiksi tilikaudelle maksuunpantujen ennakoverojen oikaisemisesta tai täydentämisestä

suoriteperusteisesti syntyvä verosaaminen kirjataan olennaisuuden periaatetta noudattaen siirtosaamisena taseeseen.

- (55) Vahinkovakuutusyhtiössä muihin siirtosaamisiin merkitään saaminen Tapaturmavakuutuskeskuksesta ja Liikennevakuutuskeskuksesta. (Annettu 23.11.2017, voimaan 31.12.2017)
- (56) Muihin siirtosaamisiin merkitään muun muassa työeläkevakuutusyhtiöissä laskennallinen saaminen kustannustenjaosta. Saamiset Työttömyysvakuutusrahaston (TVR) ja palkattomien aikojen perusteella karttuneiden eläkeosien kustannusten jaosta sisältyvät taseen kustannustenjaon saamisrajaan. (Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)
- (57) Valtion varoista suoritettava eläkkeen korvaaminen alle kolmevuotiaan lapsen hoidon ja opiskelun ajalta (VEKL:n arvioitu siirtoerä) kirjataan korkoineen siirtosaamisiin/-velkaan.

12.2.7 Oma pääoma

MÄÄRÄYS (kohdat 58–59)

Käyvän arvon rahasto

- (58) Käyvän arvon rahastoon merkitään sijoitusten arvon muutokset KPL:n 5 luvun 2 a §:n ja 5 luvun 2 b §:n mukaisesti. (Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)

Edellisten tilikausien voitto (tappio)

- (59) Käyttöomaisuusluonteisen rakennuksen omaan pääomaan rahastoidusta arvonkorotuksesta saadaan siirtää taseen erään Edellisten tilikausien voitto (tappio) erilliseksi eräksi sellainen määrä, joka vastaa tilikaudella tai aikaisemmilta tilikausilta kyseessä olevista rakennuksista tehtyjä suunnitelman mukaisia poistoja, jotka on merkitty tuloslaskelmassa kuluksi.

12.2.8 Tilinpäätössiirtojen kertymä

MÄÄRÄYS (kohta 60)

- (60) Tilinpäätössiirtojen kertymään merkitään poistoero ja verotusperusteiset varaukset. Poistoeroa käsitellään luvuissa 11.2.11 ja 11.2.13 ja verotusperusteisiavarauksia luvussa 11.2.13. (Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)

12.2.9 Pääomalainat

MÄÄRÄYS (kohta 61)

- (61) Pääomalainoiksi merkitään VYL 15 luvun 2 §:ssä ja VakYhdL 1 luvun 5c §:ssä tarkoitetut lainat. Pääomalainojen osalta sovelletaan KPL 5 luvun 5c §:ää. (Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)

12.2.10 Vakuutustekninen vastuuelka

MÄÄRÄYS (kohdat 62–64)

Vakuutusmaksuvastuu

- (62) Vakuutusten hankintamenoja voidaan kirjata kuluksi heti tai ne voidaan aktivoida ja merkitä taseen siirtosaamisiin, taikka vastaava vähennys voidaan tehdä vakuutusmaksuvastuusta (zillmerointi). Aktivoidut vakuutusten hankintamenot tulee kirjata kuluksi vaikutusaikanaan.

Korvausvastuu

- (63) Korvausselvittelyn yhteydessä yhtiön haltuun otettu vahingoittunut omaisuus, luotto- ja takausvakuutuksen vahingoista yhtiölle jääneet vastavakuudet tai vahinkoihin liittyvät riidattomat regressisaamiset voidaan vähentää myös korvausvastuusta.

Jälleenvakuuttajien osuus

- (64) Vakuutusteknisen vastuuelan jälleenvakuuttajien osuuksiin merkitään ne todelliset tai vakuutusmatemaattisesti lasketut jälleenvakuutuksenantajien osuudet, jotka sovittujen jälleenvakuutusjärjestelyjen nojalla vähennetään vakuutusteknisen vastuuelan bruttomääristä.

12.2.11 Pakolliset varaukset

MÄÄRÄYS (kohta 65)

- (65) Pakollisina varauksina käsitellään KPL 5 luvun 14 §:n 3 momentissa tarkoitettuja vastaisia menoja ja menetyksiä.

12.2.12 Jälleenvakuutustallettevelat

MÄÄRÄYS (kohdat 66–67)

- (66) Jälleenvakuutustallettevelkoihin merkitään ne velat jälleenvakuutuksenantajille, jotka muut vakuutusyritykset ovat tallettaneet tai jotka niiltä on pidätetty jälleenvakuutussopimusten nojalla. Näihin velkoihin ei saa yhdistää muita velkoja kyseisille muille yrityksille.
- (67) Mikäli tallette on saatu arvopapereina tai muina sijoituksina, jotka on siirretty saajan omistukseen, merkitään nämä taseen vastaavissa sijoituksiin ja taseen vastattavissa jälleenvakuutustallettevelkoihin.

12.2.13 Velat

MÄÄRÄYS (kohdat 68–76)

Velat ensivakuutustoiminnasta

(68) Ensivakuutustoiminnan velkoina esitetään vakuutusmaksupalautuksiin, etukäteen maksettuihin vakuutusmaksuihin, TYEL:n hoitokustannusosan alennukseen, rinnakkaisvakuutustilityksiin, vakuutusedustajien tilityksiin ja vastaaviin liittyvät velat vakuutuksenottajille, vakuutusedustajille tai ensivakuutusta hoitaville yhtiöille. *(Annettu 7.3.2019, voimaan 31.3.2019)*

(69) Vakuutusmaksupalautuksista johtuvat vähäiset velat voidaan myös vähentää vakuutusmaksusäämisistä.

Velat jälleenvakuutustoiminnasta

(70) Jälleenvakuutustoiminnan velkoina esitetään jälleenvakuutuksenantajien ja jälleenvakuutuksenottajien sekä jälleenvakuutuksen välittäjien tilityksiin liittyvät velat.

(71) Myös jälleenvakuutussopimusten perusteella kertyneet vakuutusmaksut, joista ei vielä ole tilitystä, esitetään tässä erässä.

Muut velat

(72) Muihin velkoihin kirjataan velat, jotka perustuvat velkakirjaan, kauppakirjaan, ostolaskuun tai muuhun velan määrän ja velkojan osoittavaan asiakirjaan.

(73) Muihin velkoihin kirjataan ostovelat, lyhytaikaiset tilivelat omistajille, konserni- ja yhteistoimintayhteisöille, maksamattomat osingot ja voitto-osuudet sekä työntekijäin ryhmähenkivakuutusmaksut. *(Annettu 23.11.2017, voimaan 31.12.2017)*

(74) Muihin velkoihin kirjataan myös muun muassa arvonlisävero-, vakuutusmaksuvero-, palosuojelumaksu ynnä muut julkisista maksuista aiheutuvat velat, maksettujen palkkojen ennakonpidätys- ja sosiaaliturvamaksuvelat ja muut ennakonpidätyksen yhteydessä tilitettävät sosiaaliturvaan liittyvät erät sekä vahvistettuun verotukseen tai ennakkoverolippuun perustuva maksamaton tulovero.

(75) Muihin velkoihin merkitään vahinkovakuutusyhtiössä velka lakisääteisten vahinkovakuutuslajien jakojärjestelmälle.

Laskennallinen verovelka

(76) Laskennalliset verovelat esitetään joko taseessa tai liitetiedoissa, mikäli ne ovat olennaisia. Mikäli rahoitusvaroihin kuuluvat sijoitukset ja/tai sijoituskiinteistöt arvostetaan taseessa käypään arvoon, merkitään taseeseen sekä tuloslaskelmaan ja/tai käyvän arvon rahastoon kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon väliaikaisista eroista johtuva laskennallisen verovelan tai -saamisen muutos. Käyvän arvon muutokseen sisältyvä laskennallinen verovelka tai -saaminen saadaan merkitä taseeseen erityistä varovaisuutta noudattaen.

12.2.14 Siirtovelat

MÄÄRÄYS (kohdat 77–81)

(77) Siirtovelkoihin merkitään menojen ja tulojen jaksottamiseen liittyvät, luonteeltaan laskennalliset erät (menojäämät ja tuloennakot).

(78) Tase-erään merkitään tilikaudelta maksamattomat palkat, kertyneet lomapalkat niihin liittyvine henkilösivukuluineen, tilikaudelta maksettuihin palkkoihin liittyvät laskennalliset henkilösivukulut

(TyEL-, työttömyys- tapaturma- ja ryhmähenkivakuutusvelka) siltä osin, kuin niitä ei tilitetä tilikaudelta maksettuja palkkoja koskevien ennakonpidätysten yhteydessä, maksamattomat palkkiot sekä ensi- että jälleenvakuutuksen osalta, maksamattomat vakuutusmaksut, vuokrat ja korot.

- (79) Myös tuloverojen kirjaamisesta suoriteperustetta vastaavalla tavalla syntyvä verovelka sisällytetään siirtovelkoihin ja vahinkovakuutusyhtiön velka Tapaturmavakuutuskeskus ja Liikennevakuutuskeskukselle. *(Annettu 23.11.2017, voimaan 31.7.2017)*
- (80) Siirtovelkoihin merkitään työeläkevakuutusyhtiön velka kustannustenjakoon. Velat Työttömyysvakuutusrahaston (TVR) ja palkattomien aikojen perusteella karttuneiden eläkeosien kustannusten jaosta sisältyvät taseen kustannustenjaon velkaerään. *(Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)*
- (81) Valtion varoista suoritettava eläkkeen korvaaminen alle kolmevuotiaan lapsen hoidon ja opiskelun ajalta (VEKL:n arvioitu siirtoerä) kirjataan korkoineen siirtovelkaan/-saamiseen.

13 Rahoituslaskelma

- (1) Vakuutusyhtiölain (VYL) 8 luvussa säädetään vakuutusyhtiön omasta pääomasta, tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja konsernista.
- (2) Finanssivalvonnan oikeus antaa kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevia velvoittavia määräyksiä perustuu VYL 8 luvun 29 §:ään.
- (3) VYL 8 lukua ja siihen sisältyviä Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuuksia sovelletaan
 - työeläkevakuutusyhtiöihin sen mukaan, mitä TVYL 1 §:ssä säädetään
 - vakuutusyhdistyksiin sen mukaan, mitä VakYhdL 10 luvun 1 §:ssä säädetään
 - kolmannen maan vakuutusyhtiöiden Suomessa oleviin ulkomaisiin sivuliikkeisiin sen mukaan, mitä UVYL 40 b §:ssä säädetään ja
 - lailla perustettuihin eläkelaitoksiin sen mukaan mitä merimieseläkelain 196 §:ssä ja maatalousyrittäjän eläkelain 126 §:ssä säädetään.
- (4) Kirjanpitolain 3 luvun 1 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan tilinpäätökseen on sisällytettävä rahoituslaskelma, jossa on annettava selvitys varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana. (Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)
- (5) Kirjanpitolain 6 luvun 2 §:n 2 momentin mukaan konsernitilinpäätökseen on sisällytettävä konsernin rahoituslaskelma, jossa on annettava selvitys konsernin varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana. (Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)

MÄÄRÄYS (kohdat 6-7)

- (6) Rahoituslaskelma laaditaan tässä määräyksessä annettua rahavirtalaskelman (suora tai epä-suora rahoituslaskelma) kaavaa noudattaen, jollei vakuutusyhtiöllä tai -yhdistyksellä ole oikean ja riittävän kuvan antamisen kannalta syytä poiketa kaavasta. Rahoituslaskelma on esitettävä myös viimeistä edelliseltä tilikaudelta.
- (7) Rahoituslaskelmaa laadittaessa noudatetaan KILA:n yleisohjetta rahoituslaskelman laatimisesta (30.1.2007).

Rahoituslaskelmamallit:

Suora rahoituslaskelma

Liiketoiminnan rahavirta

Saadut vakuutusmaksut	_____
- jälleenvakuuttajille maksettu osuus	_____
Maksetut korvaukset	_____
- jälleenvakuuttajilta saatu osuus	_____
Saadut korot	_____
Saadut osingot	_____
Saadut muut sijoitustulot ja tulot liiketoiminnan muista tuotoista	_____
Maksut henkilöstökuluista	_____
Muut maksut liiketoiminnan kuluista	_____
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	_____

Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	_____
Maksetut välittömät verot	_____
Liiketoiminnan rahavirta	_____
Investointien rahavirta	
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	_____
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	_____
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	_____
Investointien rahavirta	_____
Rahoituksen rahavirta	
Maksullinen osakeanti	_____
Omien osakkeiden myynti	_____
Lainojen nostot	_____
Lainojen takaisinmaksut	_____
Maksetut osingot/takuupääoman korot ja muu voitonjako	_____
Rahoituksen rahavirta	_____
Rahavarojen muutos	_____
Rahavarat tilikauden alussa	_____
Rahavarat tilikauden lopussa	_____
<i>(Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)</i>	
(Epäsuora rahoituslaskelma)	
Liiketoiminnan rahavirta	
Voitto (tappio) varsinaisesta toiminnasta	_____
Oikaisut	
Vakuutusteknisen vastuuvelan muutos ¹	_____
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonkorotukset tai realisoitumattomat arvon muutokset ²	_____
Realisoitumattomat kurssi voitot/-tappiot	_____
Pakollisen vastuuvajauksen muutos	_____
Suunnitelman mukaiset poistot	_____
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua	_____
Muut oikaisut ³	_____
Rahavirta ennen käyttö pääoman muutosta	_____
Käyttöpääoman muutos:	
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-)/vähennys (+)	_____
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+)/vähennys (-)	_____
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	_____
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	_____

1 Omalla vastuulla olevan vakuutusteknisen vastuuvelan muutos.

2 Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonalentumisten palautukset sekä tuloutetut arvonkorotukset ja niiden oikaisut. Mikäli sijoitukset arvostetaan kirjanpidossa käypään arvoon, lisätään/vähennetään sijoitusten realisoitumattomat arvon muutokset.

3 Muut oikaisut esim. rahoituskulut, investointien rahavirtaan sisällytettävät myyntivoitot ja -tappiot sekä tuloverot varsinaisesta toiminnasta.

Maksetut välittömät verot	_____
Liiketoiminnan rahavirta	_____
Investointien rahavirta	
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	_____
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	_____
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä	_____
Muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	_____
Investointien rahavirta	_____
Rahoituksen rahavirta	
Maksullinen osakeanti	_____
Omien osakkeiden hankkiminen	_____
Omien osakkeiden myynti	_____
Lainojen nostot	_____
Lainojen takaisinmaksut	_____
Maksetut osingot/takuupääoman korot ja muu voitonjako	_____
Rahoituksen rahavirta	_____
Rahavarojen muutos	_____
Rahavarat tilikauden alussa	_____
Rahavarat tilikauden lopussa	_____
<i>(Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)</i>	

14 Liitetiedot

- (1) Vakuutusyhtiölain (VYL) 8 luvussa säädetään vakuutusyhtiön omasta pääomasta, tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja konsernista.
- (2) Finanssivalvonnan oikeus antaa kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevia velvoittavia määräyksiä perustuu VYL 8 luvun 29 §:ään.
- (3) VYL 8 lukua ja siihen sisältyviä Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuuksia sovelletaan
 - työeläkevakuutusyhtiöihin sen mukaan, mitä TVYL 1 §:ssä säädetään
 - vakuutusyhdistyksiin sen mukaan, mitä VakYhdL 10 luvun 1 §:ssä säädetään
 - kolmannen maan vakuutusyhtiöiden Suomessa oleviin ulkomaisiin sivuliikkeisiin sen mukaan, mitä UVYL 40 b §:ssä säädetään ja
 - lailla perustettuihin eläkelaitoksiin sen mukaan mitä merimieseläkelain 196 §:ssä ja maatalousyrittäjän eläkelain 126 §:ssä säädetään.
- (4) Tuloslaskelman ja taseen sekä konsernituloslaskelman ja -taseen liitteenä on esitettävä VYL:ssä, säädetty liitetiedot sekä siinä säädetyiltä osin KPL:ssa tarkoitetut liitetiedot, STMtpA:ssa ja siinä säädetyiltä osin KPA:ssa esitetyt liitetiedot sekä muualla laissa (esimerkiksi AML) vaaditut tiedot. (Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)

MÄÄRÄYS (kohta 5)

- (5) Liitetiedot on esitettävä tilikaudelta ja ellei toisin mainita, myös viimeistä edelliseltä tilikaudelta.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

14.1 Vahinko- ja henkivakuutuksen vakuutusmaksutulo

MÄÄRÄYS (kohdat 6-10)

- (6) Vahinko- ja henkivakuutuksen vakuutusmaksutulo eritellään seuraavasti:

Vahinkovakuutus

- Ensivakuutus
 - Kotimaasta
 - ETA-valtioista
 - Muista valtioista
- Jälleenvakuutus

Henkivakuutus

- Ensivakuutus
 - Kotimaasta
 - ETA-valtioista
 - Muista valtioista
 - Jälleenvakuutus
- Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta

- (7) Ensivakuutuksen vakuutusmaksutulo eritellään vakuutus sopimusten tekopaikan mukaisesti valtiottain. Valtio määräytyy vakuutusyhtiön sen sivuliikkeen perusteella, missä vakuutus sopimus on tehty. Erittelyä ei tarvitse esittää, jos kotimaan ulkopuolella tehtyjen vakuutus sopimusten vakuutusmaksutulo ei ylitä 5 % ensivakuutusmaksujen kokonaismäärästä. Rajaa tarkastellaan vahinko- ja henkivakuutuksen osalta erikseen.
- (8) Kotimaisen ja ulkomaisen jälleenvakuutuksen yhteenlaskettu vakuutusmaksutulo eritellään vahinko- ja henkijälleenvakuutukseen.
- (9) Jos henkivakuutuksen lisäksi harjoitetaan vähäisessä määrin (vähemmän kuin luvun 14.2 kohdan (13) erittelyraja) vahinkovakuutusluokkiin 1 - 2 kuuluvaa tapaturma- ja sairausvakuutusta, voidaan niiden vakuutusmaksutulo sisällyttää henkivakuutuksen vakuutusmaksutuloon.
- (10) Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista (luku 14.6).

14.2 Vahinkovakuutuksen vakuutusluokkaryhmäkohtaiset tiedot

MÄÄRÄYS (kohdat 11–14)

- (11) Vahinkovakuutuksesta esitetään vakuutusluokkaryhmäkohtainen kate vähintään kolmelta vuodelta seuraavan taulukon mukaisesti:

Sarakkeet:

1. Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta
2. Vakuutusmaksutuotot ennen jälleenvakuuttajien osuutta
3. Korvauskulut ennen jälleenvakuuttajien osuutta
4. Liikekulut ennen jälleenvakuuttajien palkkioita ja voitto-osuuksia
5. Jälleenvakuuttajien osuus
6. Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta (rivit 1-4)

Rivit: 1 2 3 4 5 6

Ensivakuutus

Vakuutusluokkaryhmä (n)

200x

200x-1

200x-2

Vakuutusluokkaryhmä (m)

200x

200x-1

200x-2

Ensivakuutus yhteensä

200x

200x-1

200x-2

Jälleenvakuutus

200x

200x-1

200x-2

Yhteensä

200x
200x-1
200x-2
Tasoitumäärän muutos
200x
200x-1
200x-2
Vakuutustekninen kate
200x
200x-1
200x-2

- (12) Jälleenvakuuttajien osuus tarkoittaa menevän jälleenvakuutuksen osuutta vakuutusmaksutuotoista vähennettynä sekä jälleenvakuuttajien osuudella korvauskuluista että palkkioilla ja voitto-osuuksilla.
- (13) Ensivakuutuksen tiedot esitetään erikseen ainakin niistä vakuutusluokkaryhmistä, joiden vakuutusmaksutulo ylittää 10 miljoonaa euroa tai 10 % ensivakuutuksen vakuutusmaksutulosta (vakuutusyhdistyksillä jälkimmäisessä tapauksessa). Aina tulee kuitenkin ilmoittaa kolmen suurimman ensivakuutusluokkaryhmän tiedot sekä jälleenvakuutuksen tiedot.
- (14) Vakuutusluokkaryhmät ovat seuraavat (laki vakuutusluokista):

Vakuutusluokkaryhmä:	Vakuutusluokat:
Lakisääteinen tapaturma	(20 §) ¹
Urheilijoiden tapaturma	(2 §) ²
Muu tapaturma ja sairaus	1,2
Moottoriajoneuvonvastuu	10
Maa-ajoneuvot	3
Alukset, ilma-alukset, raiteilla liikkuva kalusto ja kuljetus	4,5,6,7
Palo- ja muu omaisuusvahinko	8,9
Vastuu	11,12,13
Luotto ja takaus	14,15
Oikeusturva	17
Matka-apu	18
Muut	16

14.3 Henkivakuutuksen vakuutusmaksutulo ja maksetut korvaukset

MÄÄRÄYS (kohdat 15–19)

- (15) Henkivakuutuksessa ensivakuutuksen vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta eritellään seuraavasti:

Henkivakuutus
Sijoitussidonnainen yksilöllinen henkivakuutus

¹ Työtapaturma- ja ammattitautilaki (459/2015)

² Laki urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta (276/2009)

Muu yksilöllinen henkivakuutus
Sijoitussidonnainen kapitalisaatiosopimus
Muu kapitalisaatiosopimus
Työntekijäin ryhmähenkivakuutus
Muu ryhmähenkivakuutus

Eläkevakuutus
Sijoitussidonnainen yksilöllinen eläkevakuutus
Muu yksilöllinen eläkevakuutus
Sijoitussidonnainen ryhmäeläkevakuutus
Muu ryhmäeläkevakuutus

Jatkuvat vakuutusmaksut
Kertamaksut

Vakuutusmaksut sopimuksista, jotka eivät oikeuta hyvitykseen
Vakuutusmaksut sopimuksista, jotka oikeuttavat hyvitykseen
Vakuutusmaksut sijoitussidonnaisesta vakuutuksesta

- (16) Jatkuva vakuutusmaksu on sellainen vuosittain toistuva vakuutusmaksu, joka perustuu joko riskiturvan ylläpitämiseksi olevaan vuosimaksuun tai jatkuvaan säästösuunnitelmaan sekä eläkevakuutuksen maksu, jota asiakkaalla on tarkoitus maksaa vuosittain. Jatkuvat vakuutusmaksut kertovat sen maksutulon, joka olemassa olevista vakuutuksista on odotettavissa seuraavanakin vuonna.
- (17) Kertamaksut ovat niiden uusien vakuutuksien vakuutusmaksut, joiden kaikki maksut maksetaan kerralla vakuutuksen alussa ja vanhoihin vakuutuksiin kohdistuvat kertasuoritukset.
- (18) Henkivakuutuksessa maksetut korvaukset ennen jälleenvakuuttajien osuutta eritellään seuraavasti:

Ensivakuutus
Henkivakuutus
Eläkevakuutus
Jälleenvakuutus
Maksetut korvaukset yhteensä

Josta:
Takaisinostot
Säästösummien takaisinmaksut
Muut

Sijoitussidonnaisten vakuutusten osuus maksetuista korvauksista

- (19) Jos henkivakuutuksen lisäksi harjoitetaan vähäisessä määrin (vähemmän kuin luvun 14.2 kohdan (13) erittelyraja) vahinkovakuutusluokkiin 1 - 2 kuuluvaa tapaturma- ja sairausvakuutusta, voidaan tämä vakuutusliike sisällyttää henkivakuutukseen. Muussa tapauksessa sovelletaan luvun 14.2 määräyksiä.

14.4 Lakisääteisen työeläkevakuutuksen vakuutusmaksutulo ja maksetut korvaukset**MÄÄRÄYS (kohdat 20–21)****(20) Vakuutusmaksutulo eritellään seuraavasti:**

Ensivakuutus

TyEL:n mukainen eläkevakuutus ²

Työnantajan osuus

Työntekijän osuus

YEL:n mukainen vakuutus

Valtion eläkerahastoon suoritettava

siirtymämaksu (-)

Vakuutusmaksutulo¹

Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista (-)

TyEL

YEL

*(Annettu 11.10.2016, voimaan 1.1.2017)***(21) Lakisääteisessä työeläkevakuutuksessa maksetut korvaukset eritellään seuraavasti:**

Ensivakuutus

Maksettu eläkkeensaajille

TyEL:n mukainen vakuutus

TEL:n mukainen lisäeläkevakuutus ²

YEL:n mukainen vakuutus

YEL:n mukainen lisäeläkevakuutus

Maksettu/saatu kustannustenjakokorvauksia¹

TyEL-eläkkeet

YEL-eläkkeet

Osuus työttömyysvakuutusrahaston (TVR) vakuutusmaksusta ja palkattomien aikojen perusteella karttuneiden eläkeosien kustannustenjaosta

YEL:n valtion osuus

VEKL:n valtion korvaus

Korvaustoiminnan hoitokulut

Työkyvyttömyysriskin hallinnasta aiheutuneet kulut

Maksetut korvaukset yhteensä

*(Annettu 11.10.2016, voimaan 1.1.2017)*¹ Luottotappioilla vähennettynä² Erään sisällytetään [TEL:n](#) mukaisen lisäeläkevakuutuksen korjausmaksut ja jälleenvakuuttajien osuus (-)¹ Maksettuihin/saatuihin kustannustenjakokorvauksiin ei sisällytetä osuutta työttömyysvakuutusrahaston vakuutusmaksusta, palkattomien aikojen perusteella karttuneiden eläkeosien kustannustenjaosta, osuutta YEL:n valtion osuudesta eikä VEKL:n korvausta.² Erään sisällytetään jälleenvakuuttajien osuus (-)

14.5 Henkivakuutuksen lisäedut

- (22) Tilinpäätöksen liitetiedoissa tulee kertoa STMtpA 7 §:n mukaan VYL 13 luvun 2 §:ssä tarkoitetun kohtuusperiaatteen (tilikaudella maksetuista ja tuleville tilikausille varatuista lisäeduista) vaikutuksesta tilinpäätökseen.
- (23) Henkivakuutuksen lisäeduiksi katsotaan muun muassa maksun alennukset, lisäsummat, korkohyvitykset (takuukoron ylittävä osa) ja lisäetuvastuu tulevia asiakasetuja varten.
- (24) Tilikautena päätettyjen henkivakuutuksen lisätujen (asiakasetujen) vaikutus vakuutustekniseen tulokseen määrätään laskemalla lisäetupäätöksistä aiheutuva vastuuvelan muutos.

MÄÄRÄYS (kohta 25)

- (25) Liitetiedoissa tulee kertoa:
- Lisätujen jakamista koskevista tavoitteista ja siitä miten lisätujen jakamista koskevat tavoitteet tilikaudella ja pitkällä aikavälillä ovat toteutuneet. Jos tavoitteita ei ole saavutettu, selvityksestä tulee ilmetä perustelut/syyt sille sekä asian vaikutus annettavien lisätujen määrään (eurot). Mikäli lisäetutavoitteita on tilikaudella muutettu, tulee kertoa perustelut/syyt muutokselle ja muutoksen vaikutuksesta tulevien lisätujen määrään. Liitetiedossa tulee antaa selvitys, mikäli tulevien lisätujen varausta (lisäetuvastuu) on tilikaudella käytetty muuhun kuin lisäetuihin. Selvityksestä tulee silloin käydä ilmi myös asian vaikutus tulevien lisätujen määrään.
 - Lisätujen jakamista koskevan päätöksen vaikutus tilikauden tulokseen (eurot),
 - Tulevien lisätujen vastuun bruttomuutos (eurot) tilikaudella, (alkusaldo + määrän lisäys tilikauden aikana ja - määrän vähennys tilikauden aikana = tilikauden loppusaldo) ("varaukset" = lisäetuvastuu).

14.6 Vakuutusmaksutulosta vähennetyt erät

MÄÄRÄYS (kohta 26)

- (26) Vakuutusmaksuihin sisältyneet, mutta niistä ennen tuloslaskelmaan merkitsemistä vähennetyt luottotappiot, verot, julkiset maksut ja lakisääteisten vahinkovakuutuslajien jakojärjestelmämaksut eritellään seuraavasti:

Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista¹
Jakojärjestelmämaksut
Vakuutusmaksuvero
Palosuojelumaksu
Liikenneturvallisuusmaksu
Työsuojelumaksu
Muut julkiset maksut
Yhteensä

¹ Ei koske työeläkevakuutusyhtiötä

14.7 Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely**MÄÄRÄYS (kohdat 27–28)**

(27) Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely annetaan seuraavassa muodossa:

Sijoitustoiminnan tuototTuotot sijoituksista saman konsernin yrityksiin²

Osinkotuotot

Korkotuotot

Muut tuotot

Tuotot sijoituksista omistusyhteisyhtiöihin²Osuus osak.yrit.voitosta (tappiosta)³

Osinkotuotot

Korkotuotot

Muut tuotot

Tuotot kiinteistöinvestoinneista^{2,4}

Osinkotuotot

Korkotuotot

Muut tuotot

Tuotot muista sijoituksista^{2,4}

Osinkotuotot

Korkotuotot

Muut tuotot

Yhteensä

Arvon alentumisten palautukset

Myyntivoitot

Yhteensä**Sijoitustoiminnan kulut**

Kulut kiinteistöinvestoinneista

Kulut muista sijoituksista

Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut⁴

Yhteensä

Arvon alenemiset ja poistot

Arvon alenemiset

Rakennusten suunnitelmapoistot

Myyntitappiot

Yhteensä² Kyseiseen tase-erään liittyvät tuotot³ Konsernitilinpäätöksessä jaetaan kahdelle nimikkeelle (Osuus osakkuusyritysten voitosta (tappiosta) ja Tuotot sijoituksista muihin omistusyhteisyhtiöihin), mikäli osakkuusyrityksen erityisluonne vaatii esittämistä sijoitustoiminnan alla.⁴ Tuotot ja korkokulut saman konsernin yrityksiltä on kerrottava erikseen kunkin erän osalta⁵ Mikäli sijoitukset arvostetaan taseessa käypään arvoon KPL 5 luvun 2 a ja 2b §:n mukaisesti

Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonkorotuksia ja niiden oikaisua
 Sijoitusten arvonkorotus
 Sijoitusten arvonkorotuksen oikaisu
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen realisoitumattomia arvon muutoksia⁵
 Sijoitusten realisoitumattomat arvon nousut
 Sijoitusten realisoitumattomat arvon laskut
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa

- (28) Liitetiedoissa on lisäksi kerrottava erikseen suuruudeltaan olennaiset kurssivoitot/-tappiot seuraavasti:

Vakuutusliikkeen kurssivoitot /-tappiot, mikäli ne esitetään sijoitustoiminnantuotoissa/kuluissa
 Muut sijoitustoiminnan kurssivoitot/-tappiot

14.8 Sijoitussidonnaisten vakuutusten sijoitustoiminnan nettotuotot

MÄÄRÄYS (kohta 29)

- (29) Sijoitussidonnaisten vakuutusten osuus tuloslaskelman sijoitustoiminnan nettotuotoista eritellään liitetiedoissa seuraavasti:

Sijoitustoiminnan tuotot
 Sijoitustoiminnan kulut
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen sijoitusten realisoitumattomia arvon muutoksia
 Sijoitusten realisoitumattomat arvon nousut
 Sijoitusten realisoitumattomat arvon laskut
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa

14.9 Liikekulut

14.9.1 Tuloslaskelman erä Liikekulut

MÄÄRÄYS (kohdat 30–33)

- (30) Tuloslaskelman erä liikekulut eritellään henki- ja vahinkovakuutuksessa seuraavasti:

Vakuutusten hankintamenot
 Ensivakuutuksen palkkiot
 Tulevan jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet
 Muut vakuutusten hankintamenot
 Vakuutusten aktivoitujen hankintamenojen muutos (+/-)
 Vakuutusten hoitokulut
 Hallintokulut
 Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet (-)
 Yhteensä

(31) Tuloslaskelman erä liikekulut eritellään eläkevakuutuksessa seuraavasti:

- Vakuutusten hankintamenot:
 Ensivakuutuksen palkkiot
 Muut vakuutusten hankintamenot
 Vakuutusten hoitokulut
 Hallintokulut:
 Lakisääteiset maksut
 ETK:n kustannusosuus
 Oikeushallintomaksu
 Finanssivalvonnan valvontamaksu
 Muut erät
 Muut hallintokulut
 Yhteensä

(32) Liikekulujen ja suunnitelman mukaisten poistojen osalta viitataan lukuun 11.2.11.

(33) Liikekulujen erittelyssä ilmoitetaan palkkioiden kokonaismäärä siitä ensivakuutusliikkeestä, joka on sisällytetty tilikauden tilinpäätökseen. Tämä vaatimus koskee kaikkia hankinta-, uudistus- ja kannanhoitopalkkioita. Lukuun ei sisällytetä omalle henkilöstölle maksettuja palkkioita.

14.9.2 Kokonaisliikekulut toiminnoittain**MÄÄRÄYS (kohdat 34–37)**

(34) Kokonaisliikekuluilla tarkoitetaan tuloslaskelman eri eriin sisältyviä liikekuluja (poistoinen). Kokonaisliikekulut eritellään toiminnoittain seuraavasti:

Vahinko- ja henkivakuutus:

- Maksetut korvaukset
 Liikekulut
 Sijoitustoiminnan hoitokulut¹
 Muut kulut
 Yhteensä

Eläkevakuutus:

- Maksetut korvaukset
 Korvaustoiminnon hoitokulut
 Työkyvyttömyysriskin hallinnasta aiheutuneet kulut
 Liikekulut
 Sijoitustoiminnan hoitokulut¹
 Kulut kiinteistösjoiituksista
 Kulut muista sijoituksista

¹ Mikäli hoitokuluihin sisältyvät myös oman sijoitusorganisaation liikekulut

Muut kulut
Kokonaisliikekulut yhteensä

(Annettu 29.2.2016, voimaan 1.3.2016)

- (35) Liikekulujen ja suunnitelman mukaisten poistojen osalta viitataan lukuun 11.2.11.
- (36) Kuluihin sisältyvät olennaiset koneiden ja kaluston myyntivoitot ja -tappiot sekä poikkeukselliset menonsiirrot on eriteltävä.
- (37) Mikäli suunnitelman mukaiset poistot eroavat olennaisesti edellisen tilikauden poistoista, annetaan siitä liitetiedoissa lisätietoa. Lisäksi olennainen liikearvon poisto (konserniliikearvon poisto) on eriteltävä, mikäli se on sisällytetty toimintokohtaisiin poistoihin.

14.10 Tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden muutokset ja aikaisempia tilikausia koskevien virheiden korjaukset sekä vastuvelkaa koskevan arvion muutokset, laatimisperiaatteiden muutokset ja virheiden korjaukset

14.10.1 Henki- ja vahinkovakuutusyhtiöt

MÄÄRÄYS (kohta 38)

- (38) Tuloslaskelman liitetiedoissa annetaan lisätietoa tuloslaskelmaan merkityistä olennaisista vastuvelkaa koskevista arvion muutoksista, laatimisperiaatteiden muutoksista ja aikaisempia tilikausia koskevien virheiden korjauksista (luku 14.15.1 oma pääoman erittely).

14.10.2 Työeläkevakuutusyhtiöt

MÄÄRÄYS (kohta 39)

- (39) Tuloslaskelman liitetiedoissa annetaan lisätietoa tuloslaskelmaan merkityistä olennaisista tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden muutoksista, aikaisempia tilikausia koskevien virheiden korjauksista ja vastuvelkaa koskevista arvion muutoksista, laatimisperiaatteiden muutoksista (kuten laskupöytämuutokset) sekä virheiden korjauksista.

Tasetta koskevat liitetiedot

14.11 Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset

MÄÄRÄYS (kohta 40)

(40) Aineettomien hyödykkeiden kunkin tase-erän ja koneiden ja kaluston tase-erän muutoksista annetaan erittely. Erittely laaditaan ottaen huomioon kirjanpitolautakunnan yleisohje suunnitelman mukaisista poistoista. Erittely annetaan vain tilikaudelta.

Hankintameno 1.1.

Edellisenä vuonna loppuun poistetut¹

Lisäykset

Vähennykset

Siirrot erien välillä

Hankintameno 31.12.

Kertyneet poistot 1.1.

Edellisenä vuonna loppuun poistetut¹

Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot

Tilikauden poistot

Kertyneet poistot 31.12.

Arvonalentumiset 1.1.

Edellisenä vuonna loppuun poistetut¹

Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset

Tilikauden arvonalentumiset

Arvonalentumisten palautukset

Arvonalentumiset 31.12.

Kirjanpitoarvo 31.12.

¹ Hyödykeryhmäkohtaisessa laskennassa

14.12 Sijoituksia koskevat liitetiedot - arvostus taseessa hankintamenoon**14.12.1 Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero****MÄÄRÄYS (kohta 41)**

(41) Sijoitukset esitetään seuraavasti:

Sijoitukset 31.12	Jäljellä oleva hankintameno ¹	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Kiinteistösijoitukset			
Kiinteistöt			
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä			
Kiinteistöosakkeet omistusyhteisyhteisöissä			
Muut kiinteistöosakkeet			
Kiinteistöjen vuokraoikeuksien hankintamenot			
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä			
Lainasaamiset omistusyhteisyhteisöiltä			
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä			
Osakkeet ja osuudet			
Rahoitusmarkkinavälineet			
Lainasaamiset			
Sijoitukset omistusyhteisyhteisöissä			
Osakkeet ja osuudet ²			
Rahoitusmarkkinavälineet			
Lainasaamiset			
Muut sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet			
Rahoitusmarkkinavälineet			
Osuudet yhteissijoituksista			
Kiinnelainasaamiset			
Muut lainasaamiset			
Talletukset			
Muut sijoitukset ³			
Jälleenvakuutustalletusaamiset			
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää:			
korkotuotoiksi (+) tai niiden vähennykseksi (-) jaksotettua nimellisarvon ja hankintamenoerotusta			
Kirjanpitoarvo sisältää			
Tuloutettuja arvonkorotuksia			
Muita arvonkorotuksia			
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			

¹ Jäljellä oleva hankintameno määritellään luvussa 5.1 kohdassa (8).

² Konsernitilinpäätöksessä jaetaan kahdelle riville Osakkeet ja osuudet osakkuusyhteisöissä ja Osakkeet ja osuudet muissa omistusyhteisyhteisöissä.

³ Kun muiden sijoitusten määrä on olennainen, on siitä annettava lisätietoa.

14.12.2 Kiinteistösijoitukset**MÄÄRÄYS (kohta 42)**

(42) Kiinteistösijoitukset esitetään alla esitetyn mukaisesti. Tiedot annetaan vain tilikaudelta.

	Kiinteistöt ja kiinteistö- osakkeet ¹	Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	Lainasaamiset omistusyhteys yrityksiltä
Hankintameno 1.1.			
Lisäykset			
Vähennykset			
Siirrot erien välillä			
Hankintameno 31.12.			
Kertyneet poistot 1.1.			
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot			
Tilikauden poistot			
Kertyneet poistot 31.12.			
Arvonalentumiset 1.1.			
Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset			
Tilikauden arvonalentumiset			
Arvonalentumisten palautukset			
Arvonalentumiset 31.12.			
Arvonkorotukset 1.1.			
Lisäykset			
Vähennykset			
Siirrot erien välillä			
Arvonkorotukset 31.12.			
Kirjanpitoarvo 31.12.			

14.12.3 Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet**MÄÄRÄYS (kohdat 43–44)**

(43) Omassa käytössä olevista kiinteistöistä ja kiinteistöosakkeista esitetään seuraavat tiedot:

¹ Sisältää kiinteistöjen vuokraoikeuksien hankintamenot

Jäljellä oleva hankintameno
Kirjanpitoarvo
Käypä arvo

- (44) Erittelyssä ilmoitetaan omassa käytössä oleva osuus kiinteistösijoituksista. Tilojen katsotaan olevan omassa käytössä, jos ne ovat konttori-, varasto-, edustus-, henkilökunnan vapaa-ajanvietto- tai muussa vastaavassa käytössä tai konsernitilinpäätöksessä konserniyritysten omassa käytössä. Henkilökunnalle vuokratut tilat eivät ole omassa käytössä. Käytöltään jaetuissa kiinteistökohteissa oman käytön osuus lasketaan tarvittaessa neliömetrien tai muun sellaisen jakosuhteen perusteella.

14.12.4 Osakkeet ja osuudet

MÄÄRÄYS (kohta 45)

- (45) Taseen erien Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja Sijoitukset omistusyhteisyriyksissä muutokset eritellään tase-erittäin luvun 14.12.2 mukaisesti.

14.13 Lainasaamiset

MÄÄRÄYS (kohdat 46–48)

- (46) Taseen erä Muut lainasaamiset eritellään vakuuden mukaan siten, että myös lainan jäljellä oleva hankintameno tulee eritellyksi vakuuden laadun mukaan.

Jäljellä oleva hankintameno:
Muut lainasaamiset:
Pankkitakaus
Takausvakuutus
Vakuutuskirja
Muu vakuus (eriteltynä, jos määrä on olennainen)

Jäljellä oleva hankintameno
Ei-vakuudelliset jäljellä oleva hankintameno yhteensä

- (47) Vakuutuksenottajille myönnettyt lainat, joiden pääasiallisena vakuutena on vakuutuskirja, esitetään erikseen. Mikäli kiinnelainasaamisen vakuutena on myös vakuutuskirja, sisällytetään lainasaaminen kuitenkin aina taseen kiinnelainasaamisiin.
- (48) Työeläkevakuutusyhtiö erittelee eri tase-eriin sisältyvien eläkelainasaamisten (takaisinlainauksen) yhteismäärän seuraavasti:

Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä (kiinteistöyhtiöt)
Lainasaamiset omistusyhteisyriyksiltä (kiinteistöyhtiöt)
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä (muut)
Lainasaamiset omistusyhteisyriyksiltä (muut)
Muut kiinnelainasaamiset
Muut lainasaamiset
Jäljellä oleva hankintameno yhteensä

14.14 Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset**MÄÄRÄYS (kohdat 49–50)**

(49) Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset eritellään seuraavasti:

Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset 31.12	Alkuperäinen hankintameno	Käypä arvo (=kirjanpitoarvo)
--	---------------------------	------------------------------

Osakkeet ja osuudet
Rahoitusmarkkinavälineet
Johdannaissopimukset
Talletukset ja muut sijoitukset
Saamiset vakuutusmaksunvälittäjiltä
Rahat ja pankkisaamiset
Kertyneet korot
Yhteensä

Etukäteen hankitut sijoitukset (-)

Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuovelkaa vastaavat sijoitukset

Osakkeisiin ja osuuksiin sisältyy emoyhtiön osakkeita

(50) Rahat ja pankki- ynnä muut saamiset sisältävät tilinpäätöshetkellä voimassa olevien maksettujen vakuutusten nettomaksuja, joita ei vielä ole sijoitettu. Tieto kerrotaan, jos se on suuruudeltaan olennainen.

14.15 Oma pääoma**14.15.1 Oman pääoman erittely**

(51) Oma pääoma eritellään tase-eräkohtaisesti KPA 2 luvun 5 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti.

14.15.2 Oman pääoman jakautuminen ehdotetun voitonjaon jälkeen**MÄÄRÄYS (kohta 52)**

(52) Työeläkevakuutusyhtiö erittelee edellisen luvun lisäksi oman pääoman erät osakkeenomistajille tai takuuosuuden omistajille ja vakuutuksenottajille kuuluvaan osuuteen seuraavasti:

Osakepääoma/takuupääoma
Muu oma pääoma
Ehdotettu voitonjako osakkeenomistajille/takuupääoman omistajille
Vakuutuksenottajien osuus
Yhteensä

14.15.3 Vakuus- ja peruspääoma

- (53) Vakuudeksi merkitään UVYL 29 §:n mukainen vakuus. Sivuliikkeen peruspääoma määritellään UVYL 28 §:ssä.

MÄÄRÄYS (kohta 54)

- (54) Taseeseen merkitään kohtaan "muu peruspääoma" se määrä, jolla peruspääoma ylittää vakuuden määrän.

14.15.4 Arvonkorotusrahasto

MÄÄRÄYS (kohdat 55–57)

- (55) Arvonkorotusrahasto eritellään liitetiedoissa omaisuuden tosiasiallisen käyttötarkoituksen mukaan seuraavasti:

Sijoitusomaisuuden arvonkorotukset
Käyttöomaisuuden arvonkorotukset
Yhteensä

- (56) Arvonkorotusrahaston erittely tehdään omaisuuden tosiasiallisen käyttötarkoituksen mukaan.
- (57) Käyttöomaisuusluonteisen rakennuksen omaan pääomaan rahastoidusta arvonkorotuksesta saadaan siirtää taseen Edellisten tilikausien voitot ja tappiot sisältävään tase-erään rinnastettavaksi erilliseksi eräksi sellainen määrä, joka vastaa tilikaudella tai aikaisemmilta tilikausilta kyseessä olevista rakennuksista tehtyjä suunnitelman mukaisia poistoja, jotka on merkitty tuloslaskelmassa kuluksi.

14.16 Voitonjakokelpoiset varat

- (58) Oman pääoman erittelyn yhteydessä esitetään VYL 16 luvun 5 §:n tai VakYhdL 11 luvun 2 §:n mukainen laskelma voitonjakokelpoisista varoista. Jakokelpoisten varojen yhteismäärä ilmoitetaan lisäksi toimintakertomuksessa hallituksen esityksessä voitonjaosta osakkeenomistajille/takuupääoman omistajille. Laskelma annetaan vain tilikaudelta.

MÄÄRÄYS (kohta 59)

- (59) Laskelma voitonjakokelpoisista varoista:

Tilikauden voitto
+ Muu vapaa oma pääoma taseenimikkeittäin
- Taseen osoittama tappio
- Taseeseen aktivoitujen perustamismenojen määrä¹
- Taseeseen aktivoitujen tutkimusmenojen määrä¹
- Yhtiö-/yhdistysjärjestyksen mukaan vararahastoon siirrettävä tai muutoin jakamatta jätettävä määrä
- Määrä, jolla käyvän arvon rahasto on yhteismäärältään negatiivinen

¹ Siirtymäaika: aktivoitu ennen 31.12.2004 (OYL:n muutos 30.12.2004/1304)

- Sijoitusten tilikauden tulokseen ja voittovaroihin kirjattujen realisoitumattomien arvonnousujen määrä^{1,2}
- Muut jakokelvottomat erät (ks. mm. VYL 16 luku 5 § ja KPL 5 luku 8 § 3 momentti)
- Muut

Voitonjakokelpoiset varat yhteensä

(Annettu 23.11.2017, voimaan 31.12.2017)

14.17 Vakuutustekninen vastuuelka

14.17.1 Vakuutusmaksuvastuu

- (60) STMtpA 7 §:n 1 momentin 10 kohdan mukaan tärkeimmistä oletuksista on esitettävä yhteenveto tilinpäätöksen liitetiedoissa, mikäli henkivakuutuksen vakuutusmaksuvastuun laskennassa on käytetty muuta kuin sopimuskohtaista laskentamenettelyä.

14.17.2 Korvausvastuu

- (61) STMtpA 10 §:n 4 momentin 1 kohdan mukainen erittely on annettava, jos ero on vähintään viisi (5) prosenttia aloittavan taseen korvausvastuun kokonaismäärästä.

14.17.3 Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuelka

MÄÄRÄYS (kohta 62)

- (62) Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuelka eritellään liitetiedoissa seuraavasti:

Vakuutustekninen vastuuelka
Vakuutusmaksuvastuu
Korvausvastuu
Jälleenvakuuttajien osuus
Yhteensä

14.17.4 Työeläkevakuutusyhtiö

MÄÄRÄYS (kohta 63)

- (63) Työeläkevakuutusyhtiö erittelee tilinpäätöksen liitetiedoissa vakuutusteknisen vastuuelan seuraavasti:

Vakuutusmaksuvastuu
Vastaiset eläkkeet
Osittamaton lisävakuutusvastuu
Ositettu lisävakuutusvastuu

1 Ei sisällä valuuttakurssieroja. Laskennallinen verovelka tulee ottaa huomioon.

2 Ei koske sijoitussidonnaisen vakuutuksen katteena olevien sijoitusten realisoitumattomia arvonnousuja ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusvälineiden arvonnousuja.

Osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu
 Vakuutusmaksuvastuu yhteensä

Korvausvastuu
 Alkaneet eläkkeet

Korvausvastuu yhteensä

Vakuutustekninen vastuuvelka yhteensä

(Annettu 7.3.2019, voimaan 31.3.2019)

14.17.5 Lailla perustettu eläkelaitos (ei koske Melaa)

MÄÄRÄYS (kohta 64)

(64) Lailla perustettu eläkelaitos erittelee tilinpäätöksen liitetiedoissa vastuuvelan seuraavasti:

Alkaneiden eläkkeiden vastuu
 Varsinainen vastuu
 Tasausvastuu
 Yhteensä
 Vastaisten eläkkeiden vastuu
 Vakuutustekninen vastuuvelka
 Vakavaraisuuspääomaan luettava osa vastuuvelasta
 Vastuuvelka taseessa

(Annettu 11.10.2016, voimaan 1.1.2017)

14.18 Velat

14.18.1 Pitkäaikaiset velat

MÄÄRÄYS (kohta 65)

(65) KPA 2 luvun 5 §:n 2 kohdassa tarkoitettu tase-erien mukainen erittely pitkäaikaisista veloista tehdään vain taseen pääryhmästä Velat. Erittely annetaan vain tilikaudelta.

Muut liitetiedot

14.19 Tuloveroja koskevat liitetiedot

MÄÄRÄYS (kohdat 66–67)

(66) Laskennalliset verovelat ja -saamiset esitetään liitetietona, jos ne ovat olennaisia eikä niitä ole merkitty taseeseen. Liitetiedossa tulee kertoa sijoitusten arvostuserojen mahdollisesta vaikutuksesta tuloverotukseen.

(67) Liitetietoa laadittaessa noudatetaan soveltuvin osin KILA:n yleisohjetta laskennallisista verve-loista ja -saamisista (12.9.2006).

14.20 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot**MÄÄRÄYS (kohdat 68–79)****Vakuudet**

- (68) Omasta tai muiden puolesta pantattu, kiinnitetty tai muulla tavalla vakuudeksi annettu omaisuus esitetään vakuuslajeittain ja jaoteltuna sen mukaan, kenen puolesta ne on annettu esimerkiksi seuraavasti:
- omasta puolesta
 - konserniyritysten puolesta
 - omistusyhteisyritysten puolesta
 - lähipiiriin kuuluvien muiden kuin konserniyritysten puolesta (Lähipiiri/IAS 24 ja OYL 8 luku 6 §) (Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)
 - osakkeen-/takuuosuudenomistajien puolesta
 - muiden puolesta.
- (69) Edellä esitetyn jaottelun sisällä vakuudet jaotellaan vakuuslajeittain.
- (70) Omasta puolesta annetun vakuuden osalta ilmoitetaan mahdollinen taseeseen sisältyvän velan määrä. Esimerkiksi seuraavasti:
- vieraan pääoman erä¹, josta vakuus (vakuudet) on annettu
 - kiinteistökiinnitykset
 - irtaimistokiinnitykset
 - pantit
 - takaukset.
- (71) Edellä esitetyn jaottelun sisällä esitetään vakuuksien yhteenlaskettu arvo vakuuslajeittain.

Taseeseen sisältyvät vastuusitoumukset ja vastuut

- (72) Esitetään jaoteltuna sen mukaan, kenen puolesta ne on annettu:
- omasta puolesta
 - konserniyritysten puolesta
 - omistusyhteisyritysten puolesta
 - lähipiiriin kuuluvien muiden kuin konserniyritysten puolesta (Lähipiiri IAS 24 OYL 8 luku 6 § i) (Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)
 - osakkeen-/ ja takuuosuudenomistajien puolesta
 - muiden puolesta.
- (73) Edellä todetun jaottelun sisällä vastuusitoumukset ja vastuut tulee eritellä esimerkiksi seuraavasti:
- vuokravastuut (ml. leasingvastuut) (Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)

¹ Vakuutustekninen vastuuvelka, jälleenvakuutustallettevelat, muut velat ja siirtovelat (STMtpA 12 §)

- takaisinostovastuut
 - eläkevastuut
 - johdannaisopimuksista johtuva vastuu (luku 14.22 kohta (84))
 - muut vastuusitoumukset
 - muut vakuutusyhtiötä koskevat taloudelliset vastuut/järjestelyt.
- (74) Leasingvuokrasopimuksista esitetään lisäksi nimellismäärät eriteltynä alkaneella ja sitä seuraavilta tilikausilta maksettaviin, samoin näiden sopimusten olennaiset irtisanomis- ja lunastusehdot.
- (75) Erityisesti muiden vastuusitoumusten ja muiden taloudellisten vastuiden osalta tulee oikean ja riittävän kuvan (tietojen) vaatimuksen täyttymisen takia antaa vastuun arvioidun euromäärän lisäksi sanallinen selostus liiketoiminnallisesta tarkoituksesta (KPA 2 luku 7 § 3 mom.) ja arvostusperiaatteista. (*Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016*)
- (76) Muina vastuusitoumuksina vakuutusyhtiö esittää esimerkiksi:
- Vastuu ALV 13 a §:ssä tarkoitetun verovelvollisuusryhmän alv-velasta (ALV 188 §)
 - Kuluksi kirjaamattomat pääomalainan korot
 - Rah.vakL:n siirrossa vastaanotetun vakuuden käypä arvo, myydyn ja edelleen pantatun vakuuden käypä arvo ja tieto siitä, onko vakuutusyhtiöllä velvollisuus palauttaa se.
- (77) Tilinpäätöstä laadittaessa tulee harkita, onko vakuutusyrityksellä sellaisia sopimuksia/sitoumuksia, joista saattaa realisoitua menoja ja menetyksiä ja jotka siten tulisi esittää vastuina. Vastuut tulee arvostaa tilinpäätöksessä varovaisuuden periaatetta noudattaen nimellisarvoon tai sitä korkeampaan todennäköiseen arvoon. Mikäli vastuun rahamäärää on vaikea arvioida, tulee vastuusta antaa kirjallinen selostus niin yksityiskohtaisesti, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan vakuutusyrityksen tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.
- (78) Yleisvakuuksien osalta ei laina-/vakuuskohtaista erittelyä aina voi tehdä. Tällöin tulee kuitenkin esittää yleisvakuutta vastaan saatujen lainojen (ja muiden vastuiden) kokonaismäärä sekä erikseen yleisvakuudeksi annetut omaisuuserät tai muu vastaava erittely.
- (79) Yhteisvastuusta ilmoitetaan vastuun kokonaismäärä sekä se, että kysymyksessä on yhteisvastuu.

14.21 Arvopaperin lainausta ja takaisinostosopimuksia koskevat liitetiedot

OHJE (kohdat 80–82)

- (80) Arvopapereiden lainaksiantajan tulisi antaa selvitys lainassa olevien arvopapereiden laadusta ja määrästä, jäljellä olevasta hankintamenosta, käyvästä arvosta sekä lainauksen kestoajasta.
- (81) Arvopapereiden lainaksiottajan tulisi antaa selvitys lainattujen arvopapereiden laadusta, määrästä, käyvästä arvosta sekä lainauksen kestosta. Lainaukseen liittyvistä vakuuksista tulisi antaa luvun 14.20 mukainen liitetieto.
- (82) Takaisinostosopimuksen (REPO) myyjän tulisi ilmoittaa reposopimuksin myymänsä arvopaperit liitetiedoissa pantteina luvun 14.20 mukaisesti.

14.22 Johdannaissopimuksia koskevat liitetiedot

OHJE (kohdat 83–89)

- (83) Tilinpäätöksen liitetietona tulisi selostaa vakuutusyrityksen johdannaissopimusten käyttämisessä soveltamat periaatteet ja johdannaisten riskienhallintastrategia. Lisäksi tulisi selvittää johdannaissopimusten käyttö suojaustarkoitukseen (kirjanpidollinen) ja muuhun tarkoitukseen. Edellä mainitut tiedot tulisi antaa, jos johdannaissopimusten määrä on merkittävä tai niihin perustuva riski on olennainen vakuutusyrityksen toiminnan kannalta. Jos johdannaissopimusten merkitys on vähäinen, tulisi tästä mainita erikseen.
- (84) Johdannaissopimukset tulisi esittää tilinpäätöksen liitetiedoissa seuraavasti:
- Korkojohdannaiset
 - Termiini- ja futuurisopimukset
 - Optiosopimukset
 - Ostetut
 - Asetetut
 - Koronvaihtosopimukset
 - Valuuttajohdannaiset
 - Termiini- ja futuurisopimukset
 - Optiosopimukset
 - Ostetut
 - Asetetut
 - Valuutanvaihtosopimukset
 - Osakejohdannaiset
 - Termiini- ja futuurisopimukset
 - Optiosopimukset
 - Ostetut
 - Asetetut
 - Muut johdannaissopimukset
 - Termiini- ja futuurisopimukset
 - Optiosopimukset
 - Ostetut
 - Asetetut
 - Muut
- (85) Erittely tulisi antaa erikseen suojaavien (kirjanpidollisesti) ja ei-suojaavien johdannaissopimusten osalta.
- (86) Johdannaissopimuksista tulisi ilmoittaa sopimusten käyvät arvot ja kohde-etuksien arvot edellä mainitulla tavalla jaoteltuna. Kohde-etuksien arvoina tulisi ilmoittaa korkojohdannaisten osalta sopimusten nimellisarvo, valuuttajohdannaisten osalta ostetun valuutan tilinpäätöshetken eurovasta-arvo ja osakejohdannaisten osalta osakkeiden käypä arvo tilinpäätöshetkellä. Lisäksi tulisi esittää kussakin alaryhmässä sopimusten ajallinen ulottuvuus, jos tieto on olennainen sopimukseen liittyvän riskin arvioimiseksi.
- (87) Käypien arvojen tulisi perustua markkinahintoihin, vastaavanlaisen johdannaissopimuksen markkinahintaan, sopimuksesta aiheutuvien kassavirtojen nykyarvoon tai optioiden määritysmalleihin.

Käyvän arvon määrittäminen tulisi selostaa kunkin alaryhmän osalta erikseen. Valuuttamääräiset sopimukset tulisi muuttaa euromääräisiksi avista- tai termiinikurssiin sopimuksesta riippuen.

- (88) Tiedot tulisi antaa erikseen avointen ja suljettujen sopimusten osalta. Annetusta informaatiosta tulisi käydä ilmi, miten avoimet ja suljetut sopimukset on käsitelty tilinpäätöksessä.
- (89) Tilinpäätöksen laatimisperiaatteissa tulisi esittää johdannaissopimusten arvostus- ja muut laskentaperiaatteet.

Vastuuvelan suojaaminen

MÄÄRÄYS (kohdat 90–92)

- (90) Suojaavista johdannaissopimuksista annetaan edellä mainittujen kohtien (83) – (89) tietojen lisäksi tieto siitä, mitä johdannaissopimuksesta on kirjattu tilikauden tulokseen ja mitä siitä on jätetty tulokseen kirjaamatta sen perusteella, että sovelletaan kirjanpidollista suojaamista.
- (91) Mikäli vastuuvelan suojaamiseksi tehdyt järjestelyt eivät anna oikeaa kuvaa yhtiön taloudellisesta asemasta ja tuloksesta, tulee yhtiön antaa lisätietoja oikean ja riittävän kuvan välittämiseksi.
- (92) Kuvattaessa edellä mainittujen liitetietojen vaatimusta johdannaissopimusten käyttämisessä sovellettavista periaatteista ja johdannaissopimusten riskienhallintastrategiaa, on yhtiön erityisesti kuvattava vastuuvelan suojauksessa sovellettavat riskienhallinnan tavoitteet ja strategia.

14.23 Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

MÄÄRÄYS (kohdat 93–99)

- (93) Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat henkilöstökulut ja muut liitetiedot esitetään seuraavasti:
- Henkilöstökulut:
 - Palkat ja palkkiot
 - Eläkekulut
 - Muut henkilösivukulut
 - Yhteensä
- (94) Palkkoina ja palkkioina ilmoitetaan suoriteperusteiset ennakonpidätyksen alaiset palkat ja palkkiot riippumatta siitä, mihin tuloslaskelman tai taseen erään ne sisältyvät, ei kuitenkaan ulkopuolisille maksettuja ensivakuutukseen liittyviä palkkioita (luku 14.9.1). Palkkoihin ja palkkioihin ei lueta luontaisetuja.
- (95) Muihin henkilösivukuluihin merkitään välittömästi palkan perusteella määräytyvät kulut kuten sosiaaliturvamaksut sekä pakolliset että vapaaehtoiset henkilövakuutusmaksut. Muina henkilösivukuluina esitettävillä erillä on ominaista, että ne ovat tietyssä prosenttisuhteessa palkkojen ja palkkioiden määrään. Eläkekulut, jotka sisältävät sekä pakollisista että vapaaehtoisista eläkejärjestelyistä aiheutuvat kulut, esitetään erikseen.

- (96) Johdon palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset on ilmoitettava toimitusjohtajasta ja pääasiamiehestä, hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenistä ja varajäsenistä sekä vastaaviin toimielimiin kuuluvista toimielinkohtaisesti:
- Palkat ja palkkiot
 - Eläkesitoumukset
 - Rahalainojen yhteenlaskettu määrä, määrän lisäys ja vähennys tilikauden aikana sekä lainojen pääasialliset korko- ynnä muut ehdot
 - Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset. (Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)
- (97) Rahalainaa ja niiden ehtoja sekä vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskeva tieto annetaan luvuissa 14.20 ja 14.25, jolloin tässä liitetiedoissa tulee olla viittaus edellä mainittuihin kohtiin.
- (98) Vakuutusyhtiö, jonka arvopaperit ovat AML:ssa tarkoitetun julkisen kaupankäynnin kohteena tai sitä vastaavan kaupankäynnin kohteena Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa, antaa palkoista ja palkkioista sekä eläkemaksuista tiedot henkilöittäin eriteltynä.
- (99) Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana lasketaan keskiarvona kuukausien lopussa lasketuista henkilökunnan lukumääristä. Henkilöstön lukumäärään sisällytetään ne henkilöt, jotka ovat olleet työsuhteessa vakuutusyhtiöön. Laskelmaa on oikaistava yksinomaan osa-aikaisesti palveluksessa olleiden henkilöiden osalta. Jos kirjanpitovelvollisen palveluksessa on suhteellisen paljon osa-aikaisia työntekijöitä, voidaan tilikauden työtunnit laskea yhteen ja jakaa summa kokoaikaisen henkilön teoreettisella kokonaistuntimäärällä.

14.24 Omistuksia muissa yrityksissä koskevat liitetiedot

MÄÄRÄYS (kohdat 100–101)

- (100) STMtpA 13 §:n mukainen liitetieto annetaan siten, että siinä esitetään erikseen tiedot saman konsernin yrityksistä, osakkuusyrityksistä ja muista omistusyhteisyhteisöistä sekä muista osakkeista ja osuuksista. Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevien osakkeiden ja osuuksien tiedot on annettava erittelyssä, mikäli kyseessä ovat osakkeet ja osuudet edellä mainittujen osakkeiden ja osuuksien kanssa ylittävät STMtpA 13 §:n 1 momentin 2 kohdan rajat. Erittely annetaan vain tilikaudelta.
- (101) Pienet asunto- ja kiinteistöyhteisöt voidaan yleensä jättää erittelemättä niiden vähäisen merkityksen johdosta. Liitetieto tulee kuitenkin harkittavaksi erityisesti silloin, kun edellä mainitut yhteisöt eivät ole keskinäisiä yhteisöjä tai kun yhteisöt harjoittavat muutakin kuin kiinteistön omistusta ja hallintaa.

14.25 Lähipiirilainat ja lähipiirille annetut vakuudet ja vastuusitoumukset (ei koske lailla perustettuja eläkelaitoksia) ja lähipiiriliiketoimet

- (102) Vahinko- ja henkivakuutusyhtiön, työeläkelaitoksen sekä vakuutusyhdistyksen tilinpäätöksen liitteenä annetaan KPA 2 luvun 7 b §:n mukainen tieto lähipiiriliiketoimista.
- (103) Vahinko- ja henkivakuutusyhtiö, työeläkevakuutusyhtiö sekä vakuutusyhdistys voi vaihtoehtoisesti antaa lähipiiriä koskevat tiedot myös toimintakertomuksessa (OYL 8 luku 6 § 1 mom.). (Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)

MÄÄRÄYS (kohta 104)

- (104) Vakuutusyrityksen lähipiiriin (IAS 24 ja OYL 8 luku 5 § 1 mom.) kuuluvan henkilön tai yhteisön hyväksi annetut vakuudet ja vastuusitoumukset esitetään vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevassa liitetiedossa omana eränään (luku 14.23). *(Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)*

14.26 Pääomalainat

MÄÄRÄYS (kohta 105)

- (105) VYL 15 luvun 2 §:ssä ja VakYhdL 1 luvun 5c §:ssä sekä OYL 12 luvussa tarkoitetusta pääomalainasta ilmoitetaan velkoja, pääomalainan määrä, pääasialliset lainaehdot ja lainalle maksettavaksi sovittu kuluksi kirjaamaton korko tai muu hyvitys. Mikäli pääomalaina on julkisen kaupankäynnin kohteena tai Euroclear Finland Oy:n hoidossa, annetaan tämä tieto eikä velkoja tarvitse ilmoittaa.

14.27 Vakavaraisuutta koskevat liitetiedot

MÄÄRÄYS (kohta 106)

- (106) Työeläkevakuutusyhtiön on esitettävä seuraavat vakavaraisuutta koskevat tiedot (ei koske konsernia):

Vakavaraisuuspääoma¹

- Oma pääoma ehdotetun voitonjaon vähentämisen jälkeen²
- Tilinpäätössiirtojen kertymä
- Omaisuuuden käypien arvojen ja taseen kirjanpitoarvojen välinen arvostusero
- Osittamaton lisävakuutusvastuu
- Pääomalainat
- Aineettomat hyödykkeet(-)
- Taseen ulkopuoliset sitoumukset
- Muut erät⁻³

TVYL 17 §:n (työeläkelaitokset) vähimmäispääomavaatimus

(Annettu 7.3.2019, voimaan 31.3.2019)

14.28 Riskit ja riskienhallinta

MÄÄRÄYS (kohdat 107–112)

- (107) Tilinpäätöksen liitetiedoissa on selvitettävä vakuutusyhtiön riskienhallinnan yleiset periaatteet (riskienhallintapolitiikka), riskienhallinnan organisointi, riskienhallinnan vastuu ja valvonta, riskienhallinnan prosessit ja riskit (riskien luokittelu, riskimittarit, valvonnanrajat) sekä raportointi.

¹ Työeläkevakuutusyhtiön vakavaraisuuspääoma on määritelty TVYL 16 §:ssä.

² TVYL 16 §:ssä tarkoitettu vakavaraisuuspääoma eritellään siten, että oma pääoma tappioiden ja ehdotetun voitonjaon vähentämisen jälkeen sekä arvostuserot esitetään netotettuina.

³ Esimerkiksi TVYL 16 d §:n mukaiset omistukset

- (108) Liitetiedoissa tulee lisäksi kuvata (määrällisesti ja/tai sanallisesti) vakuutusyhtiön kannalta olennaisia riskejä kuten vakuutusriskejä, sijoitusriskejä, operatiivisia riskejä ja muita riskejä.
- (109) Vakuutusriskien osalta tulee liitetiedoissa kertoa:
- Riskien määrittely ja riskienhallinnanstrategiat
 - Riskienhallintaprosessit
 - Vakuutusmatemaattiset oletukset ja
 - Määrällisiä tietoja vakuutusriskeistä.
- (110) Sijoitusriskien osalta tulee liitetiedoissa kertoa:
- Riskien määrittely ja riskienhallintastrategiat
 - Riskienhallintaprosessit ja
 - Määrällisiä tietoja sijoituskannan riskirakenteesta.
- (111) Operatiivisten riskien osalta tulee liitetiedoissa kertoa:
- Riskien määrittely ja riskienhallintastrategia
 - Riskienhallintaprosessit ja
 - Kuvaus olennaisista operatiivisista riskeistä.
- (112) Muiden riskien osalta tulee liitetiedoissa kertoa:
- Riskien määrittely ja riskienhallintastrategia
 - Riskienhallintaprosessit ja
 - Kuvaus olennaisista muista riskeistä.

14.29 Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

MÄÄRÄYS (kohta 113)

- (113) Mitä edellä tässä luvussa 14 on määrätty vakuutusyhtiön liitetiedoista sovelletaan myös konsernin liitetietoihin.

15 Tunnusluvut

- (1) Vakuutusyhtiölain (VYL) 8 luvussa säädetään vakuutusyhtiön omasta pääomasta, tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja konsernista.
- (2) Finanssivalvonnan oikeus antaa kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevia velvoittavia määräyksiä perustuu VYL 8 luvun 29 §:ään.
- (3) VYL 8 lukua ja siihen sisältyviä Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuuksia sovelletaan
 - työeläkevakuutusyhtiöihin sen mukaan, mitä TVYL 1 §:ssä säädetään
 - vakuutusyhdistyksiin sen mukaan, mitä VakYhdL 10 luvun 1 §:ssä säädetään
 - kolmannen maan vakuutusyhtiöiden Suomessa oleviin ulkomaisiin sivuliikkeisiin sen mukaan, mitä UVYL 40 b §:ssä säädetään ja
 - lailla perustettuihin eläkelaitoksiin sen mukaan mitä merimieseläkelain 196 §:ssä ja maatalousyrittäjän eläkelain 126 §:ssä säädetään.
- (4) Tunnuslukujen laskennassa ja esittämisessä on noudatettava STMtpA:ta ja tämän määräyksen säännöksiä.

15.1 Työeläkelaitoksen taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

15.1.1 Yleistä

MÄÄRÄYS (kohdat 5-12)

- (5) Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut koskevat tunnuslukujen laskentaperiaatteiden osalta kaikkia työeläkelaitoksia. Tunnuslukukäsitteet ovat vastaavat kuin tuloslaskelmassa ja taseessa, jollei jäljempänä toisin määritellä.
- (6) Tunnusluvut julkaistaan tilinpäätöksessä ja osavuosisraportissa tässä määräyksessä esitettyssä muodossa (liite 1.1 - 1.10 ja 2.1 - 2.6). Sen varmistamiseksi, että tilinpäätös tunnuslukuineen antaa eläkelaitoksen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta oikean ja riittävän kuvan, on tunnuslukujen yhteydessä annettava tarvittaessa lisätietoja.
- (7) Tunnuslukujen laskentaperiaatteita noudatetaan myös silloin, kun tunnuslukuja ilmoitetaan muuallakin kuin tilinpäätöksessä ja osavuosisraportissa. Tunnusluvun nimeä ei saa käyttää, mikäli tunnusluvun laskennassa poiketaan tästä määräyksestä.
- (8) Tunnusluvut esitetään tilinpäätöksessä viideltä viimeksi päättyneeltä tilikaudelta tai, jos työeläkelaitos ei ole toiminut viittä tilikautta, työeläkelaitoksen koko toiminta-ajalta. Tilinpäätöksen liitetiedoissa on tunnuslukujen lisäksi ilmoitettava niiden laskentakaavat ja tunnuslukujen sisältö.
- (9) Tilinpäätöksen liitetiedoissa tunnusluvut esitetään vähintään miljoonan euron tarkkuudella ja prosentit sekä suhdeluvut vähintään desimaalin tarkkuudella.
- (10) Tunnusluvun sama arvo ilmoitetaan myös siinä tapauksessa, että se on negatiivinen.
- (11) Tunnusluvut lasketaan sijoitustoiminnan osalta pääasiassa käyvin arvoin.

- (12) Osavuosisiraportin tiedot esitetään, mikäli eläkelaitos julkaisee osavuosisiraportin tai vastaavan raportin, kyseiseltä kaudelta, vastaavan ajankohdan tiedot edelliseltä tilikaudelta ja edellisen tilikauden tiedot.

15.1.2 Tunnuslukujen laskentakaavat ja analyysien esittäminen

MÄÄRÄYS (kohdat 13–57)

Maksetut eläkkeet ja muut korvaukset

- (13) Tunnusluku vastaa tuloslaskelman erää Maksetut korvaukset ilman korvaustoiminnan ja työkyvyttömyysriskin hallinnasta aiheutuneita kuluja. (Annettu 29.2.2016, voimaan 1.3.2016)

Sijoitustoiminnan nettotuotto

- (14) Sijoitustoiminnan nettotuotto on sijoitustoiminnan tuottojen ja kulujen erotus. Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin esitetään suhteessa sitoutuneeseen pääomaan.
- (15) Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin suhteessa sitoutuneeseen pääomaan lasketaan sijoituslajeittain ja sijoitusten yhteismäärälle ottaen huomioon päivittäin tai kuukausittain aikapainotetut kassavirrat. Ellei käytävissä ole kassaperusteista laskentaa, voidaan tuotto laskea suoriteperusteisesti.
- (16) Kauden tuotto lasketaan niin sanottua mukautettua Dietz'in kaavaa (aika- ja rahapainotettua kaavaa) käyttäen niin, että sitoutunut pääoma lasketaan lisäämällä kauden alun markkina-arvoon kauden aikaiset kassavirrat painotettuina sillä suhteellisella osuudella koko kauden pituudesta, joka on jäljellä tapahtumapäivästä tai tapahtumakuukauden puolivälistä kauden loppuun. Tuotto sitoutuneelle pääomalle voidaan laskea myös muulla tavalla, jos sen antama tulos ei tarkkuudeltaan olennaisesti poikkea edellä mainitulla menetelmällä saadusta tuloksesta.
- (17) Tuoton laskentaperiaatteen osalta on noudatettava jatkuvuutta eikä menetelmän tarkkuustasoa saa heikentää aikaisemmin käytetystä tasosta (päiväpainotuksesta ei saa siirtyä takaisin kuukausipainotukseen). Sellaisen omaisuusryhmän, kuten kiinteistöt, johon ei voida soveltaa päiväkohtaista laskentaa, tuotto voidaan laskea käyttämällä kuukausikohtaista laskentaa.

Kassavirralla tarkoitetaan myyntien/tuottojen ja ostojen ja kulujen erotusta.

- (18) Johdannaisten tuotot ja kulut kohdistetaan alla olevalle omaisuuserälle. Ei-suojaavan johdannaisen tuotot ja kulut merkitään siten kuin vastaavan omaisuuserän tuotot ja kulut, esimerkiksi osakejohdannaisten tuotot ja kulut käsitellään osakkeiden ryhmässä.
- (19) Valuutasta johtuvat tuotot ja kulut kohdistetaan alla olevalle omaisuuserälle.
- (20) Korkorahastojen tuotot kohdistetaan samalla tavalla kuin korkorahastot on kohdistettu sijoitusjakaumassa: pitkän koron rahastot joukkovelkakirjalainoihin ja lyhyen koron rahastot rahamarkkina-sijoituksiin. Sijoitusrahastoihin ja niihin rinnastettaviin muihin yhteissijoitusyrityksiin, jotka sijoittavat kiinteistöihin ja kiinteistöyhteisöihin, tehtyjen sijoitusten osalta menetellään vastaavasti.
- (21) Sijoituslajeille kohdistamattomia tuottoja ja kuluja ovat esimerkiksi sijoitustoiminnan hoitokulut (kuten oman sijoitusorganisaation kulut ja ulkopuoliselle maksetut varainhoitopalkkiot), sijoitustoiminnan muut tuotot ja kulut (kuten säilytyspalkkiot ja vakuutusliikkeen valuuttakurssierot) siltä

osin kuin niitä ei pystytä kohdistamaan omaisuuslajeille, toimitusmaksut, takaisinmaksupalkkiot ja muut korkotuotot.

- (22) Rahoihin ja pankkisaamisiin sisältyvien sekä euromääräisten että valuuttatilien tuotot kirjataan erään "Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset".
- (23) Tase-erä Rahat ja pankkisaamiset otetaan mukaan sijoitusten markkina-arvoon ja sitoutuneeseen pääomaan samoin kauppahintasaamiset ja -velat.
- (24) Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (liite 1.8 ja 2.6 osavuosisiraportti).

Sijoitusjakauma käyvin arvo

- (25) Perusjakauma tarkoittaa käteissijoitusten ja johdannaisten yhteenlaskettua markkina-arvoa. Riskikorjattu jakauma tarkoittaa käteissijoitusten ja johdannaisten deltakorjattujen (futuuri- ja termiini- kohde-etuus sekä optioiden kohde-etuus kerrottuna option deltalla eli johdannaisen riskivai- kutus) kohde-etuusarvojen yhteenlaskettua arvoa. Riskikorjattuun jakaumaan ei lasketa mukaan johdannaisten markkina-arvoa.
- (26) Korkorahastoista pitkän koron rahastot sisältyvät joukkovelkakirjalainoihin ja lyhyen koron rahas- tot rahamarkkinasijoituksiin. Sijoitukset sijoitusrahastoihin ja niihin rinnastettaviin muihin yhteissi- joitusyrityksiin, jotka sijoittavat kiinteistöihin ja kiinteistöyhteisöihin, luetaan kiinteistöisijoituksiin.
- (27) Johdannaisten siirtyvissä erissä olevat laskennalliset arvostuserot ja ennakkomaksuissa olevat preemiot kohdistetaan alla olevalle omaisuuserälle.
- (28) Raportin kohtaan Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset otetaan mukaan tase-erä Rahat ja pankkisaamiset, kauppahintasaamiset ja -velat sekä johdannaisten vakuudet.
- (29) Kohta Muut sijoitukset eritellään raportissa Hedge-rahastoihin, hyödykesijoituksiin ja muihin sijoit-uksiin.
- (30) Sijoitusjakauman alaviitteeksi lisätään joukkovelkakirja -salkun modifioitu duraatio (D mod).
- (31) Sijoitusjakauma käyvin arvioin (liite 1.7 ja 2.5 osavuosisiraportti).

Liikevaihto

- (32) Liikevaihto =
- +vakuutusmaksutulo ennen vakuutusmaksusaamisten luottotappioita ja jälleenvakuuttajien osuutta
 - +sijoitustoiminnan nettotuotto kirjanpidossa ja
 - +muut tuotot
- (33) Liikevaihtoa laskettaessa Mek ja Mela ottavat mukaan myös valtion osuuden ja Mela lisäksi kan- saneläkelaitoksen osuuden.

Kokonaisliikekulut

- (34) Kokonaisliikekulut lasketaan määräyksen luvun 14.9.2 mukaisesti.

Kokonaistulos

- (35) Kokonaistulos(ei koske Melaa)=
 +Vakuutusliikkeen tulos
 +Sijoitustoiminnan tulos käyvin arvo
 +Hoitokustannustulos
 +Muu tulos

Tulosanalyysi (ei koske Melaa)

- (36) Hoitokustannustulosta ja vakuutusliikkeen tulosta laskettaessa maksun eri osat lasketaan lisäämällä tilivuoden maksuihin sisältyviin osiin tilivuotta edeltävältä vuodelta toteutuneen tarkistusmaksun ja tilinpäätöksessä arvioidun tarkistusmaksun erotuksesta johtuva kyseisen osan korjaus per 1.7.v-1. (Annettu 7.3.2019, voimaan 31.3.2019)

Vakuutusliikkeen tulos (Liite 1.10)

- (37) Vakuutusmaksutulosta vähennetään korvausratkaisuista aiheutuvien liikekulujen kattamiseen käytettävissä oleva maksuosaa.
- (38) Vastuuvelan muutoksessa ja maksetuissa rahastoiduissa eläkkeissä otetaan huomioon tilivuotta edeltävältä vuodelta toteutuneen suureen ja tilinpäätöksessä arvioidun suureen erotuksesta johtuva korjaus.
- (39) Vastuunsiirtojen vaikutus vastuuvelan muutokseen eliminoidaan.
 Vastuuvelan tuottovaatimus
- (40) Vastuuvelalle hyvitetävä korko lasketaan alla olevan kaavan mukaisesti kullekin vastuuvelan osalle käyttäen kunkin osan laskuperusteissa määrätyn korkokannan keskikorkoa r .

$$r\bar{V}_{v-1} + \frac{(1+r)^{0,5} - 1}{(1+r)^{0,5}} (V_v^{TP} - (1+r)\bar{V}_{v-1})$$

\bar{V}_{v-1} on tilinpäätösvootta edeltävän vuoden tarkka vastuuvelka ja V_v^{TP} ja tilinpäätöksen mukainen vastuuvelka.

- (41) Tilivuoden aikana yhtiöön tulleiden vastuunsiirtojen osalta korko lasketaan siirtohetkestä tilivuoden loppuun. Menneiden vastuunsiirtojen osalta korko lasketaan vuoden alusta siirtohetkeen asti.
- (42) Tilivuoden aikana ositetun lisävakuutusvastuun osaan V^{A2} siirretyn erän korko lasketaan tilivuoden alusta siirtohetkeen. Vastuunosasta tilivuoden aikana tapahtuneiden suoristusten osalta korko lasketaan vuoden alusta suoritushetkeen asti.
- (43) Osaketuottosidonnaisen vastuuvelan osalta otetaan huomioon tilinpäätöksessä arvioidun ja edellisen vuoden järjestelmätasolla tasatun vastuuvelan erotuksen lisäksi edellisen vuoden tilinpäätösarvion korjaava erä. Vastuunsiirtojen vaikutus eliminoidaan.

Hoitokustannustulos (Liite 1.9)

- (44) Hoitokustannustulosta laskettaessa vakuutusmaksun hoitokustannusosassa huomioidaan myös hoitokustannusosan alennukseen liittyvän velan muutos. *(Annettu 13.12.2019, voimaan 31.12.2019)*
- (45) Vakuutusmaksun hoitokustannusosiin mukaan otetaan myös TEL lisäeläketurvan tasausvastuusta siirrettävä osa sekä tilivuoden maksutuloon sisältyvän TyEL 163 §:n ja TyEL 186 §:n mukaisen maksun korotuksen määrän arvio 31.12.2019 asti ja 1.1.2020 jälkeen peritty laiminlyöntimaksun arvio. Huomioon otetaan myös edellisen tilivuoden toteutuneen ja arvion erotus. *(Annettu 13.12.2019, voimaan 31.12.2019)*
- (46) Ilmarisen vastuovelkaan siirtyneistä Eteran vastuovelkaan 31.12.2006 sisältyneistä "vanhan kannan" korkeammista hoitokuluista sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien laskuperusteiden mukaisesti vapautuva määrä lisätään Ilmarisen hoitokustannustulosta laskettaessa maksun hoitokustannusosaan. *(Annettu 7.3.2019, voimaan 31.3.2019)*
- (47) Toimintokohtaisiin liikekuluihin luetaan hoitokustannusosalla katettavat liikekulut mukaan lukien suunnitelman mukaiset poistot.
- Muu tulos
- (48) Sisältää mm. vakuutusmaksujen, kustannustenjakosuoritusten ja Eläketurvakeskuksen kustannusosuuksien epätasaisesta jakautumisesta aiheutuneet korkoerät sekä poistettuihin YEL-maksuihin ja siirtymämaksuihin sisältyvät korot, lakisääteisistä maksuista tulevan tuloksen, vastuunsiirroista johtuvan osittamattoman lisävakuutusvastuun muutoksen, vakuutusmaksuvastuun osan V^{A2} koron, muut tuotot ja kulut sekä analyysillä eriteltyihin tuloksiin sisältyvä laskentatekninen epätarkkuus.
- (49) Osittamattoman lisävakuutusvastuun muutokseen ei tulosanalyysissä lasketa mukaan kannanluovutuksen vaikutusta.

(Annettu 11.10.2016, voimaan 31.12.2016)

Työkyvyttömyysriskin hallinta (ei koske Melaa)

- (50) Eläkelaitoksen tulee ilmoittaa korvauskuluihin tilikaudella kirjatut työkyvyttömyysriskin hallintaan tähtäävästä toiminnasta aiheutuneet kulut, työkyvyttömyysriskin hallintaosasta saatu maksutulo sekä edellä mainittujen erien suhde. Lisäksi eläkelaitoksen tulee ilmoittaa liikekuluksi kirjatut, hoitokustannusosalla katetut työkyvyttömyysriskin hallitsemisesta aiheutuneet kulut¹. *(Annettu 29.2.2016, voimaan 1.3.2016)*

Vakavaraisuuspääoma (ei koske Melaa)

- (51) Vakavaraisuuspääoma ja sitä koskevat tunnusluvut esitetään myös kuvan muodossa viideltä vuodelta. Vakavaraisuuspääoman esitystä koskeva kuvavaatimus koskee myös osavuosisiraporttia.
- vakavaraisuusraja
 - vakavaraisuuspääoman enimmäismäärä
 - vakavaraisuuspääoma

¹ Vuodesta 2016 lähtien erään ei sisällytetä eläkelaitokseen työsuhteessa olevan oman henkilöstön työkyvyttömyysriskin hallintaan liittyviä henkilöstökuluja.

- Eläkevarat suhteessa STM asetuksen (614/2008) 11 §:n 10 kohdan mukaiseen vastuovelkaan (vakavaraisuusaste %)
- Vakavaraisuuspääoma suhteessa vakavaraisuusrajaan (vakavaraisuusasema)

(52) Euromääräiset luvut esitetään yhdessä kuvassa, suhdelukuina esitettävät luvut voidaan esittää yhdessä tai erikseen.

Eläkevarat

(53) Eläkevarat = STM asetuksen (614/2008) 11 §:n 10 kohdan mukaisesti

TyEL-palkkasumma, YEL-työtulosumma ja MYEL- työtulosumma

(54) Tilinpäätösajankohdan tai osavuosisiraportointiajankohdan mukainen palkkasumma- ja työtulosumma- arvio koko vuodelta.

Vakuutusten, vakuutettujen ja eläkkeensaajien lukumäärä

(55) Lukumäärä, joka on tilinpäätöshetken tai osavuosisiraportointihetken mukainen.

(56) TyEL-vakuutetuista lasketaan niiden lukumäärä, joilla on ollut ansioita viimeisen kuukauden aikana, kuitenkin siten, että jokainen tulee lasketuksi vain kerran. *(Annettu 7.3.2019, voimaan 31.3.2019)*

(57) Perhe-eläkkeessä eläkkeensaajien lukumäärä lasketaan yhdeksi riippumatta edunsaajien lukumäärästä.

15.2 Henki- ja vahinkovakuutusyhtiön taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut ja osakekohtaiset tunnusluvut

15.2.1 Yleistä

(58) Tätä lukua sovelletaan myös vakuutusyhdistyksiin ja kolmannen maan vakuutusyhtiöiden Suomessa oleviin sivuliikkeisiin.

(59) Määräyksen tunnusluvut esitetään erillistilinpäätöksessä ja ne voidaan esittää myös vakuutusyhtiön konsernitilinpäätöksessä. IFRS-konsernitilinpäätöksen laativan vakuutusyhtiön emoyrityksen tulee esittää tunnusluvut myös erillistilinpäätöksessään.

(60) IFRS-konsernitilinpäätöksessä suositellaan esitettäväksi tässä määräyksessä tarkoitetut tunnusluvut soveltuvin osin. Mikäli IFRS-konsernitilinpäätöksessä tunnusluvussa käytettyjen erien laskentaperiaatteet poikkeavat suomalaisesta kirjanpitokäytännöstä, tulee tunnusluvun nimeen lisätä tarkennus "(IFRS)".

MÄÄRÄYS (kohdat 61–74)

(61) Muussa kuin edellä määräyksen kohdassa (59) mainitussa tapauksessa tässä esitettyä tunnusluvun nimeä ei saa käyttää, mikäli tunnusluvun laskennassa poiketaan tästä määräyksestä.

(62) Tunnuslukujen laskentaperiaatteita noudatetaan myös silloin, kun ilmoitetaan tunnuslukuja muulloinkin kuin tilinpäätöksessä, konsernitilinpäätöksessä, tilinpäätöstiedotteessa, osavuosisikatsauksessa tai johdon osavuotisessa selvityksessä.

- (63) Tunnusluvut julkaistaan tilinpäätöksessä ja osavuosisiraportissa tässä määräyksessä esitetystä muodosta (liite 3.1 - 3.6 ja 4.1 - 4.4). Sen varmistamiseksi, että tilinpäätös/tunnuslukuraportti tunnusteluineen antaa vakuutusyhtiön/konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta oikean ja riittävän kuvan, on tunnuslukujen yhteydessä annettava tarvittaessa lisätietoja.
- (64) Tunnusluvut esitetään tilinpäätöksessä viideltä viimeksi päättyneeltä tilikaudelta tai, jos yhtiö ei ole toiminut viittä tilikautta, yhtiön koko toiminta-ajalta. Tilinpäätöksen liitetiedoissa on lisäksi esitettävä tunnuslukujen laskentakaavat ja tunnuslukujen laskentaperiaatteet.
- (65) Tilinpäätöksen liitetiedoissa tunnusluvut esitetään vähintään miljoonan euron tarkkuudella ja prosentit sekä suhdeluvut vähintään desimaalin tarkkuudella.
- (66) Tunnusluvun saama arvo ilmoitetaan myös siinä tapauksessa, että se on negatiivinen.
- (67) Tunnusluvut lasketaan sijoitustoiminnan osalta pääasiassa käyvin arvoin.
- (68) Liikevaihto-tunnusluvun esittäminen on vapaaehtoista. Mikäli jonkin muun tunnusluvun laskennan yhteydessä käytetään apuna liikevaihtoa, on liikevaihto laskettava tässä määräyksessä esitetyllä tavalla.
- (69) Osavuosisiraportin tiedot esitetään, mikäli henki- tai vahinkovakuutusyhtiö julkaisee osavuosisiraportin, kuluvalta kaudelta, vastaavan ajankohdan tiedot edelliseltä tilikaudelta ja edellisen tilikauden tiedot.

Pääomalaina

- (70) Mikäli pääomalainan (saatu) tilikauden aikana kertynyttä korkoa ei ole merkitty tuloslaskelmaan tai mikäli tilikauden ja aikaisempien tilikausien aikana kertynyttä korkoa ei ole merkitty tuloslaskelmaan ja taseeseen, nämä vähennetään tunnusluvuissa käytettävästä tuloksesta ja/tai omasta pääomasta. Pääomalainaa ei oteta huomioon tunnusluvuissa omaan pääomaan kuuluvana eränä, mikäli se on esitetty velkana. (Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)

Verot

- (71) Tunnuslukuja laskettaessa veroina esitetään sekä tuloverot että muut välittömät verot. Tuloveroina otetaan huomioon tilikauden veron ja tuloslaskelmaan merkityn laskennallisen veron yhteismäärä. Tilikauden verolla tarkoitetaan tilikaudelta tai aikaisemmilta tilikausilta maksettua tai palautettua tai maksuun pantavaa tai palautettavaa veroa. Tuloveroilla tarkoitetaan tavanomaiseen liiketoimintaan liittyviä veroja. Jos aikaisempiin tilikausiin kohdistuvien verojen määrä on olennainen, ilmoitetaan tämä tunnusluvusta annettavan tiedon yhteydessä. (Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)

Laskennalliset verovelat ja -saamiset

- (72) Tunnusluvuissa otetaan huomioon kaikki laskennalliset verovelat ja -saamiset sekä niiden muutokset KILA:n laskennallisista verovelosta ja -saamisista (12.9.2006) antaman yleisohjeen mukaisesti, riippumatta siitä onko kaikkia laskennallisia veroja kirjattu taseeseen. Jos kaikkia laskennallisia verovelkoja ja -saamisia ja niiden muutoksia ei ole sisällytetty tuloslaskelmaan ja taseeseen, kerrotaan tunnuslukujen yhteydessä, että ne on sisällytetty tunnuslukuihin ja annetaan tästä menettelystä tarvittavat lisätiedot.

Tilinpäätössiirtojen kertymä

- (73) Omaan pääomaan kuuluva osuus tilinpäätössiirtojen kertymästä (tehtyjen ja suunnitelman mukaisten poistojen kertyneestä erotuksesta ja verotusperusteisista varauksista) otetaan huomioon tunnuslukuja laskettaessa, toisin sanoen tilinpäätössiirtojen kertymästä vähennetään laskennallinen verovelka ennen erän huomioon ottamista omana pääomana. Vastaavasti menetellään konsernitilinpäätöksessä. (Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)

Pakolliset varaukset

- (74) Pakolliset varaukset rinnastetaan tunnuslukuja laskettaessa vieraaseen pääomaan niiden taloudellisen luonteen mukaisesti.

15.2.2 Tunnuslukujen laskentakaavat ja analyysien esittäminen

15.2.2.1 Yleiset taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

MÄÄRÄYS (kohdat 75–107)

Liikevaihto

- (75) Vahinkovakuutuksen liikevaihto:
+vakuutusmaksutuotot ennen jälleenvakuuttajien osuutta
+sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa
+muut tuotot

- (76) Henkivakuutuksen liikevaihto:
+vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta
+sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa
+muut tuotot

Liikevoitto tai -tappio ja kokonaistulos

- (77) Liikevoitto tai -tappio=
±voitto tai tappio ennen tasoitusmäärän muutosta, tilinpäätössiirtoja ja veroja (vahinkovakuutus)
±voitto tai tappio ennen tasoitusmäärän muutosta, lisäetuja (asiakasetuja), tilinpäätössiirtoja ja veroja (henkivakuutus)

(Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)

Tulosanalyysit

- (78) Vahinkovakuutuksen tulosanalyysi

Vakuutusmaksutuotot
Korvauskulut
Liikekulut
Muut vakuutustekniset tuotot ja kulut
Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta

Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonkorotukset
niiden oikaisut ja arvon muutokset

Muut tuotot ja kulut
 Osuus osakkuusyritysten voitoista tai tappioista¹
 Liikevoitto tai -tappio

Tasoituskäytön muutos
 Voitto tai tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja

Tilinpäätössiirrot
 Tuloverot ja muut välittömät verot
 Vähemmistöosuudet¹
 Tilikauden voitto tai tappio

(Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)

(79) Henkivakuutusyhtiön tulosanalyysi

Vakuutusmaksutulo
 Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonkorotukset,
 niiden oikaisut ja arvon muutokset
 Maksetut korvaukset
 Vastuuvelan muutos ennen lisäetuja (asiakasetuja) ja
 tasoituskäytön muutosta
 Liikekulut
 Muut vakuutus tekniset tuotot ja kulut
 Vakuutus tekninen tulos ennen lisäetuja (asiakasetuja) ja
 tasoituskäytön muutosta

Muut tuotot ja kulut
 Osuus osakkuusyritysten voitoista tai tappioista¹
 Liikevoitto tai -tappio

Tasoituskäytön muutos
 Lisäedut (asiakasedut)²

Voitto tai tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja
 Tilinpäätössiirrot
 Tuloverot ja muut välittömät verot
 Vähemmistöosuudet¹⁾
 Tilikauden voitto tai tappio

(Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)

¹ Koskee konsernitilinpäätöstä

² Lisäetuihin sisällytetään takuukoron ylittävät korot

Kokonaistulos

- (80) Kokonaistulos=
Liikevoitto/-tappio
+/- taseen ulkopuolisten arvostuserojen, käyvän
arvon rahaston ja arvonkorotusrahaston muutos

Sijoitustoiminnan nettotuotto

- (81) Sijoitussidonnaisen vakuutuksen tuotot eivät ole mukana sijoitustoiminnan tuottolaskennassa.
- (82) Sijoitustoiminnan nettotuotto on sijoitustoiminnan tuottojen ja kulujen erotus. Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin esitetään suhteessa sitoutuneeseen pääomaan.
- (83) Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin suhteessa sitoutuneeseen pääomaan lasketaan sijoituslajeittain ja sijoitusten yhteismäärälle ottaen huomioon päivittäin tai kuukausittain aikapainotetut kassavirratt. Ellei käytävissä ole kassaperusteista laskentaa, voidaan tuotto laskea suoriteperusteisesti. Vakuutusyhdistykset, pienet vakuutusyhtiöt (sijoitusomaisuus alle 250 miljoonaa euroa) ja pienet sivuliikkeet (sijoitusomaisuus alle 250 miljoonaa euroa) voivat käyttää tunnuslukuja laskiessaan sitoutuneena pääomana sijoitusten vuoden alun ja lopun keskiarvoa käyvin arvoin ja sijoitusten tuottoina sijoitusten kirjanpidollisia tuottoja, joita oikaistaan sijoitusten arvostuseroilla.
- (84) Kauden tuotto lasketaan niin sanottua mukautettua Dietz:in kaavaa (aika- ja rahapainotettua kaavaa) käyttäen niin, että sitoutunut pääoma lasketaan lisäämällä kauden alun markkina-arvoon kauden aikaiset kassavirratt painotettuina sillä suhteellisella osuudella koko kauden pituudesta, joka on jäljellä tapahtumapäivästä tai tapahtumakuukauden puolivälistä kauden loppuun. Tuotto sitoutuneelle pääomalle voidaan laskea myös muulla tavalla, jos sen antama tulos ei tarkkuudeltaan olennaisesti poikkea edellä mainitulla menetelmällä saadusta tuloksesta.
- (85) Tuoton laskentaperiaatteen osalta on noudatettava jatkuvuutta eikä menetelmän tarkkuustasoa saa heikentää aikaisemmin käytetystä tasosta (päiväpainotuksesta ei saa siirtyä takaisin kuukausipainotukseen). Sellaisen omaisuusryhmän kuten kiinteistöt, johon ei voida soveltaa päiväkohtaista laskentaa, tuotto voidaan laskea käyttämällä kuukausikohtaista laskentaa.
- Kassavirralla tarkoitetaan myyntien/tuottojen ja ostojen ja kulujen erotusta.
- (86) Johdannaisten tuotot ja kulut kohdistetaan alla olevalle omaisuuserälle. Ei-suojaavan johdannaisen tuotot ja kulut merkitään siten kuin vastaavan omaisuuserän tuotot ja kulut, esimerkiksi osakejohdannaisten tuotot ja kulut käsitellään osakkeiden ryhmässä.
- (87) Valuutasta johtuvat tuotot ja kulut kohdistetaan alla olevalle omaisuuserälle.
- (88) Korkorahastojen tuotot kohdistetaan samalla tavalla kuin korkorahastot on kohdistettu sijoitusjakaumassa: pitkän koron rahastot joukkovelkakirjalainoihin ja lyhyen koron rahastot rahamarkkinasijoituksiin. Sijoitusrahastoihin ja niihin rinnastettaviin muihin yhteissijoitusyrityksiin, jotka sijoittavat kiinteistöihin ja kiinteistöyhteisöihin, tehtyjen sijoitusten osalta menetellään vastaavasti.
- (89) Sijoituslajeille kohdistamattomia tuottoja ja kuluja ovat sijoitustoiminnan hoitokulut (kuten oman sijoitusorganisaation kulut ja ulkopuoliselle maksetut varainhoitopalkkiot), sijoitustoiminnan muut tuotot ja kulut (kuten säilytyspalkkiot ja vakuutusliikkeen valuuttakurssierot) siltä osin kuin niitä ei

pystytä kohdistamaan omaisuuslajeille, toimitusmaksut, takaisinmaksupalkkiot ja muut korkotuotot.

- (90) Rahoihin ja pankkisaamisiin sisältyvien sekä euromääräisten että valuuttatilien tuotot kirjataan erään ”Muut rahoitusvälineet ja talletukset.
- (91) Tase-erä Rahat ja pankkisaamiset on mukana sijoitusten markkina-arvossa ja sitoutuneessa pääomassa samoin kauppahintasaamiset ja -velat.
- (92) Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (liite 3.6 ja 4.4 osavuosisiraportti).

Sijoitusjakauma käyvin arvoin

- (93) Perusjakauma tarkoittaa käteissijoitusten ja johdannaisten yhteenlaskettua markkina-arvoa. Riskikorjattu jakauma tarkoittaa käteissijoitusten ja johdannaisten deltakorjattujen (futuuri- ja termiini- kohde-etuus sekä optioiden kohde-etuus kerrottuna option deltalla eli johdannaisen riskivaihtelu) kohde-etuusarvojen yhteenlaskettua arvoa. Riskikorjattuun jakaumaan ei lasketa mukaan johdannaisten markkina-arvoa.
- (94) Sijoitussidonnaisen vakuutuksen sijoitukset eivät ole mukana sijoitusjakaumassa.
- (95) Korkorahastoista pitkän koron rahastot sisältyvät joukkovelkakirjalainoihin ja lyhyen koron rahastot rahamarkkinasijoituksiin. Sijoitukset sijoitusrahastoihin ja niihin rinnastettaviin muihin yhteissijoitusyrityksiin jotka sijoittavat kiinteistöihin ja kiinteistöyhteisöihin luetaan kiinteistösijoituksiin.
- (96) Johdannaisten siirtyvissä erissä olevat laskennalliset arvostuserot ja ennakkomaksuissa olevat preemiot kohdistetaan alla olevalle omaisuserälle.
- (97) Raportin kohtaan Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset otetaan mukaan tase-erä Rahat ja pankkisaamiset, kauppahintasaamiset ja -velat sekä johdannaisten vakuudet.
- (98) Kohta ”Muut sijoitukset” eritellään raportissa Hedge-rahastoihin, hyödykesijoituksiin ja muihin sijoituksiin.
- (99) Sijoitusjakauman alaviitteeksi lisätään joukkovelkakirja –salkun modifioitu duraatio (D mod).
- (100) Sijoitusjakauma käyvin arvoin (liite 3.5 ja 4.3 osavuosisiraportti).

Kokonaispääoman tuotto ilman sijoitussidonnaista vakuutusta prosentteina (käyvin arvoin)

- (101) Kokonaispääoman tuotto=
±liikevoitto tai tappio
+korkokulut ja muut rahoituskulut
+perustekorkokulu
±arvonkorotusrahastoon/ käyvän arvon rahastoon kirjattu arvonkorotus/peruutus
±sijoitusten arvostuserojen muutos
-
- x 100
- +taseen loppusumma
-sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvélka
±sijoitusten arvostuserot

- (102) Tunnusluvun jakaja lasketaan tilikauden ja edellisen tilikauden taseen mukaisten arvojen keskiarvona.
- (103) Henkivakuutuksessa perustekorkokululla tarkoitetaan vakuutuksille vuoden aikana hyvitettyä takuukorkoa lisättyinä/vähennettynä mahdollisilla takuukoron täydennysvastuun muutoksilla.
- (104) Vahinkovakuutuksessa perustekorkokululla tarkoitetaan diskontatun korvausvastuun ja vakuutusmaksuvastuun purkautumisen vaikutusta yhtiön korvauskuluun ja vakuutusmaksutuottoon sen diskontatessa pääomamuotoiset eläkkeet ja/tai mahdolliset muut vakuutustekniset vastuuerät. Perustekorkokulu lasketaan kertomalla vuoden alun diskontattu vastuovelka edellisen vuoden lopussa käytetyllä perustekorolla. Mikäli edellä mainittu menetelmä ei anna oikeaa kuvaa perustekorkokulun määrästä, yhtiön tulee laskea perustekorkokulu tarkemmalla menetelmällä.
- (105) Tunnusluvussa muihin rahoituskuluihin sisällytetään muut vieraasta pääomasta aiheutuneet erät kuin korkokulut, kuten tuloslaskelman eriin kirjatut korollisen vieraan pääoman kurssivoitot ja tappiot.

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana

- (106) Tunnusluku lasketaan keskiarvona kalenterikuukausien lopussa lasketuista henkilökunnan lukumääristä. Lukumäärässä otetaan huomioon palveluksessa olleiden henkilöiden mahdollinen osa-aikaisuus.
- (107) Henkilöstön lukumäärään sisällytetään ne henkilöt, jotka ovat olleet työsuhteessa vakuutusyritykseen. Laskelmaa on oikaistava yksinomaan osa-aikaisesti palveluksessa olleiden henkilöiden osalta. Jos vakuutusyrityksen palveluksessa on suhteellisen paljon osa-aikaisia työntekijöitä, voidaan laskea tilikauden työtunnit yhteen ja jakaa summa kokoaikaisen henkilön teoreettisella kokonaistuntimäärällä.

15.2.2.2 Vahinkovakuutuksen taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

MÄÄRÄYS (kohdat 108–118)

Vakuutusmaksutulo

- (108) Vakuutusmaksutulo = vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta

Vahinkosuhte

- (109) Vahinkosuhte – prosentteina =

$$\frac{\text{korvauskulut}}{\text{vakuutusmaksutuotot}} \times 100$$
- (110) Vahinkosuhte (ilman perustekorkokulua) prosentteina =

$$\frac{\text{korvauskulut (ilman perustekorkokulua)}}{\text{vakuutusmaksutuotot (ilman perustekorkokulua)}} \times 100$$
- (111) Tunnusluku lasketaan jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen.

Liikekulusuhte

- (112) Liikekulusuhde prosentteina =

$$\frac{\text{liikekulut}}{\text{vakuutusmaksutuotot}} \times 100$$
- (113) Tunnusluku lasketaan jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen. Mikäli yhtiön jälleenvakuutusaste on korkea ja palkkioiden merkitys on siten liikekuluissa oleellinen, voidaan vaihtoehtoisesti käyttää bruttoliikekulusuhdetta.
- Bruttoliikekulusuhde**
- (114) Bruttoliikekulusuhde prosentteina =

$$\frac{\text{Liikekulut ennen menevän jälleenvakuutuksen palkkioita}}{\text{Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta}} \times 100$$
- Yhdistetty kulusuhde**
- (115) Yhdistetty kulusuhde prosentteina =
 vahinkosuhde + liikekulusuhde
- (116) Yhdistetty kulusuhde (ilman perustekorkokulua) =
 vahinkosuhde (ilman perustekorkokulua) + liikekulusuhde
- (117) Yhdistettyä kulusuhdetta laskettaessa käytetään aina varsinaista liikekulusuhdetta (eikä bruttoliikekulusuhdetta).
- (118) Tasoitusmäärä tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa

15.2.2.3 Henkivakuutuksen taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

MÄÄRÄYS (kohdat 119–122)

Vakuutusmaksutulo

- (119) Vakuutusmaksutulo =
 vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta

Liikekustannussuhde

- (120) Liikekustannussuhde prosentteina =

$$\frac{\text{+liikekulut ennen vakuutusten aktivoitujen hankintamenojen muutosta} + \text{+korvausten selvittelykulut}}{\text{kuormitustulo (ja taseen loppusumma)}} \times 100$$
- (121) Osoittaja suhteutetaan erikseen sekä kuormitustuloon että taseen loppusummaan. Kuormitustulo on laskuperusteiden mukaan liikekustannusten kattamiseen tarkoitettu erä ja liikekulut eivät sisällä jälleenvakuutuksen palkkioita.

- (122) Kuormitustuloon sisällytetään kaikki kuormituserät. Zillmeroinnin muutosta ei sisällytetä liikekuluihin. Taseen loppusumma on aloittavan taseen loppusumma. Liikekuluina käytetään kokonaisliikelukuja, kun liikekulut suhteutetaan taseen loppusummaan.

15.2.3 Osakekohtaiset tunnusluvut

MÄÄRÄYS (kohdat 123–127)

- (123) Arvopaperimarkkinalain perusteella annettua VMtaA:ta noudattava vakuutusyhtiö, vakuutusomistusyhteisö tai rahoitus- ja vakuutusryhmittymien omistusyhteisö laskee osakekohtaisen tuloksen IAS 33 Osakekohtainen tulos -standardin mukaisesti ja osakekohtaisen oman pääoman tämän määräyksen mukaisesti. Lisäksi lasketaan osakekohtainen substanssi käyvin arvoin. Osakeantioikaisuja ja osakkeiden lukumäärän laskentaa käsitellään tarkemmin IAS 33:ssa.

Osakekohtainen oma pääoma

- (124) Oma pääoma

Osakkeiden ja osuuksien osakeantioikaistu lukumäärä tilinpäätöspäivänä

Osakekohtainen substanssi (käyvin arvoin)

- (125) +oma pääoma
±sijoitusten arvostuserot²
±laskennallinen verovelka ja vähemmistöosuus sijoitusten arvostuseroista

osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä tilinpäätöspäivänä

- (126) Osakekohtaisen oman pääoman ja osakekohtaisen substanssin (käyvin arvoin) tunnuslukujen laskentaperusteissa on kerrottava, miten VYL 13 luvun 2 §:n määrittelemä henkivakuutusta koskeva kohtuusperiaate on otettu huomioon tunnuslukua laskettaessa.

Toimialakohtainen tulosanalyysi ja tunnusluvut

- (127) Toimialan (segmentin) tuotot ja kulut, samoin kuin varat ja velat määritellään ennen konsernin sisäisten saamis- ja velkaerien ja konsernin sisäisten liiketoimien vähentämistä IFRS 8 -standardin (Operating segment) mukaan. Laskentaperiaatteissa kerrotaan laskennan toteutustapa.

² Sijoitukset, joita ei ole kirjattu taseessa käypään arvoon.

16 Toimintakertomus ja osavuositarkastus

- (1) Vakuutusyhtiölain (VYL) 8 luvussa säädetään vakuutusyhtiön omasta pääomasta, tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja konsernista.
- (2) Finanssivalvonnan oikeus antaa kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevia velvoittavia määräyksiä perustuu VYL 8 luvun 29 §:ään.
- (3) VYL 8 lukua ja siihen sisältyviä Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuuksia sovelletaan
 - työeläkevakuutusyhtiöihin sen mukaan, mitä TVYL 1 §:ssä säädetään
 - vakuutusyhdistyksiin sen mukaan, mitä VakYhdL 10 luvun 1 §:ssä säädetään
 - kolmannen maan vakuutusyhtiöiden Suomessa oleviin ulkomaisiin sivuliikkeisiin sen mukaan, mitä UVYL 40 b §:ssä säädetään ja
 - lailla perustettuihin eläkelaitoksiin sen mukaan mitä merimieseläkelain 196 §:ssä ja maatalousyrittäjän eläkelain 126 §:ssä säädetään.

16.1 Toimintakertomus

- (4) Toimintakertomus laaditaan noudattaen VYL 8 luvun ja STMtpA:n toimintakertomusta koskevia säännöksiä.
- (5) Vakuutusyhtiö, -yhdistys, kolmannen maan vakuutusyhtiön Suomessa oleva sivuliike tai lailla perustettu eläkelaitos voi julkistaa tilinpäätöksensä ja siihen liittyvän toimintakertomuksen tai sen lyhennelmän noudattaen KPL 3 luvun 10 ja 12 §:ää.
- (6) Julkisen kaupankäynnin kohteena olevan arvopaperin liikkeeseenlaskijan toimintakertomukseen sovelletaan lisäksi AML 7 luvun säännöksiä ja AML perusteella annettua VMtaA:n asetusta tiedonantovelvollisuudesta.
- (7) Yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö soveltaa myös KPL 3a lukua, joka koskee selvitystä muista kuin taloudellisista tiedoista. (Annettu 7.3.2019, voimaan 31.3.2019)

MÄÄRÄYS (kohdat 7-9)

- (8) Toimintakertomus-termiä saa käyttää vain viralliseen tilinpäätökseen liittyvästä toimintakertomuksesta. Erillisen julkaisun, jossa virallisen tilinpäätöksen ja tilintarkastuskertomuksen lisäksi esitetään lisäinformaatiota, nimenä voi olla esimerkiksi vuosikertomus.
- (9) Julkaistaessa tilinpäätöksen ja siihen liittyvän toimintakertomuksen lyhennelmiä tulee tuloslaskelmaa ja tasetta esittäessä noudattaa virallisen tilinpäätöksen ryhmittelyä ainakin pääsarakeittain.
- (10) Mikäli tilinpäätöksen ja siihen liittyvän toimintakertomuksen perusteella esitetään kokonaiskatsaus sellaisten yhteistoiminnassa olevien yhtiöiden toiminnasta, jotka eivät muodosta vakuutusyhtiön tai vakuutusyhdistyksen konsernia, tai lakisääteistä työeläkevakuutusta harjoittavaa konsernia, tulee tämä katsaus esittää sellaisessa muodossa, että siitä käy selvästi ilmi, ettei sitä ole laadittu konsernia tai konsernitilinpäätöstä koskevia säännöksiä noudattaen. Sen vuoksi muun muassa tuloslaskelma-, tase- ja toimintakertomusermien käyttö on rajoitettava viralliseen tilinpäätökseen.

16.2 Tilinpäätöstiedote, osavuositarkastus ja johdon osavuotinen selvitys (ei koske työeläkevaikutusyhtiötä)**MÄÄRÄYS (kohta 10)**

- (11) Julkisen kaupankäynnin kohteena olevaan arvopaperin liikkeeseenlaskijan tilinpäätöstiedotteen, osavuositarkastukseen ja johdon osavuotiseen selvitykseen sovelletaan AML 7 luvun säännöksiä sekä AML:n perusteella annettua VMtaA:ta tiedonantovelvollisuudesta. Muihin julkisiin vaikusyhtiöihin sovelletaan säännöksiä osavuositarkastuksesta ja johdon osavuotisesta selvityksestä siten kuin VYL 8 luvun 27 §:ssä säädetään.

17 Konsernitilinpäätös

- (1) Vakuutusyhtiölain (VYL) 8 luvussa säädetään vakuutusyhtiön omasta pääomasta, tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja konsernista.
- (2) Finanssivalvonnan oikeus antaa kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevia velvoittavia määräyksiä perustuu VYL 8 luvun 29 §:ään.
- (3) VYL 8 lukua ja siihen sisältyviä Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuuksia sovelletaan
 - työeläkevakuutusyhtiöihin sen mukaan, mitä TVYL 1 §:ssä säädetään
 - vakuutusyhdistyksiin sen mukaan, mitä VakYhdL 10 luvun 1 §:ssä säädetään
 - kolmannen maan vakuutusyhtiöiden Suomessa oleviin ulkomaisiin sivuliikkeisiin sen mukaan, mitä UVYL 40 b §:ssä säädetään ja
 - lailla perustettuihin eläkelaitoksiin sen mukaan mitä merimieseläkelain 196 §:ssä ja maatalousyrittäjän eläkelain 126 §:ssä säädetään.

17.1 Konsernitilinpäätös

- (4) Mitä tässä luvussa määrätään vakuutusyhtiön konsernitilinpäätöksestä, koskee myös VYL 1 luvun 8 §:ssä tarkoitetun vakuutusomistusyhteisön konsernitilinpäätöstä.
- (5) Tytäryrityksenä oleva luottolaitos tai sijoituspalveluyritys yhdistellään konsernitilinpäätökseen STMtpA:n säännöksiä noudattaen.
- (6) Jos vakuutusyhtiön tai vakuutusomistusyhteisön konserniin kuuluu luottolaitos tai sijoituspalveluyritys, konsernitilinpäätös voidaan VYL 8 luvun 22 §:n mukaan laatia myös siten kuin RavaL:n 4 luvussa säädetään, jos se on tarpeen oikean ja riittävän kuvan saamiseksi konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. RavaL:n 4 luvussa tarkoitetun ryhmittymän konsernitilinpäätöksessä vakuutustoimialan konsernitilinpäätös laaditaan siten kuin tässä luvussa määrätään.

17.1.1 Konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuus

- (7) Vakuutusyhtiön ja vakuutusyhdistyksen on laadittava konsernitilinpäätös konsernin koosta riippumatta, ellei KPL 6 luvun 1 §:n 4-7 momentti siitä vapauta. *(Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)*
- (8) Konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuuden synnyttää määräysvalta, joka on tarkemmin määriteltä OYL 8 luvun 12 §:ssä ja KPL 1 luvun 5 §:ssä.

MÄÄRÄYS (kohdat 9-11)

- (9) Ratkaistaessa, onko jokin yhteisö konsernin kannalta tytär- tai osakkuusyritys tai muu omistusyhteisyritys, otetaan huomioon myös yhdistelemättä jätettyjen tytäryritysten (kuten työeläkevakuutusyhtiö) omistus-, ääni ja muut oikeudet.
- (10) Jos saman yhteisön osakkeita tai osuuksia sisältyy sekä sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena oleviin sijoituksiin että muihin sijoituksiin, katsotaan omistusrajoja kokonaisomistuksen perusteella. Mikäli yhteisö näin tarkasteltuna olisi tytär- tai osakkuusyritys tai muu omistusyhteisyritys, käsitellään sitä sellaisena siltä osin, kuin osakkeita ja osuuksia ei esitetä sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevissa sijoituksissa.

- (11) Konsernitilinpäätöksen laatimisessa noudatetaan KILA:n yleisohjetta konsernitilinpäätöksen laatimisesta (28.3.2017).

17.1.2 Asunto- ja kiinteistöyhteisöt

- (12) Konsernin määräysvallassa olevien asunto- ja kiinteistöyhteisöjen tilinpäätöstiedot yhdistellään pääsääntöisesti konsernitilinpäätökseen. Yhdistely voidaan jättää tekemättä KPL 6 luvun 3 §:n perusteella.

MÄÄRÄYS (kohdat 13–14)

- (13) Asunto- ja kiinteistöyhteisöjä ei pääsääntöisesti yhdistellä osakkuusyrityksenä konsernitilinpäätökseen, vaikka äänivalta- ja omistusrajat täytyisivätkin. Jos jokin edellä mainittu osakkuusyritys tai kaikki yhdessä ovat oikean ja riittävän kuvan antamisen kannalta olennaisia, yhdistely on kuitenkin suoritettava tältä osin.
- (14) Asunto- ja kiinteistöyhteisöjen yhdistely tulee harkittavaksi erityisesti silloin, kun edellä mainitut yhteisöt eivät ole niin sanottuja keskinäisiä yhteisöjä tai kun yhteisöt harjoittavat muutakin toimintaa kuin kiinteistön omistusta tai hallintaa.

17.1.3 Lakisääteistä eläketurvaa tarjoavien laitosten tilinpäätöstietojen yhdisteleminen

OHJE (kohta 15)

- (15) Lakisääteistä eläketurvaa harjoittavan tytär- tai osakkuusyrityksen tilinpäätöstietoja ei saisi yhdistellä toisen vakuutusyhtiön tai muun yhteisön konsernitilinpäätökseen. (Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)

17.1.4 Arvonkorotukset, arvonalentumisten palautumiset tytäryrityksen osakkeisiin ja osuuksiin sekä tytäryrityksen taseessa tehdyt arvonkorotukset

- (16) Tytäryrityksen osakkeisiin konsernisuhteen syntymisen jälkeen tehdyt arvonkorotukset, arvonalentumiset ja arvonalentumisen palautukset peruutetaan konsernitilinpäätöstä laadittaessa.

MÄÄRÄYS (kohdat 17–19)

- (17) Tytäryrityksen, joka omistaa ja hallinnoi vakuutusyhtiön tai vakuutusyhdistyksen sijoituksiin rinnastettavaa omaisuutta, merkitsee osakkeisiin tai osuuksiin tehdyt arvonkorotukset, arvonalentumiset ja arvonalentumisen palautukset kuitenkin KPL 6 luvun 4 §:n 2 momentin mukaisina valmis-televina yhdistelytoimenpiteinä konsernitaseeseen kyseisen tytäryrityksen omaisuuden arvonkorotuksiksi, arvonalentumisiksi tai arvonalentumisen palautuksiksi. Omaisuuden arvo konsernitaseella ei kuitenkaan saa ylittää omaisuuden käypää arvoa. Muunlaisia tytäryritysosakkeisiin tehtyjä arvonkorotuksia menettely ei koske.
- (18) Tytäryrityksen taseessa oman pääoman eräksi merkittyä arvonkorotusta ei saa siirtää konsernitilinpäätöstä laadittaessa tuloutetuksi arvonkorotukseksi eikä tuloutettua arvonkorotusta sidotun oman pääoman arvonkorotukseksi.

- (19) Konsernisuhteen syntymishetkellä olleisiin arvonkorotuksiin sovelletaan KILA:n yleisohjetta konsernitilinpäätöksen laatimisesta (28.3.2017).

17.1.5 Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat emoyhtiön osakkeet ja osuudet

MÄÄRÄYS (kohta 20)

- (20) Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevia emoyhtiön osakkeita ja osuuksia ei eliminoida konsernitilinpäätöstä laadittaessa eikä esitetä omassa pääomassa jakokelvottomana eränä.

17.1.6 Osakkuusyrietykset

- (21) Luvun 17.1.3 periaatteita sovelletaan myös osakkuusyrietyksen yhdistelyyn.

17.1.7 Muut konsernitilinpäätöksen laatimiseen liittyvät määräykset

MÄÄRÄYS (kohdat 22–25)

Vakuutusliike

- (22) Konsernin sisäistä ensivakuutusta ei eliminoida konsernitilinpäätöstä laadittaessa, jos oikean ja riittävän kuvan antaminen ei sitä vaadi. Konsernin sisäinen jälleenvakuutus, tasoitusmäärää lukuun ottamatta, sen sijaan on eliminointava.

Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut

- (23) Mikäli kysymyksessä on sekä vahinkovakuutusta että henkivakuutusta tai lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittava konserni, kaikki sijoitustoiminnan tuotot ja kulut esitetään konsernitilinpäätöksessä muussa kuin vakuutusteknisessä laskelmassa. Henkivakuutukseen liittyvä osa voidaan siirtää omana eränä tästä laskelmasta henkivakuutuksen vakuutustekniseen laskelmaan. Vastaavasti voidaan menetellä lakisääteiseen eläkevakuutukseen liittyvän osan kanssa.

Konserniliikearvon poisto/konsernireservin vähennys

- (24) Konserniliikearvon poisto sekä konsernireservin vähennys sisällytetään toimintokohtaisesti tuloslaskelman eriin tai esitetään tuloslaskelman muissa tuotoissa/kuluissa.

Aineelliset hyödykkeet/tavaravarastot

- (25) Tähän erään sisällytetään konsernitilinpäätöksessä tytäryrityksen aineet ja tarvikkeet, keskeneräiset tuotteet, valmiit tuotteet sekä tavarat ja muu vaihto-omaisuus.

17.2 Vakuutuskannan luovuttaminen, vastuun siirtäminen ja yksittäisiin jälleenvakuutus sopimuksiin liittyvät siirrot

17.2.1 Vakuutuskannan luovutukset VYL 21 luku ja TVYL 29 §

- (26) Vakuutusyhtiö voi Finanssivalvonnan suostumuksella luovuttaa vakuutuskantansa tai osan siitä toiselle vakuutusyhtiölle tai työeläkevakuutusyhtiölle. Vakuutuskannan luovutus pienentää luovuttavan yhtiön vastuovelkaa ja lisää vastaanottavan yhtiön vastuovelkaa. Mikäli vakuutuskannan

luovutus vaikuttaa jälleenvakuuttajien vastuovelkaosuuksiin tai vastuuvajauksen määrään, tehdään niihin vastaavat kirjaukset.

MÄÄRÄYS (kohdat 27–29)

- (27) Tuloslaskelmassa on esitettävä vastuovelan muutoksen kohdalla erikseen kokonaisuutos ja vakuutuskannan luovutuksen osuus tästä. Näiden erotus on tulokseen vaikuttava osa. Vastavasti on meneteltävä jälleenvakuuttajien vastuovelan muutoksen ja vastuuvajauksen muutoksen osalta. Vakuutuskannan luovutuksen osuudessa on erikseen esitettävä luovutetun ja vastaanotetun kannan vaikutus.
- (28) Vakuutuskannan luovuttajalle vakuutuskannan luovutuksesta mahdollisesti syntynyt luovutusvoitto tai -tappio eli varojen ja velkojen erotus merkitään tuloslaskelman Muihin vakuutusteknisiin tuottoihin/kuluihin. Vakuutuskannan vastaanottajalle kannanluovutuksesta syntynyt tulos (voitto/tappio) merkitään tuloslaskelmassa Muihin vakuutusteknisiin tuottoihin/kuluihin, ellei ole kysymys liikearvosta, joka voidaan aktivoida taseeseen ja kirjata suunnitelman mukaisina poistoina kuluksi vaikutusaikanaan KPL 5 luvun 9 §:n mukaisesti.
- (29) Jos kannanluovutukseen liittyy apporti, nettovarat kirjataan sidottuun omaan pääomaan osakeantipäätöksen mukaisesti.

17.2.2 Muut vakuutuskannan luovutukset ja vastuun siirtämiset

- (30) Finanssivalvonnan suostumuksella vakuutusyhdistys voi VakYhdL 14a luvun nojalla luovuttaa vakuutuskantansa tai osan siitä toiselle vakuutusyhdistykselle tai vakuutusyhtiölle ja vakuutuskassa tai eläkesäätiö voi VKL 12 luvun ja ESL 11 luvun nojalla siirtää vastuunsa tai luovuttaa vakuutustoimintansa vakuutusyhtiölle.

MÄÄRÄYS (kohta 31)

- (31) Vakuutusyhdistysten vakuutuskannan luovutusten ja eläkekassojen lakisääteisestä toiminnasta syntyneen vastuun siirtämisen sekä eläkesäätiöiden lakisääteisen vakuutustoiminnan luovuttamisen osalta noudatetaan kohtien (26)-(28) määräyksiä. Muiden vastuun siirtämisten tai vakuutustoiminnan luovuttamisten osalta noudatetaan normaaleja vakuutusmaksujen kirjausperiaatteita.

17.2.3 Yksittäisiin jälleenvakuutus sopimukseen liittyvät siirrot (ns. portfoliosirrot)

MÄÄRÄYS (kohta 32)

- (32) Yksittäiseen jälleenvakuutus sopimukseen perustuvan vastuovelan voi antava yhtiö sopimuksen päättyessä ottaa itse vastattavakseen tai siirtää toiselle jälleenvakuuttajalle. Nämä portfoliosirrot kirjataan vakuutusmaksuvastuun osalta vakuutusmaksuihin ja korvausvastuun osalta korvauksiin.

17.2.4 Työntekijäin ryhmähenkivakuutukseen liittyvät ryhmähenkivakuutuspoolin jäsenyhtiöiden väliset kausittaiset vastuun siirrot**MÄÄRÄYS (kohta 33)**

- (33) Työntekijäin ryhmähenkivakuutuksessa vastuut (vakuutusmaksuvastuu mukaan lukien lisävakuutusvastuu ja korvausvastuu) tasataan vuosittain jäsenyhtiöiden kesken vastaamaan pooliosuuksia. Tästä tasauksesta aiheutuvat siirrot kirjataan vakuutusmaksuvastuun osalta vakuutusmaksuihin ja korvausvastuun osalta korvauksiin.

18 Kumotut määräykset ja ohjeet

- (1) Nämä määräykset ja ohjeet kumoavat voimaan tullessaan seuraavat Finanssivalvonnan määräykset ja ohjeet:
- Vakuutusvalvontaviraston vakuutusyhtiöille, työeläkevakuutusyhtiöille, vakuutusyhdistyksille, vakuutusomistusyhteisöille, kolmannen maan vakuutusyhtiöiden sivuliikkeille ja lailla perustetuille eläkelaitoksille antaman määräys- ja ohjekokoelman Dnro 9/101/2011 luvun 6 Kirjanpito, tilinpäätös, konsernitilinpäätös ja toimintakertomus liitteineen
 - Finanssivalvonnan määräykset ja ohjeet 2/2012 Vastuuvelan suojaaminen, kirjanpito- ja tilinpäätöskäsittely
 - Finanssivalvonnan määräykset ja ohjeet 14/2012 Kirjanpitoa, tilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevien määräykset ja ohjeet Dnro 7/01.00/2012 luvun 10 Sijoitusten arvostaminen käypään arvoon ja suojauslaskenta liitetietoineen.

19 Muutoshistoria

Näitä määräyksiä ja ohjeita on muutettu sen voimaantulon jälkeen seuraavasti

Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016

- *muutettu määräyksiä ja ohjeita kirjanpitolain muutoksilla (laki kirjanpitolain muuttamisesta 1620/2015)*
- *muutettu määräyksiä ja ohjeita vakuutusyhtiölain 8 ja 16 luvun muutoksilla (laki vakuutusyhtiölain 8 ja 16 luvun muuttamisesta 1665/2015)*
- *lisätty 5 luvun kohta (17), minkä johdosta luvun kohdat on numeroitu uudelleen*
- *kumottu aikaisempi luku 10 Sijoitusten arvostaminen käypään arvoon ja suojauslaskenta, minkä johdosta luvut on numeroitu uudelleen*
- *muutettu 10 luvun kohdat (14) ja (25)*
- *muutettu 11 luvun tuloslaskelman kaava alaviitteineen*
- *muutettu 12 luvun tasekaava alaviitteineen*
- *lisätty 17 luvun kohta (15), minkä johdosta luvun kohdat on numeroitu uudelleen*

Samalla on tehty eräitä yksittäisiä selvennyksiä määräysten ja ohjeiden kirjoitusasuun.

Annettu 29.2.2016, voimaan 1.3.2016

- *muutettu 11 luvun kohdat (32) ja (80)*
- *muutettu 14 luvun kohdat (21) ja (34)*
- *muutettu 15 luvun kohdat (13) ja (39)*

Muutokset liittyvät työeläkevakuutusyhtiöille työkyvyttömyysriskin hallintaan tähtäävistä toimista annettuihin määräyksiin ja ohjeisiin.

Annettu 11.10.2016, voimaan 31.12.2016

- *muutettu 15 luvun kohdat (35)-(47)*

Muutokset liittyvät työeläkevakuutusyhtiöiden raportoinnin yksinkertaistamiseen sekä tuloksen muodostumistavan selkeämpään esittämiseen.

Annettu 11.10.2016, voimaan 1.1.2017

- *muutettu 11 luvun kohdat (36) ja (38)*
- *muutettu 14 luvun kohdat (20), (21) ja (64)*
- *muutettu 15 luvun kohdat (50)-(52)*

Muutokset liittyvät pääosin vakavaraisuus- ja eläkeuudistukseen sekä rekisteröityjen lisäeläketurvien sopeuttamisesta aiheutuneisiin lakimuutoksiin.

Annettu 23.11.2017, voimaan 31.12.2017

- *muutettu 3 luvun kohta (1)*
- *muutettu 12 luvun kohdat (11), (55), (73) ja (79)*
- *muutettu 14 luvun kohta (59)*
- *muutettu 17 luvun kohdat (11) ja (19)*

Muutokset liittyvät pääosin lakiin kirjanpitolain muuttamisesta (1376/2016).

Annettu 7.3.2019, voimaan 31.3.2019

- *muutettu 11 luvun kohta (38)*
- *muutettu 12 luvun kohdat (16) ja (68)*
- *muutettu 14 luvun kohdat (63) ja (106)*
- *muutettu 15 luvun kohdat (35), (36), (45) ja (55)*
- *lisätty 16 luvun kohta (7)*

Muutokset johtuvat pääosin tulotietojärjestelmän käyttöönotosta ja poistetuista Etera-viittauksista, jotka eivät ole fuusion jälkeen ajankohtaisia sekä yksittäisistä tarkennuksista.

Annettu 13.12.2019, voimaan 31.12.2019

- *muutettu 11 luvun kohdat (12) ja (16) – (17)*
- *muutettu 12 luvun kohta (36)*
- *lisätty 15 luvun kohta (44), minkä johdosta luvun kohdat on numeroitu uudelleen ja muutettu kohta (45)*

Muutokset johtuvat tulotietojärjestelmän käyttöönotosta ja työntekijän eläkelain (395/2006) muutoksesta liittyen laiminlyöntimaksun käsittelyyn.

20 Liitteet

20.1 Työeläkelaitokset

- (1) Tunnusluvut ja analyysit; tilinpäätös
- Tiivistelmä tunnusluvuista (työeläkevakuutusyhtiöt), liite 1.1
 - Tiivistelmä tunnusluvuista (Mek), liite 1.2
 - Tiivistelmä tunnusluvuista (Mela), liite 1.3
 - Tulosanalyysi (työeläkevakuutusyhtiöt), liite 1.4
 - Tulosanalyysi (Mek), liite 1.5
 - Vakavaraisuus (työeläkevakuutusyhtiöt ja Mek), liite 1.6
 - Sijoitusjakauma käyvin arvoin, liite 1.7
 - Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle, liite 1.8
 - Hoitokustannustulos (työeläkevakuutusyhtiöt), liite 1.9
 - Vakuutusliikkeen tulos (työeläkevakuutusyhtiöt), liite 1.10
- (2) Tunnusluvut ja analyysit; osavuosisiraportointi
- Tiivistelmä tunnusluvuista (työeläkevakuutusyhtiöt), liite 2.1
 - Tiivistelmä tunnusluvuista (Mek), liite 2.2
 - Tiivistelmä tunnusluvuista (Mela), liite 2.3
 - Vakavaraisuus (työeläkevakuutusyhtiöt ja Mek), liite 2.4
 - Sijoitusjakauma käyvin arvoin, liite 2.5
 - Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle, liite 2.6
 - Vakuutusliikkeen tulos (työeläkevakuutusyhtiöt), liite 2.7

20.2 Henki- ja vahinkovakuutusyhtiöt

- (3) Tunnusluvut ja analyysit; tilinpäätös
- Tiivistelmä tunnusluvuista (vahinkovakuutusyhtiöt ja -yhdistykset), liite 3.1
 - Tiivistelmä tunnusluvuista (henkivakuutusyhtiöt), liite 3.2
 - Tulosanalyysi (vahinkovakuutusyhtiöt), liite 3.3
 - Tulosanalyysi (henkivakuutusyhtiöt), liite 3.4
 - Sijoitusjakauma käyvin arvoin, (vahinkovakuutusyhtiöt ja -yhdistykset sekä henkivakuutusyhtiöt), liite 3.5
 - Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (vahinkovakuutusyhtiöt ja -yhdistykset sekä henkivakuutusyhtiöt), liite 3.6
- (4) Tunnusluvut ja analyysit; osavuosisiraportointi
- Tiivistelmä tunnusluvuista (vahinkovakuutusyhtiöt ja -yhdistykset), liite 4.1

- Tiivistelmä tunnusluvuista (henkivakuutusyhtiöt), liite 4.2
- Sijoitusjakauma käyvin arvoin (vahinkovakuutusyhtiöt ja -yhdistykset sekä henkivakuutusyhtiöt), liite 4.3
- Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (vahinkovakuutusyhtiöt ja -yhdistykset sekä henkivakuutusyhtiöt), liite 4.4